פולע טאבעלע פון דער מלוכה=לאטעריע—זעה $\frac{11}{12}$-טע זייט

Opłata poczowa uiszczona ryczałtem.

היינט 16 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 30 גראָשען

נייעס פאָלקסבלאַט

№ 82	Łódź, Piątek, 10 kwietnia 1931 r.	נײַנטער יאהרגאנג	לאדז, פרייטאג, כ״ג ניסן תרצ״א	№ 82

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224=71

Z powodu zgonu nieodżałowanego

b. p. Dr. Fil. JÓZEFA SACHSA

Prezesa Stowarzyszenia Kupców m. Łodzi, Wice-prezesa Izby Przem.-Handl. w Łodzi

składa pozostałej rodzinie oraz Zarządowi Stowarzyszenia Kupców m. Łodzi wyrazy najgłębszego współczucia

ZARZĄD i DYREKCJA

CENTRALNEGO STOWARZYSZENIA KUPCÓW i PRZEMYSŁOWCÓW WOJ. ŁÓDZKIEGO (Piotrkowska 10)

האסטו זיך שוין פערזעהען מיט אַן׳עלעגאנטען

פריהלינגס=הוט?

אייל צו דער גוט-בעקאנטער פירמע

M. RAPOPORT, 9 פיעטריקאווער 9

וואו מען בעקומט אלערנייעסטע אויסלענדישע, ווי אויך אינלענדישע היטען

אין אלע קוואליטעטען פון די נייעסטע פאסאנען און פארבען

ביליגער ווי איבעראל!

8-טונג זאקען-פאבריקאנטן!

פערקויף פון פערשידענע

געפארבטע, מערצערעזירטע און געגלעטעטע גארבען

אין אלע נומערן.

„NICIANKA"

לאדז, פולנאצנא 2, טעל. 211-64

סאָלידע און רעעלע בעהאנדלונג! קומט און איבערצייגט אייך!

„SPLENDID"

— דאס בעקאנטע — מענער-הוט-געשעפט

11-טער ליסטאפאד 31 קאנסטאנטינער

עמפפעהלט צום קומענדען פריהלינג- און זומער=סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון

מענער=היטען

פון די נייעסטע פאסאנען

פון אין- און אויסלענדישע פירמעס

די פרייזען זענען צוליב׳ן קריזיס בעדייטענד פערקלענערט.

בעמערקונג: מיר בעזיצען א גרויסען אויסוואהל פון עלעגאנטעסטע

ספארט=היטלעך

אכטונג, מענער=מאגאזין=שניידער

פון אל. 1-טער מאי 2.

שבת, דעם 11. אפריל, פינקטליך 4 א זייגער נאכמ. ווערט גערופען

א גרויסע פערזאמלונג

פון גאנצען מארינארקע=פאך.

די פערזאמלונג וועט פארקומען וו ס ס ק א ד נ י א 25, אין דער באנק.

חברים מא יגארקע-שניידער! געדענקט און קומט מאסענווייז צו דער גרויסער פערזאמלונג, ווייל מ׳דארף אייך איבערגעבען א בעריכט. פערזוימט נישט און גיט צו וויסען אייער דעם צוויטען וועגען דער פערזאמלונג.

די פאך=קאמיסיע פון מענער=מאגאזין=שניידער.

2207

מזל טוב

צו די תנאים פון אונזערע פריינט

פרל׳ סאלא קאהן

מיט ה׳ שמואל דוד זינגער

ווינשען מיר זיי א גליקליך צוזאמענלעבען.

אברהם אייכענבוים

מאניא פאלאנסקא

2211

מיין קאלעגע — דעם גרויסען מוזיקער און קאמפאניסט

אפרים שקליאר

צו דעם 40-יעהריגען יובילעאום פון זיין טעטיגקייט אויפ׳ן געביט פון יודישער מוזיק און פעדאגאגיק,

ווינש איך נאך לאנגע גליקליכע און פרוכטבארע יאהרען.

דער געוועזענער דיריגענט פון ריגער גרויסער סינאגאגע

און איצטיגער דיריגענט פון דער לאדזשער סינאגאגע

מ. דארגושאנסקי

Z powodu zgonu członka naszego Zarządu nieodżałowanego

B. P.

D-ra JÓZEFA SACHSA

składa RODZINIE wyrazy szczerego współczucia i żalu

Zarząd Towarzystwa Szerzenia Pracy Zawodowej i Rolnej wśród Żydów

„ORT" w Łodzi.

Dr. med.

Gustawa ZAND-TENENBAUMOWA

פרויען=קראנקהייטען און אקושעריע

האט זיך איבערגעטראגען

אויף פיעטרקאווער 109

טעלעפאן 220-25 נעמט אן פון 12–1 3–5

Dr. Med. **A. S. Tenenbaum**

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעטראגען

אויף פיעטריקאווער 109

טעלעפאן 220-25

נעהמט אן פון 6 ביז 7 ½ נאכמיטאג.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 56 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגערפאטער און גרויספאטער נ״ע

ישעיה בן ר׳ חיים ז״ל האליץ

די לוי׳ קומט פאר היינט, פרייטאג, כ״ג ניסן תרצ״א, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז, נאוואמיעסקא 29, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט" האבן דעם גרעסטן ערפאלג

עס ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער **האנד-נייער**

צו 1-טע סארט מענער=מאגאזין.

ווינענבערג, פאלודניאווא 42.

ראט פון דער לאדזער דעפאזיטען-באנק
אקצ.-געז.

מאכט בעקאנט די ה"ה אקציאנערען, אז דעם 30-טען אפריל 1931 5 א זייגער נאכמיטאג וועט פארקומען אין לאקאל פון דער באנק אין לאדז, פיעטריקאווער 5

די 9-טע געוועהנליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
פון די אקציאנערען

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) בעשטעטיגונג פון בילאנס, רעכנונג פון רווחים און פער-לוסטען פאר'ן יאהר 1930, ווי אויך דעם פראטאקאל פון דער רעוויזיאנס'קאמיסיע; 2) בעשטעטיגונג פונ'ם פערטיילען די רווחים; 3) בעשטעטיגען דעם בירזשעט פון די אויסגאבען פאר'ן י. 1931; 4) ענדערונג פונ'ם פונקט 6 § 7, ווי אויך § 14 פון באנק-סטאטוט (פערעפענטליכט אין „מאניטאר פאלסקי" נומער 133 פון 15-טען יוני 1926); 5) וואהלען פון א ראט; 6) וואהלען פון א רעוויזיאנס-קאמיסיע; 7) פרייע פארשלאגען.

אין הסכם מיט'ן § 19 פון באנק-סטאטוט, דארפען די אקציא-נערען, וואס ווילען אנטייל נעהמען אין דער אלגעמיינער פער-זאמלונג, בעלעגען זייערע אקציעס, אדער ציטווייליגע בעשייני-גונגען, עוועטועל דעפאזיט-קוויטעס אדער פער'משכונ'טע פון קרע-דיט אינסטיטוציעס, שפעטסטענס ביז'ן 23-טען אפריל 1931 אין דער צענטראלער אינסטיטוציע אין לאדז, אדער אין די אפטיילונ-גען פון דער באנק אין ווארשא און לעמבערג. צוגלייך מיט די אקציעס ווערען אויך אנגענומען דעפאזיט-בעווייזען, אדער פער'משכונ'טע פון די באנק: The Jewish Colonial Trust, Ltd. London ווי אויך Lloyds Bank Ltd. London

בעפולמעכטיגונגען צום שטימען דארפען אפגעגעבען ווערען דער באנק-מאכט שפעטסטענס ביז'ן 26 אפריל ד.י. (§18 פון סטאטוט)

טוך-און קארט-לאגער
Sz. MAROKO
לאדז, נאוואמיעסקא 2,
פראנט, 1-טער שטאק, טעל. 159-48.

עמפפעהלט צום פריהלינג- און זומער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען-און הערען-שטאפען.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר קומען און ביורא

פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקס אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאציעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניאס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשא, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

אכטונג, ג' דאמען!!
איך מאך בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז אין מיי'ן ערסטקל. דאמען-שניידער-אטעליער א. ס.

IZAK TON
LIMANOWSKIEGO 13 (Aleksandrowska) front 1 piętro

ווערען אנגענומען בעשטעלונגען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות און אויסגעפיהרט לויט די נייעסטע פאריזער מאדעלען פינקטליכע און רעעלע אויספיהרונג!

מעסיגע פרייזען

Przezorna gospodyni domu mówi:

„I my również musimy obecnie ograniczać się bardzo w naszych wydatkach. Oszczędzam, na czem tylko się da, nigdy jednak nie oszczędzam w niewłaściwem miejscu. Należy tylko umieć należycie rachować. Na przykład: mydło pierwszorzędnej jakości jak mydło „Kołłontay z pralką" kosztuje 20—30 groszy więcej na kilogramie niż nieznane „tanie" mydło. Zato jednak mydło „Kołłontay" jest o 20% wydajniejsze, co stanowi znowu 40 groszy korzyści. Pozatem jest ono faktycznie znacznie lepsze, aromatyczne, zawiera glicerynę, nie niszczy mej drogiej bielizny i mych rąk. Nazwisko takiej dużej fabryki zaś gwarantuje mi zawsze za niezmiennie dobrą jakość towaru. Po co więc mam dać sobie wmówić tak zwane „tanie" mydło, skoro nic na tem nie zaoszczędzę, lecz przeciwnie narażam się tylko na kłopot i szkodę?"

Mydło Kołłontay z pralką

Złoty medal na Wystawie w Katowicach 1927 r.
Zastępca: S. B. Redlic, Łódź, Południowa 86.

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

ZWÓZKI
Wagonowo — Półwagonowo
w mieście i poza miasto
AUTO-TRANSPORT
11 Listopada 112 tel. 184-70

נור אין דער בעוואוסטער פירמע פון אייזען-מעבעל-פאבריק
I. B. WOŁKOWYSKI, ŁÓDŹ
פאבריק-לאגער:
בארוטאוויטשא (דזיעלנא) 11, טעל. 137-70

איז: א מבילינסטע, מבעסטען, מבעקוועמסטע

און דער גרעסטער אויסוואהל פון מעטאל-בעטען, מאטראצען פערשידענע סארטען. קינדער וועגעלעך „MERCEDES"

אין א גרויסן אויסוואהל פעלד-בעטען, האלצענע און מעטאלענע „Perfekt" פאטענטירטע. וואש. געשירען. סערוויזען. וויזשימאטשקעס. אייז-קאסטענס. וואנעס. קינדער-בענקלעך. ראווערען א. ד. גל. בעדייטענד נידריגע פרייזען.

א בשורה טובה
פאר עלטערען, וואס זייערע קינדער לערנען איז פאוושעכנע שולען.

די לייטונג פון בעוואוסטען ארטאדאקסישען נאכ-מיטאג-חדר פאר קינדער, וואס לערנען אין פאוושעכנע שולען, מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון לימודי קודש. ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים מיט ספעציאליסטען עברי, חומש, רש"י תנ"ך משניות גמרא א פערגרעסערטער קורס פאר העברעאיש (רעדען און שרייבען), אויך יודישע בריף זעלבסט צוזאמענשטעלען. צוליב'ן קריזיס הנחה,פרייזען.

פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6
קווער אפיצינע. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פון 2–7 אווענד.

שיך
אויף יום-טוב
פאר הערן, דאמען און קינדער
עלעגאנט, ביליג און גוט
בעקומט איהר נור ביי
B-cia Lenczner
שיך-פאבריק: זשעראמסקיעגא 99
פאבריקס-לאגער: נארוטאוויטש 4

בעמערקונג: אלע אונזערע שיך זענען אויסגעארבייט פון די פיינסטע סארטען לעדער און ווערען פערקויפט צו פאבריקס-פרייזן

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
גדאנסקער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק'	1½ - 12½
ד"ר קערשנער מינדער-קראנקה.	11-9 5-6½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12 – 2
ד"ר ביבערגאל חיות און הענער.קר.	11½ 12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמוטס קר.	1 – 2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	1½—12½
ד"ר זאלצוואסער כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	1½—12½

חיבא-טעראפיע. שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. אז. סאקע-שטעלן, קינסטליכע צוויג-זון-בעשטראל אינ-שפריצונגען. מאסאזשען, עלעקטריזאצ ע, אפעראצ. אויף פערלאנג ווייזען און שטאט. אין לאבאראטאריום ווערע אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמא און בלוי

אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשי נסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציהן, קראנען, פאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראקטיק און מיט מיינע בע-האנדלונג און דעם טראפעס אר

דאקטאר בראכבאנדאזשען בעווייזען זיכער דעם שוואכסטן און נעטערליכסטן ברוך. אויך פאר הויקערס ליידענגען מיט היילבארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאטס-פוס ספעציעלע אינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אנגעבליך נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש. פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן טערויזעטעס פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. י. ראפאפארט. ספעצ. פאר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פראנט פארט פאר זיין נעמיסענהאפטע פערלענגען מיר א גוטע-נעם הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאדים האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט אזוי, אז כ'קען איהם יעדען איינציגען חמם עמפפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

ווענעריש קליניק כירורגישע
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיגונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

א האנד-רענדער-מאשין
מיט 156 נאדלען, אין גוטען צושטאנד, ווערט געזוכט צו קויפען.
אפערטען אונטער „156"

א קוואליפיצירטער
שטריקער
קען זיך מעלדען ביי
פ. טענענבוים,
פיעטריקאווער 38,
טעל. 179-60.

אוּנרוּהיגע שטימוּנג אין ארץ-ישראל

אנטי-יודישער כאַראַקטער פוּן מאַכמעדאַנישעז יום-טוב. — אוּנגעהויערער רושם פוּן ישוב צוליב דער ערמאָרדוּנג פוּן 3 יודישע ארבייטער. — פּאָליציי און מיליטער זענען גרייט אויף יעדען פאַל. — לאָרד טשענסעלאָר בערוהיגט

גראַנדיעזע לויה פוּן די ערמאָרדעטע ארבייטער

וויען, 9 (ספּ. טעל.) די „נייע פרייע פּרעסע" מעלדעט אויס לאָנדאָן: צוליב דעם וואָס דער קריסטליכער, מאַכמעדאַנישער און יודישער יום-טוב זענען אויסגעפאַלען צוזאַמען, הערשט אין פּאַלעסטינא אַ זעהר געשפּאַנטע שטימונג, וועלכע דערמאָהנט אין די צייטען פוּן ערב די געשעהעניש אין אויגוסט 1929, דאָס ענגלישע מיליטער אין עגיפּטען שטעהט גרייט, כדי עווענטועל מיט אַעראָפּלאַנען אָפּציפליהען קיין ירושלים. אין ירושלים אַליין זענען די פּאָליציי־אישע און מיליטערישע אָפּטיילונג שטאַרק בעוואָפענט געוואָרען און ס'זענען פונאַנדערגעטיילט געוואָרען אין פערשידענע פונקטען פוּן שטאָט, ס'זענען פאָרגעקומען דעמאָנסטראַציעס טיילווייז געגען יודען און טיילווייז געגען ענגלענדער.

ירושלים 9 (יט"א טעלעגר.) די פייערונג פוּן יום-טוב „נבּא מוסא" טראָגט א שטורמישען כאַראַקטער, וואָס דערמאָהנט די שטימונג פוּן אויגוסט 1929 פּאָליציי האָט מאָבּיליזירט אַלע איהרע כּוחות, כּדי צו פערזיכערן די רוּהיגקייט אין לאַנד, פונדעסטוועגען איז איהר נישט געלונגען צו פערהיטען פוּן צוזאַמענשטויסען צווישען די אַנהענגער פוּן מופטי און זיינע געגנער.

ירושלים 9 (יט"א טעלעגר.) די שוידערליכע רציחה וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען איבער די 3 יודישע ארבייטער האָט אויפגערודערט דעם גאַנצען יודישען ישוב. מ'האַלט, אַז דאָס איז אָנ'אָנהויב פוּן א שטאַרקער אַקציע מצד די אראַבער, די רעגירונג האָט פאָרגענומען ענערגישע שריט, כּדי אויסצוזוכען די רוצחים, ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די מערדער האָבען געשאָסען פוּן ענגלישע ביקסען, דער צושטאַנד פוּן די 4 פערוואונדעטע איז נישט געפעהרליך.

ירושלים, 9 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) נעכטען איז פאָרגעקומען די לויה פוּן די דריי ערמאָרדעטע יודישע אַרבייטער. אין דער לויה וועלכע איז געגאַנגען פוּן הדר-הכּרמל קיין יאַדושור האָבען זיך בעטייליגט איבער 10 טויזענד מאַן.

דער ערמאָרדעטער יעקב זמיר האָט געשטאַמט פוּן פּוילען און איז ערשט נישט לאַנג געקומען צו פאָהרען קיין ארץ ישראל. אויך הינדה פישמאַן שטאַמט פוּן פּוילען.

ירושלים, 9 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) די חיפה'ר יודישע קהלה האָט זיך געווענדעט צו דער רעגירונג זי זאָל אָננעהמען מיטלען צו זיכערען די רוה, אויסזוכען די מערדער און פערהיטען פוּן פרישע אָנפאַלען.

ירושלים, 9 (י.ט.א.) לאָרד טשענסאַלאָר האָט קאָנפערירט מיט פאָרשטעהער פוּן ועד-לאומי און האָט זיי צוגעזאָגט, אַז די רעגירונג וועט זיכערען די רוהה אין לאַנד.

אויסערגעוועהנליכע סעסיע פוּן סיים

זאָל צונויפגערופען ווערען דעם 20 אַפּריל

וואַרשאַ 9 (טעל. פוּן אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אויפ'ן 20 אַפּריל וועט צונויפגערופען ווערען אַן אויסערגעוועהנליכע סעסיע פוּן סיים, וועלכע וועט בעשטעטיגען דעם אָפּמאַך וועגען דער הלואה אויף צו פערענדיגען דאָס בויען פוּן דער ליניע אויבער-שלעזיען — גדיניע.

דער הלואה-אָפּמאַך זאָל אונטערגעשריבען ווערען דעם 18 אַפּריל.

פּוילישע נאָטע צו די סאָוויעטען

וועגען פאַלשע אינפאָרמאַציעס בנוגע פּוילען'ס בעציהונג צו רוסלאַנד

מאָסקווע, 9. (ספּ. טעל.) דער פּוילישער געזאַנדטער אין מאָסקווע פּאַטעק האָט איבערגעגעבען דער סאָוויעטישער מאַכט אַ נאָטע, אין וועלכער ס'ווערט פּראָטעסטירט געגען די רעדעס פוּן סאָוויעטישע בעאַמטע אויף צוזאַמענפאָהרען אין כאַרקאָוו, מינסק, קיעוו א. א. וו., וואו זיי אינפאָרמירען פאַלש וועגען פּוילענס פּאָליטיק בנוגע סאָוויעט-רוסלאַנד.

אין דער נאָטע ווערט געזאָגט, אַז פּוילען וויל אויפהאַלטען די נאָרמאַלע בעציהונגען צווישען סאָוויעט-רוסלאַנד און פּוילען, אַזעלכע רעדעס שטערען נאָר אין די דאָזיגע בעציהונגען.

מיטעל-אייראָפּעישער אַגראַר-פּלאַן

אונטער דער אָנפיהרונג פוּן פּוילען

פּאַריז, 9. (ספּ. טעל.) דער פראַנצויזישער פּרעמיער לאַוואַל האָט אָפּגעהאַלטען אַ גרויסע קאָנפערענץ מיט'ן אויסערן-מיניסטער בריאַן, ביידע מיניסטאָרען האָבען בעשלאָסען צו שטרעבען צו פערווירקליכען בריאַנס פּלאַן וועגען שאַפען אַ מיטעל-אייראָפּעאישען אַגראַר-בלאָק, וועלכע זאָל עקזיסטירען אינגאַנצען אומאָפּהענגיג פוּן דייטשלאַנד.

די הויפּט-ראָל אין דעם בלאָק דאַרף שפּילען פּוילען.

קופּאָן № 2

פאַר די לעזער פוּן „נייעם פאָלקסבלאַט"

לויט'ן אָפּמאַך פוּן אונזער צייטונג מיט דער פאָלקס-ביבליאָטעק א.ג. א. ד. גורדון שיענקעוויטשא 3, קענען די לעזער און אַבאָנענטען פוּן אונזער צייטונג געניסען פוּן א הנחה פוּן 50% לייען-געלד.

די ביבליאָטעק בעזיצט די נייעסטע ביכער אין דער יודישער, העבּרעאישער און פּוילישער שפּראַך.

קאָמוניסטישע ארעסטען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראַפיש) די רעגירונג האָט אַדורכגעפיהרט אַ גאַנצע רייה רעוויזיעס ביי קאָמוניסטען און ארעסטירט 7 פּערזאָן, צווישען זיי 2 אַראַבער.

ווידער אַ פליה-קאַטאַסטראָפע אין וואַרשא

וואַרשא, 9 (טעלעפאָניש) היינט 12 ביי־טאָג איז הינטער ווילאַנאָוו אַראָפּגעפאַלען דער מיליטערישער אַעראָפּלאַן „אָוויאַ". דער אַפּאַראַט איז אינגאַנצען צושמעטערט געוואָרען. דער פליהער פּאָרוטשניק יוזעף אָרלאָווסקי איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

איינלאַדונג פאַר דייטשע מיניסטאָרען צו קומען קיין ענגלאַנד

האָט ארויסגערופען אַנ'אונצופרידענהייט אין די פראַנצויזישע פּאָליטישע קרייזען

לאָנדאָן, 9. (ספּ. טעל.) „טיימס" מעלדעט, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט נאָך מיט עטליכע וואָכען צוריק פערבעטען דעם דייטשען רייכס-קאַנצלער ברינינג און דעם אויסערן מיניסטער קורציוס, אַז זיי זאָלען קומען קיין לאָנדאָן.

דער וויזיט זאָל פאָרקומען אין חודש מאַי. מען רעכענט, אַז אין דער בעגעגעניש זאָל אויך אנטיילנעהמען דער אויסערן-מיניסטער בריאַן.

די דייטשע מיניסטאָרען האָבען די איינלאַדונג אָנגענומען. ס'וועלען ארומגערעדט ווערען פראַגען, וואָס אינטערעסירען ביידע מלוכות.

בערלין, 9. (ספּ. טעל.) די אָפיציעלע איינלאַדונג פוּן די מיניסטאָרען קיין לאָנדאָן איז נאָך נישט אָנגעקומען. מען רעכענט, אַז זי וועט קומען אַ ליאַדע טאָג. דער הויפּט-מאָטיוו פוּן דער איינלאַדונג איז נישט די צאָל-אוניע צווישען עסטרייך און דייטשלאַנד, נאָר די ענטוואָפענונגס-פראַגע. הענדערסאָן וויל שאַפען א פערשטענדיגונג צווישען דייטשלאַנד און פראַנקרייך וועגען ענטוואָפענונג אויף דער יבשה. פערשטעהט זיך, אַז דאָרט וועט אויך ארומגערעדט ווערען די פראַגע וועגען דער צאָל-אוניע.

די בערלינער פרעסע האַלט, אַז די איינלאַדונג איז געקומען מיט'ן וויסען פוּן פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער בריאַן.

לאָנדאָן, 9 (טו) די ענגלישע פרעסע האָט זיך זעהר שאַרף ארויסגעזאָגט, געגען דער נערוועזישער שטימונג וואָס האָט ארויסגערופען אין פראַנקרייך דער בעזוך פוּן די דייטשע מיניסטאָרען אין ענגלאַנד. די ענגלישע צייטונגען האַלטען, אַז דייטשלאַנד דאַרף אַזוי גוט בעהאַנדעלט ווערען ווי אַנדערע מלוכות. ענגלאַנד האָט דאָס רעכט צו קאָנפערירען מיט דייטשלאַנד אין פערשידענע פראַגען.

פּאַריז, 9 (טו) דער מלוכה-פּרעזידענט דומערג האָט געהאַלטען אַ גרויסע פּאָליטישע רעדע וועגען דער פראַנצויזישער אויסערן-פּאָליטיק און ענטוואָפענונג.

לאָנדאָן, 9 (ספּ. טעל.) דער טערמין פוּן רעם וויזיט פוּן די דייטשע מיניסטאָרען אין ענגלאַנד איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויפ'ן 5 יוני. מען זעהט דערין אַ זיג פוּן פראַנקרייכס שטאַנדפּונקט.

רעוואָלוציע אויף מאַדערא

די אויפשטענדיגע בעהערשט דעם אינזעל

לאָנדאָן, 9. (ספּ. טעל.) אויפ'ן אינזעל מאַדערא, וואו ס'האָט ערשט נישט לאַנג געוויילט דער מאַרשאַל פּילסודסקי איז אויסגעבראָכען אַנ'אויפשטאַנד. די אויפשטענדיגע האָבען בעהערשט דעם גאַנצען אינזעל. די איבערקעהרעניש איז פאָרגעקומען אינגאַנצע ואונפערהאָפט און איז פאָרגעקומען אָהן גרעסערע אונרוהען.

לאָנדאָן, 9. (ספּ. טעל.) צוליב די אונרוהען אויף מאַדערא איז פוּן גיבּראַלטאַר ארויסגעשוואומען אַנ'ענגלישע קרייצער-שיף קיין מאַדערא, כדי צו זיכערען די ענגלישע בירגער זייער רוה און פערמעגען.

רעדוקציע פוּן די פּענסיעס

פאַר מלוכה-בעאַמטע

וואַרשא, 9 (טעלעפאָניש) ווי מען מעלדט מיט האָט דער פינאַנץ-מיניסטער שוין אריינגעטראָגען אין מיניסטאָרען-ראַט דעם פאָרשלאַג וועגען רעדוצירען די פּענסיעס פוּן די מלוכה-בעאַמטע מיט 15 פּראָצענט, די רעדוקציע זאָל שוין חל זיין פוּן 1-טען אַפּריל אָן.

וועגען אַטענטאַט אויף דער סאָוויעט. אַמבּאַסאַדע אין וואַרשא

האָט זיך היינט אָנגעהויבען דער גרויסער פּראָצעס אין קרייז-געריכט

וואַרשא, 9. (טעלעפאָניש פוּן אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט זיך אין וואַרשאָווער קרייז-געריכט אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען יאַן פּאָלאַנסקי, אַ רומענישער בירגער, פוּן רוסישער אָפּשטאַמונג, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין ווילען אויספיהרען אַטענטאַט אויף דער סאָוויעטישער אַמבּאַסאַדע אין וואַרשא, דורך אוועקלעגען א טייוועלס-מאַשין אויפ'ן דאַך פוּן שכנותדיגען הויז.

פּאַלאַנסקי איז אַרעסטירט געוואָרען אין יוגאָסלאַוויען און איבערגעגעבען געוואָרען דער פּוילישער מאַכט. פּאַלאַנסקי איז אַלט 41 יאָהר, איז שוין געווען אַ קאַפּיטאַן פוּן דער עסטרייכישער אַרמעע, אַ רוסישער בירגער, א פערבּרענטער קאָמוניסט, אַ פּראָוואָקאַטאָר, אַ שפּיאָן און אַזוי ווייטער.

דער פּראָצעס הויבט זיך אָן 10 אַ זייגער איבערפריה, דער זאַל איז איבערפול. נאָכדעם ווי דער פאָרזיצער פרעגט אויס פּאַלאַנסקי זיינע פּערזאָנאַליען, ערקלערט דער אַנגעקלאָגטער

— היינט איז ביי אונז רוסען דער „גרויסער דאָנערשטאָג" מיט 1931 יאָהר צוריק האָבען די יודען געקרייצט קריסטוסען און היינט קרייצען זיי דאָס רוסישע פאָלק.

דער פאָרזיצער רייסט איהם איבער די גרויסע חכמה.

די אדוואָקאַטען פוּן אָנגעקלאָגטען די ברידער האַפמאַקל-אָסטראָווסקי פערלאַנגען צו אַנולירען דעם פּראָצעס, ווייל די פּוילישע רעגירונג האָט נישט געהאָט קיין רעכט אַרויסצופאָדערען אַ פרעמדען בירגער פוּן יוגאָסלאַוויען פאַר בעגעהען אַ פּאָליטישען פערברעכען אין פּוילען.

דאָס געריכט האָט אָפּגעוואָרפען די פאָרשלאַגען און צוגעטרעטען צו לייענען דעם בעשולדיגונגס-אַקט.

אויף דער פראַגע פוּן פאָרזיצער, צי פּאַלאַנסקי אַנערקענט זיך פאַר שולדיג האָט דער אָנגעקלאָגטער געענטפערט, אַז ער האָט אוועקגעשטעלט די טייוועלס-מאַשין, נאָר דאָס איז געווען בלויז דעמאָנסטראַציעס, ווייל ער האָט אַלץ אַזוי איינגעאָרדענט, אַז קיין אויפרייס זאָל נישט קענען פאָרקומען, ער האָט דאָס געטוּן אויס שנאה צו די קאָמוניסטען, זיין טאַט האָט געזאָלט זיין אַ פּראָטעסט געגען דער בלוטיגער פּאָליטיק פוּן די סאָוויעטען. ער האָט געוואָלט ווייזען וואָס די שונאים זייערע קענען.

פאָרזיצער: פאַרוואָס האָט איהר אַזאַ שנאה צו רוסלאַנד?

— איך האָב געזעהען דעם בלוטיגען טעראָר, איך האָב געקענט גוט פערדינען, אָבער כ'האָב נישט געוואָלט עסען קיין ברויט וואָס איז אָנגעזאָפּט מיט בלוט און טרערען. איבריגענס בין איך אַ פּוילישער פּאַטריאָט.

אין דעם מאָמענט בעט דער פאָרזיצער, אַז מען זאָל איבערלייענען דעם בריף וואָס דער אָנגעקלאָגטער האָט געשריבען צום יוגאָסלאַווישען פּרעמיער.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס האָט דער „פּוילישער פּאַטריאָט" אין'ם בריף געשריבען צווישען אַנדערען: „פּוילען האָט אויף מיר קיין שום רעכט נישט, דאָס פּוילען וואָס האָט פערגאָסען אומשולדיג בלוט (גענעראַל זאַגורסקי), דאָס פּוילען, וועלכע פערפאָלגט די פּראַוואָסלאַווע בעפעלקערונג". דער בריף ענדיגט זיך מיט פאָלגענדע ווערטער: „פּוילען וואָלט געוואָלט, אַז איך זאָל העגנען אויף דער תליה, אָבער איך וועל אויפהענגען פּוילען, וועלכע שטינקט מיט נבלה".

פאָרזיצער: צי האָט איהר דאָס געשריבען

פּאַלאַנסקי: ס'איז נישט גוט איבערגעזעצט אויף פּויליש, דער זין דערפון איז געווען אַ גאַנץ אַנדערער.

נאכ'ן באנקראט פון דער האנדעלס-באנק

די ווירקונג פון דער פאניק אויף די אנדערע בענק

געשפרעך פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט אנגעזעהענע ווירטשאפטליכע טוער

דער באנקראט פון דער לאדזער האנדעלס-באנק האט ווי מיר האבען שוין געשריבען, ארויס-גערופען א געוואלדיגע בעאונרוהיגונג צווישען די, וואס האבען געהאלטען זייערע פקדונות אין די בענק. מיר האבען שוין א פאר מאל אנגעוויזען, אז די דאזיגע בעאונרוהיגונג האט נישט געהאט קיין שום יסוד, אבער ווען ס'איז

ענטשטאנען א פאניק

האבען מענשען זיך נישט געקענט בעהערשען און מ'איז געלאפען אין די בענק א קוק טון וואס הערט זיך דארט, ס'האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז די בענק האבען פאראויסגעזעהען דעם אנגעלויף און האבען זיך פערזעהען מיט מזומן און אויסגעצאהלט יעדען, ווער ס'האט נאר געוואלט זיינע ווקלאדען.

דער דאזיגער אומשטאנד האט געווירקט, און דינסטאג איז שוין דער אנגעלויף געווען א שוואכע-רער, נאכמעהר אין פערלויף פון טאג האבען אייניגע, וועלכע האבען אינדערפריה, אדער מיט א טאג פריהער אפגענומען זייער געלד, דאס געלד צוריק אריינגעטראגען אין די בענק.

די ארבייטען ביים צוזאמענשטעלען די בילאנס פון דער האנדעלס באנק געהען פאראויס מיט א שנעלען טעמפא. אין די אינפארמירטע קרייזען האלט מען, אז

דער פאסיוו פון ד'ער באנק

דערגרייכט אנ'ערך 18 מיליאן זלאטעס דאגעגען דער אקטיוו פארמעל — 19 מיליאן, אבער פאקטיש וועט ער בעטרעפען נישט מעהר ווי אנ'ערך 12—14 מיל-יאן. פון דעם איז געדרונגען, אז אפילו ביים איצ-טיגען צושטאנד וועלען

די קרעדיטארען בעקומען א בעדייטענ-דען טייל פון זייער פערמעגען

דער פערטרויאונגס מאן פון די ענגלישע באנ-קירען ה' שלאבס, וועלכער איז גוט אריענטירט אין די פערהעלטנישען פון דער באנק איז ארויסגע-פאהרען קיין לאנדאן און וועט דארט זיך בעראטען מיט די ענגלישע קרעדיטארען, זיין צוריקקומען קיין לאדז ווערט ערווארט דעם קומענדיגען דאנ-נערשטאג ד. 16. ה. ח. און דאן וועט'ן פארקומען אונטערהאנדלונגען צווישען די ענגלישע קרעדי-טארען מיט דער באנקראטירטער באנק.

אין שטאט האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז די אקציאנערען פון דער באנק ווילען מיט דער הילף פון

די ענגלישע באנקירען רעטען אלע חובות

און צוריק איבערנעמען די באנק, נאכדעם ווי ס'וועט אפגעשאפט ווערען דער באנקראט. די דאזיגע קלאנ-גען האבען זיך דערווייל נישט בעשטעטיגט און ווע-גען דעם וועט מען קענען רעדען ערשט נאכדעם, ווי דער פערטרויאונגס-מאן פון די ענגלישע קרעדי-טארען וועט צוריקקומען פון לאנדאן.

אויף דער בעראטונג פון די הויפט-אקציאנערען מיט די פערטרעטער פון די ענגלישע קאפיטאליסטען האבען די אקציאנערען פעסטגעשטעלט, אז זיי זענען גרייט אויף די ווייטגעהענדסטע קרבנות, כדי אויפצוהאלטען די באנק.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די באנק איז

הינטערשטעליג אינגאנצען מיט 4 מיל-יאן מיט 600 טויזענד זלאטים

און צוליב דעם, וואס ערשט פאר'ן באנקראט האט פרעזעס בידערמאן אויסגעצאהלט 3 מיליאן זל. איז דער פאסיוו נאך קלענער.

קיין ענגלאנד איז ארויסגעשיקט געווארען א בעריכט וועגען די אונטערהאנדלונגען און ס'וועט אהין מצד די אקציאנערען צוזאמען מיט ה' שלאבס ארויספאהרען דירעקטאר גארדאווסקי אדער דער מיטגליד פון אויפזיכט-ראט ה' טעאדאר ענדער.

די אויספארשונג ווערט דערווייל ווייטער געפיהרט

די ווירטשאפטליכע אפטיילונג ביים קרייז-געריכט האט אפגעווארפען די ביטע פון וויצע-דירעקטאר קאליבאווסקי און פראקורענט פאלושני וועגען בע-פרייען זיי אויף קויציע. וויצע-דירעקטאר קאלי-באווסקי האט אפגעגעבען אנ'אפעלאציע. אין דעם „נייעם וויענער זשורנאל" האט זיך בעוויזען א טענסאציאנעלע ידיעה, אז די אויספארשונג האט כלומרשט פעסטגעשטעלט, דאס וויצע-דירעקטאר קא ליבאווסקי איז געווען פערמישט אין דער איינברוכס-גנבה, וואס איז בשעתו אויסגעפיהרט געווארען אין דער האנדעלס-באנק, אין די קרייזען פון דער לאד-זער פאליציי ווייסט מען גארנישט וועגען דעם און מ'האלט די אינפארמאציע פון דער וויענער ציישונג פאר אנ'אבסורד, וואס האט נישט קיין שום גרונד און האט געקענט ענטשטעהען בלויז צוליב'ן ארעסט פון וויצע-דירעקטאר קאליבאווסקי.

דער ריכטער קאמיסאר פון דער באנקראטירטער באנק האט אויף דינסטאג ד. 14 ה. ח. 9 פריה צו-זאמענגערופען א

פערזאמלונג פון אלע קרעדיטארען

אין לאקאל פון קרייז-געריכט. אלע קרעדיטאר'ען קענען קומען אליין, אדער שיקען זייערע פערטרע-טער. אויף דער פערזאמלונג פון די קרעדיטארען וועט דער ריכטער-קאמיסאר אפגעבען א בעריכט וועגען דעם פינאנציעלען צושטאנד פון דער באנק און נאכדעם וועלען אויסגעוועהלט ווערען צייטווי-ליגע סינדיקעס.

ווי מ'גיט אונז איבער זענען אין פערלויף פון דער וואך פארגעקומען עטליכע פאלען פון זעלבסט-מארדען, וועלכע ס'האבען געוואלט בעגעהען די קרעדיטאר'ען פון דער באנק, פון דעם, וואס מיר האבען דא דערצעהלט זעהט מען, אז

די פאניק איז געווען אנ'איבערטריבענע

די קרעדיטארען האבען געוויסע אויסזיכטען צו בעקומען א גרויסען טייל פון זייער פערמעגען און ביי א גינסטיגען פערלויף — אפשר דאס גאנצע פערמעגען, דאס הענגט אפ פון דעם, צי מ'וועט די באנק סאנירען, צי בלויז ליקווידירען איהר פערמעגען. יעדענפאלס איז די איבערגעטריבענע פאניק נישט בערעכטיגט. נאך ווייניגער גרונד האט געהאט דאס לויפען אין די אנדערע בענק ארויס-נעמען פון דארט די פקדונות..

וועגען דעם ענין האבען מיר געהאט

א געשפרעך מיט אנ'אנפירענדער פער-זענליכקייט פון דע גרעסטער יודישער באנק אין לאדז

וואס פאר אנ'איינפלוס קען האבען אויף דעם לאדזער ווירטשאפט לעבען דער באנקראט פון דער לאדזער האנדעלס-באנק — האבען מיר איהם גע-פרעגט.

— פאר די בעדייטענדע פינאנציעלע אינסטי-טוציעס איז דער קראך נישט געקומען אומערווארטעט. אומערווארטעט האט ער געקענט זיין נאר פאר די, וועלכע שאצען אפ די שטארקהייט פון א באנק לויט דעם לאקאל, אין וועלכען זי געפינט זיך, קיין גרויסע ווקלאדען האט שוין די באנק לעצטענס נישט געהאט — אינגאנצען א פאר מיליאן זלאטעס, אבער דער פאקט גופא קען ווירקען מעהר פסיכא-לאגיש און ארייגטראגען א געוויסען כאאס אין ווירטשאפטליכען לעבען פון לאנד און קודם כל פון לאדז גופא. יעדע באנק מוז מיט איהר קאפיטאל מאכען טראנזאקציעס, ער דארף פערווענדעט ווערען אויף עפעס, כדי ברענגען רייוח. טרעפט זיך א באנק-ראט — הויבט מען אן ארויסנעמען דאס געלד פון די אנדערע בענק, מעגען די זיין ווי שטארק. די בענק, רעכענענדיג זיך מיט אזא מעגליכקייט, קענען שוין דאס געלד, וואס זיי האבען נישט אוועקגעגע-בען, זיי מוזען אויף א צייט אפשטעלען דאס ארויס-געבען הלוואות, דיסקאנטא א. א. וו. די באנק האט פערלוסט, ווייל דאס געלד ליגט אהן בעוועגונג דאס ווירטשאפטליכע לעבען ווערט בעשווערט צוליב מאנגעל אין פליסיג קאפיטאל, ס'קומט אריין א כאאס מענשען נעמען ארויס דאס געלד פון די בענק און האלטען עס ביי זיך ס'טרעפען פאלען, אז מ'פערלירט אפילו דאס „ארויסגעכאפטע" געלד. אזוי דויערט עס געוועהנליך א פאר וואכען, ביז די געמיטער בע-רוהיגען זיך, די אויפרעגונג געהט אדורך און מ'-הויבט ווידער אן אריינצוטראגען די פקדונות.

דער קראקאווער „טשאס" שרייבט

וועגען דער לאדזער האנדעלס-באנק: אין סעפטעמ-בער 1930 י. בעת'ן שטארקסטען קריזיס זענען א רייהע פינאנציעלע אינסטיטוציעס געווארען גע-צוואונגען זיך צוזאמענגיסען מיט אנדערע אדער אינגאנצען זיך צו ליקווידירען די „לאדזער האנדעלס באנק" איז פערדעכענט געווארען פאר א „געזונטער" נאר דורך אזעלכע, וואס האבען זיך נישט אריענ-טירט אין דער לאגע. אין דער ווירקליכקייט האט די באנק שוין זייט 12 יאהר נישט געשפילט קיין גרויסע ראל אפילו אין איהר דירעקטען טעטיג-קייטס-געביט און די בעסטע אילוסטראציע דערפאר איז דער פאקט, וואס די באנק האט געהאט פקדונות קוים א 3—4 מיליאן זלאטעס.

ס'איז נישט די אויפגאבע פון דער פרעסע צו שאפען א פאניק דורך פערשפרייטען נישט קאנטרא-לירטע און נישט ריכטיג אויפגעפאסטע ידיעות. די געזעלשאפט וועט קענען נאך א רוהיגער אפשא-צונג פעסטשטעלען, וועמען מ'דארף און מ'קען טרויען וועלכע אינסטיטוציע האט א געזונטען בא-באדען און וועלכע שטעהט אויף הינערישע פיסלעך. דאס פערשפרייטען פאניק איז געפעהרליך און שא-דעט דעם אויפבוי פון אונזער ווירטשאפטליך לעבען

אין לאדז ווייל איצט דער אינספעקטאר פון דעם קאאפעראטיווען פערבאנד פאר דער לאדזער וואיעוואודזטווע ה' שמויש, אונזער מיטארבייטער האט געהאט מיט איהם א געשפרעך וועגען די סיבה פון זיין קומען און וועגען

דער לאגע אין די קאאפעראטיווע בענק

איי' צוזאמענהאנג מיט דעם באנקראט פון דער האנ-דעלס-באנק און דער סומאטאכע, וואס דער באנקראט האט ארויסגערופען.

ה' שמויש דערצעהלט אונז: די צענטראלע באנק פאר קאאפעראטיווען שטעהט אין לאדז אין פערבינדונג מיט 7 בענק: דיסקאנטע באנק (פעטרי-קאווער 43), האנדווערקער באנק (פאלודניאווא 4), סוחרים באנק (ציגעל גאס 39), באנק פאר הויז-בעזיצער (פעטריקאווער 39), באנק פאר קליינהענד-לער (אגראדאווא 2), אלטשטעטישע באנק (קאש-טשעלנא 4) און יודישע פאלקס-באנק (גלובנא 41). די דאזיגע בענק האבען פקדונות צירקא 5 מיליאן זלאטעס.

בכלל בעזיצט די באנק פאר קאאפעראטיווען 540 בענק מיט 200.000 מיטגלידער, זיי האבען 65 מיליאן זלאטעס פקדונות. באלד נאכדעם ווי ס'איז בעוואוסט געווארען וועגען דעם באנקראט פון דער לאדזער האנדעלס באנק, האט די באנק פאר קאאפעראטיווען אפגעהאלטען אייניגע קאנפע-רענצען מיט די פיהרער פון די לאדזער קאאפערא-טיווע בענק און האבען בעשלאסען צו דעלעגירען קיין לאדז דעם אינספעקטאר פון דער לאדזער וואיע-וואודזטווע ה' שמויש און געשאפען פאר די באנקען די מעגליכקייט אז זיי זאלען קענען אויסצאהלען, די פקדונות אין פאל פון א רוק אויף די בענק.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די קליענטען פון די קאאפעראטיווע בענק האבען צו זייערע בענק דעם פערדיגטען צוטרוי און זיי האבען זיך נישט געלאזט ארויסנעמען די פקדונות, א חוץ אין איינצעל-נע פאלען, דאגעגען נעכטען זענען שוין געווען פאלען ווען מ'האט אין די בענק געברענגט נייע פקדונות, ה' שמויש פערבלייבט אין לאדז, ביז די שטימונג וועט זיך אינגאנצען בערוהיגען.

ציגעל-גאס 7 (פריהער 43)

די טאנץ-שולע פון ר. קאלסקי

איז איבערגעטראגען געווארען אויף ציגעל-גאס 7 (פריהער 43)

ב ע מ.: שילער און שילערינס, וועלכע זענען נישט איינגעשריבען צום טאנץ-קאמפלעט, ווערען אונבעדינגט נישט צוגעלאזען.

ציגעל-גאס 7 (פריהער 43).

Dr. Med.
JÓZEF
SZMERŁOWSKI
אקושער-גינעקאלאג
נעמט אן פון 8-7 און 5-3
Piotrkowska 17
telef. 107-13

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
נייער
„ארט"

אין ווייסעז זאל
„מאנטיפעל"
זאכאדניא 43.
קינסטלערישער לייטער:
מ. בראדערזאז.

סוף פון סעזאן!

לעצטע פארשטעלונגען פאר'ן אפפאהרען קיין ווארשא!

היינט, פרייטאג, דעם 10-טען אפריל — 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.45 אווענד

מארגען, שבת דעם 11-טען אפריל 1931 — 3 פארשטעלונגען:
אנהויב 4 נאכמיטאג, 7.45 און 9.45 אווענד

גראנדיעזער געזעגנונגס-פראגראם א.נ.

„מיר געזעגנען זיך"

און דער גאנצער שלאגער-פראגראם

„יום-טוב אינדערוואכען"

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון 5 א זייגער נאכמ. אן.

ארעוואלוציע אין דער קאסמעטיק!

אונגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען אין דער איינציגער און איבעראל-בעקאנטער קאנקורענץ-פערפומעריע פון דער פירמע

י. דרוקער, 5 זאוואדזקא 5

טעלעפאן 175-92

וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער פערפומען, ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגע פודערן, טואלעט-זייפען או"וו

בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען ספעציעלען ראבאט. מיט אכטונג

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92

קיין פיליאס בעזיצען מיר נישט.

פּועלי־יוצא
פון דער פּאָליטיק בנוגע יודען

קוקט איהר זיך צו מיט אַ פּרייען אויג צו דער מעוטים־פּאָליטיק בכלל און צו דער יודישער פּאָליטיק בפרט פון אַלע פּוילישע ביז־איצטיגע רעגירונגען פאַר דער גאַנצער צייט פון דעם בייעם פּוילען, מערקט איהר באַלד, ווי אין דעם פרט, איך וויל דאַ היינט שרייבען נאָר מכוח דער יודישער פּאָליטיק, איז גאָר כמעט קיין שום חילוק נישטאָ צווישען פערשידענע רעגירונגען, הגם זיי האָבען געהערט צו פערשידענע פּאָליטישע פּאַרטייען !..

אין וואָס בעשטעהט די דאָזיגע פּאָליטיק ?

דער גרונט־יסוד פון דער דאָזיגער פּאָליטיק איז : פון יודען מוז מען זעהען אויף וועלכען עס איז אופן פטור ווערען ! היות אָבער, ווי אין אַן־אַטמאָספערע פון אמת'ער גלייכבערעכטיגונג און ביי אַ סדר פון אמת'ער רעכטמעסיגקייט קען מען דאָך די יודען, פערשטעהט זיך, נישט בייקומען און נישט אויסהאָבען, מוז מען יודען, נישט קוקענדיג אויף קיין שום קאָנסטיטוציע, מאַכען פּאַקטיש אַזוי וויט נישט־גלייכבערעכטיגט, דאָס זיי זאָלען נישט קענען קאָנקורירען שוה־בשוה מיט די פּאָליאַקען אויף קיין געביט נישט. דורכדעם וועלען זיי ממילא אַרויסגערוקט ווערען פון אַלע פּאָזיציעס פון לעבען, וועלכע וועלען פערכאַפּט ווערען דורך פּאָליאַקען. יודען וועלען מחמת דעם מוזען אָנהויבען שטאַרבען פון הונגער און אַרויסראַטעווען זיך דורך דער עמיגראַציע קיין אויסלאַנד אָדער דורך דער אימיגראַציע אין קאַטאָליציזם, דורך אַ מאַסען־שמד, וואָס וועט געבען די מעגליכקייט זייערע אור־אייניקלעך צו דערהויבען זיך ביז צו אַ מדרגה פון אמת'ע פּאָליאַקען"!

דאָס איז דער גרונט־יסוד פון דער יודישער פּאָליטיק פון אַלע פּוילישע רעגירונגען פאַר די לעצטע 12—13 יאָהר !

דער גאַנצער חלוק צווישען רעכטע, צענטראַלע און לינקע רעגירונגען איז נאָר די בעפּוצונג פון דעם אויבענדערמאָנטען גרונט־יסוד : די רעכטע רעגירונגען, דער עיקר די ענדעקעס, ווען זיי האָבען נאָך קיין מורא נישט פאַר'ן אויסלאַנד, זאָגען זיך אָפּען אַרויס, אַז זיי ווילען פטרן יודען. די לינקע אָדער כלומרשט לינקע רעגירונגען טענה'ן : „מיר זענען געגנער פון דער נישט גלייכבערעכטיגונג אַלע בירגער זענען פאַר אונז גלייך אין אַז. וו. און אַז. וו., נאָר פונדעסטוועגען מוזען מיר זיך דאָך רעכענען מיט דער געזעלשאַפטליכער מיינונג... מיר גרייטען צו פּסיכאָלאָגישע שנויים, וועלכע וועלען מיט דער צייט... מיט דער צייט... ענדערען די דאָזיגע געזעלשאַפטליכע מיינונג... אמת, פּסיכאָלאָגישע שנויים קומען זעהר שווער און זייער פּאַמעלעך פאַר... וואָס קענען מיר אָבער טון געגען רעב ? מי; זענען דאָך נישט שולדיג דערין. איהר, יודען, מוזט אונז העלפען דערין דורך אייער פּוילישער אַסימילאַציע !..“

... פאַר די וואַהלען האָט זיך אַ היפּשע צאָהל סיים־דעפּוטאַטען פון אַלע ריכטונגען מתווכח געווען אין סיים־בופעט ביי אַ גלעזעל טיי וועגען דעם, וועלכע רעגירונג איז פאַר יודען בעסער : ... לינקע, אָדער אַ רעכטע ? פערשידענע דעפּוטאַטען האָבען די שאלה פערשידען פער'ענטפערט. איך האָב געשוויגען. לסוף האָט זיך דער עולם געווענדעט צו מיר, איך זאָל זיך אַרויסזאָגען : וועלכע רעגירונג איז פאַר יודען בעסער, אַ רעכטע אָדער א לינקע ? איך האָב געזאָגט, „געעהרטע חברים ! האָט אויף מיר קיין פּאָראיבעל נישט, איך וועל אייך ענטפערען מיט אַ מעשה'לע, אַמאָל האָט זיך דער וואָגען צוקריגט מיט'ן שליטען ; יעדער צד האָט געטענה'ט, אַז ער איז דער בעסטער פורווערק. אַזוי ווי זיי האָבען נישט געקענט קומען צו קיין הסכם, איז ביי זיי געבליבען צו ווענדען זיך צום פערד, וועלכער מוז דאָך אויף זיך שלעפּען אי דעם וואָגען, אי דעם שליטען : ער מוז וויסען, ווער פון זיי איז בעסער.

דאָס פערד האָט אויסגעהערט ביידע צדדים און ... נאָכדעם, ווי זיין שטייגער איז, הויך פער־ריסען דעם קאָפּ, קוקענדיג מיט זיינע פערחלומטע אויגען ערגעץ־וואו וויט, וויט אין פעלד אַריין... אַ לענגערע צייט האָט ער געקוקט ; פּלוצלונג האָט ער אַ טרייסעל געטון מיט זיין גריווע און האָט זיך אָפּגערופען :

„כאַפּט אייך ביידען דער טייוועל !..“

אַזוי ווי דער בייט פון די רעגירונגען האָט כמעט קיין שום ממשות'דיגע שנויים אין זייער יודישער פּאָליטיק נישט אַריינגעבראַכט, קען מען די לעצטע בעטראַכטען אַלס אַ מעהר וויניגער שטענדיגע. מיר האָבען שוין איצטער היגטער אונז אַזוי אַרום אַ צוועלף יאָהר פון דער דאָזיגער פּאָליטיק ; לאָמיר אדרבא אונטערפיהרען אונטער איהר אַ סך־הכל.

אויף דעם געביט פון חרוב מאַכען און פטרן יודען איז מיט גרויס התמדה און געוויסענהאַפטיגקייט געאַרבייט געוואָרען ; דאָ איז דער פּועל־יוצא אַזאַ גרויסער, דאָס ער לאָזט זיך אָנטאַפּען ממש מיט די הענט : פּוילישע יודען זענען חרוב ומוחרב געוואָרען און ווערען וואָס ווייטער אַלץ מעהר אַרויסבאַיקאָטירט און אַרויסגעשטופּט פון דער פּראָדוקציע, ווי פון דער פערמיטלונג פון לאַנד ! עס האָט זיך אָבער בעקומען נישט דאָס, וואָס די גראַבסקיס, ליוטאָסלאַווסקיס און אַנד. האָבען דערוואַרט, נאָר דאָס, וואָס מיר האָבען שוין גאָר פון אָנ... פאָראויסגעזאָגט, דאָס דער חורבן פון די פּוילישע יודען מוז נאָך זיך אַרויסרופען דעם חורבן פון דער פּוילישער מלוכה... עס איז חוץ דעם חורבן פון דער פּוילישער מלוכה... עס איז חוץ מעגליכקייטען אין פּוילען.... אויך אָפּגעשוואַכט געוואָרען די פעהיגקייט פון פּוילען צו קאָנקורירען בכלל און נאָך דעם אויסלאַנד בפרט. בסך־הכל שטעהט איצטער פּוילען אַן'עקאָנאָמיש און פינאַנס־יעל־שוואַכע מלוכה, אַ פּראָרימטע מיט אַרימע יודען ! דאָס יודישע געלד, וואָס מען האָט אויסגע־זויגען מיט דער שטייערן־פּאַמפּע, איז אוועק קיין אויסלאַנד !..

ווייטער זענען פאַר דער יודישער, ווי פאַר דער פּוילישער עמיגראַציע כמעט אומעטום פערשלאָסען געוואָרען די טויערען ! וואו זענען די גליקען, וועלכע די ענדעקעס מיט זייערע חברים האָבען צוגעזאָגט פּוילען, ווען די יודען וועלען פּראָרימט ווערען ? נעמט אינדעראמת'ן, מייבע הערען, אַראָפּ אַ מוסר־השכל פאַר אייך !..

וועגען דער יודישער קולטור איז דאָך שוין אָפּגערעדט : דאָס פּוילישע בילדונגס־מיניסטעריום איז דאָס אַנטיסעמיטיש אויסגעהאַלטענסטע פון אַלע מיניסטעריומס ! דאָרטען איז אַלץ בנוגע יודען געבליבען ביים אַלטען : די מיניסטאָרען האַלטען פאַר'ן אויסלאַנד שיין־דעמאָקראַטישע און הומאַניטאַר צוגעפּוצטע רעדעס און די וויצע־מיניסטאָרען מיט דער עיקר די דעפּאַרטאַמענט־דירעקטאָרען שמייכלען אונטער און טוען אַלץ — כדאשתקד... וואָס פאַר אַ גליקען האָט די דאָזיגע צוויי פּרצופּדיגע פּאָליטיק געבראַכט פּוילען ? !

אויב מען האָט געוואָלט פערשאַרפען דעם יודישען נאַציאָנאַליזם און פערשטאַרקען דעם עקשנות'דיגען שטרעבען פון יודען צו דער אייגענער קולטור, האָט מען דאָס דערגרייכט !

אויב מען האָט דורך בעזייטיגען די יודישע קאָנקורענץ געוואָלט איינשלעפערען די פּוילישע וויסענשאַפט, האָט מען דאָס אויך דערגרייכט !.. די אויבענדערמאָנטע אַלטע פערשימעלטע אַכזריות'־דיקע פּאָליטיק, וואָס ווערט געפיהרט בנוגע יודען אין פּוילען איז חוצדעם נאָך אַ קורץ־ראיה'דיקע, וועלכע זעהט אַפילו נישט דאָס, וואָס די יודישע שאלה אין דער וועלט איז אונטער דער גרויסער השפּעה פון דעם ציוניזם שוין לאַנג אינטערנאַציאָנאַליזירט געוואָרען !

די אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק אין פּוילען האָט באַנקראָטירט — אפשר איז שוין געקומען די צייט צו פערשטענדיגען זיך אָפּען און אויפריכטיק מיט דעם גרעסטען, כמעט איינציגען לעבעדיגען כח אויף דער יודישער גאַס — מיט דעם ציוניזם ? און פערשטענדיגען זיך נישט דורך היגטער אַרומיגע קינדיש־באַאיווע „אוגאָדאָ'ס“, נאָר דורך צוטרעטען צו דעם איינפיהרען לויט דער קאָנסטיטוציע די אמת'ע גלייכבערעכטיגונג פאַר יודען אין פּוילען.

דאָס איז דער איינציגער פּאָליטישער דרך־הישר, וועלכער מוז פיהרען צו דעם הויכען וואוילשטאַנד, צו דער הויכער קולטור, צו דעם פריינדליכען צוזאַמענלעבען פון פּאָליאַקען און יודען אין פּוילען און צו זייער האַרמאָנישער און איבערגעבענער צוזאַמענאַרבייט פאַר דער ענטוויקלונג און אויפבליהען פון דער פּוילישער מלוכה.

דר. יעקב ווינאָדסקי.

די סאנאציע האט נישט קיין אויסוועג
נאָך־יום־טוב'דיגע געדאַנקען פון „ראַבאָטניק"

די מאַדערא־פּעריען האָבען זיך געענדיגט, די חגאות זענען פאַריבער, עס איז געקומען דער גרויער, אך ווי גרויער וואָכענטאָג, אַזוי געהט איבער צו דער פּאָליטישער טאָג־אָרדנונג דער „ראָבאָטניק“ ער ווייזט אָן, אז אין די לעצטע יאָהרען פּלעגט געוועהנליך נאָכ'ן אָנגעהמען דעם בודזשעט פאָרקו־מען אַן'ענדערונג אין דער רעגירונג. ווירקליך ווערט איצט פיל גערעדט מכח פאָרשטעהענדיגע שינויים אין קאַבינעט און וועגען דעם שרייבט דאָס בלאַט פון די פּ.פּ.ס.

„מיר זענען איצט עדות פון אַ מערקווירדיגער ערשיינונג : אַ רעגירונג וואָס האָט הינטער זיך אַ געהאָרכזאַמע מעהרהייט אין פּאַרלאַמענט און אַן אונבעגרעניצטע דיקטאַטאָרישע מאַכט, שטעהט אונבעהאָלפען אַקעגען די מלוכה־שוועריגקייטען, מיט וועלכע זי קאָן זיך נישט געבען קיין עצה. אין משך פון אַ רייהע יאָהרען האָט דער סאַנאַציע־לאַגער געשריען אויפ'ן אַדרעס פון דער אָפּאָזיציע, זי זאָל נישט שטערן אין דער אַרבייט פאַר דער ענטוויקלונג פון דער מלוכה. און ווען דער דאָזיגער לאַגער האָט מיט בעקאַנטע מיטלען אָפּגעהאַלטען אַ נצחון און איז געבליבען אַליין אויף דעם פּלאַץ, איז נישט נאָר וואָס ער קאָן נישט אַרויסקריכען פון די שוועריגקייטען, נאָר ער האָט נאָך פּרעטענזיעס צו דער אָפּאָזיציע, פאַרוואָס זי אַרבייט נישט מיט. רעגירען ווילען זיי אַליין, אָבער מיט דער פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר זייער רעגירען וואָלטען זיי זיך גערן געטיילט מיט די, וועלכע זיי פערפאָלגען און דערשטיקען.

„אָבער די אונבעהאָלפענקייט און מאַכטלאָזיגקייט פון דער מעכטיגער רעגירונג איז זיכער נישט קיין צופעליגע זאַך און איז נישט אַראָפּגעפאַלען פון דעם הימעל אינאיינעם מיט דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס. האָט דאָך דער רעגירונגס־לאַגער אין משך פון אַזוי פיל יאָהר זיך בערימט, אַז ער האָט נישט קיין פּראָגראַם און אַז ער נעמט אַריין אין זיך סיי עטאַטיסטען, סיי אַנטי־עטאַטיסטען, שונאים פון דער אגראַר־רעפאָרם און אנהענגער פון צונעהמען די ערד אָהן ענטשעדיגונג, פאַרשטעהער פון לעוויאַטאַן און אנהענגער פון דער „פּיאַטילעטקע“. ווי אַזוי קאָן מען פון דעם דאָזיגען כאָאָס צונויפקלעבען אַ ווירטשאַפטליך פּראָגראַם כאָטש אויף דער נאָהענטסטער צוקונפט ? ווי אַזוי זאָל מען איינצוימען דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס ? ווי אַזוי זאָל מען זיך אַן'עצה געבען מיט דעם דעפיציט, וואָס האָט לויט דעם אַנזאָג פון פּילסודסקין נישט געזאָלט זיין נישט אין פאַריגען יאָהר נישט אין קינפטיגען ?

„ערשט איצט ווייזט זיך אַרויס, וואָס איז וויכטיגער: צי דאָס פּלפּול'ען זיך וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע, דאָס סיסטעמאַטישע בעגרעניצען די רעכט פון דער אָפּאָזיציע אַ לאַ ברעסט, אָדער דאָס אויסאַרבייטען אַ ווירטשאַפטליכען פּראָגראַם.

„אָבער אמת איז, אַז איצט איז שוין קיין אויסוועג נישט פאַראַן. דער סאַנאַציע־לאַגער איז דער פערטרעטער פון די בעזיצענדע קלאַסען, דער קלוב פון ב. ב. איז דער אויספיהר־קאָמיטעט פון פערשידענע לעוויאַטאַנס. צי עס וועט זיין אַ רעגירונג פון סלאַוועק'ן אָדער אַן'אַנדערע רעגירונג פון פּילסודסקין — יעדע פון זיי וועט געהן אויף דער ליניע פון קלענסטען ווידערשטאַנד און אויפ'ן חשבון פון די אַרבייטער וועט זי זוכען אַן'אויסוועג פון דעם קריזיס.“

דער מענש מוז זיך אומקעהרען צו דער נאַטור
מוסאָליני אלס פערעהרער פון פרויען־רייץ
די מאשין איז דאס גרעסטע אומגליק — זאגט מאהאטמא גאנדהי
אינטערעסאַנטע מיינונגען פון איטאַליענישען דיקטאַטאָר און אינדישען פיהרער

דער איטאַליענישער דיקטאַטאָר מוסאָליני האָט אויפגענומען די זשורנאַליסטקע צני קענעל און האָט פאַר איהר זיך אַרויסגעזאָגט וועגען אַ גאַנצער רייהע אינטערעסאַנטע פּראָבלעמען ווי דאָס פּראָבלעם פון דער יוגענד, פון דער פרוי א. א. וו.

פאַר דעם איטאַליענישען פאָלק, האָט מוסאָליני געזאָגט, איז אַן'אונבעדינגטע נויטווענדיגקייט, אַז די צאָהל פון דער בעפעלקערונג זאָל זיך פערגרעסערן, ווייל נאָר דעמאָלט האָט די מלוכה די מעגליכקייט אויסצוקלויבען צווישען דעם מענשען־מאַטעריאַל די טיכטיגסטע. די אַלטע ערפאַהרונג לערנט, אַז די טיכטיגסטע יונגעלייט געפינען זיך אין די פאַמיליעס, וואָס האָבען אַ סך קינדער. זעלטען צווישען די ערשטגעבוירענע נאָר צווישען די יונגסטע קינדער פון דער פאַמיליע. ס'איז גענוג אָנצוווייזען אויף דער פאַמיליע באָנאַפּאַרטע, וועלכע האָט אַרויסגעגעבען נאַפּאָלעאָנען. אין זיין אייגענער פאַמיליע, געפינט מוסאָליני, ווייזען אַרויס דאָס דריטע און דאָס פירטע קינד גרעסערע בעגאַבונגען איידער די עלטסטע זיהן.

ענג פערבונדען מיט דעם דאָזיגען פּראָבלעם איז די פאָדערונג, אַז דער מענש זאָל זיך אומקעהר'ען צו דער נאַטור. ביז איצט פּלעגט די יוגענד אַנטלויפען פון דאָרף אין דער שטאָט, דאָס קאָן ווייטער מעהר נישט געדולדעט ווערען. איבעריגענס, מיינט מוסאָליני, דענקט מען אַזוי נישט בלויז אין איטאַליען. דאָס איז אַן'אַלגעמיינע אייראָפּעאישע נויטווענדיגקייט. מיר מוזען זיך אומקעהרען צו דער נאַטור. מיר קאָנען שוין מעהר נישט געהן אין דעמזעלבען טעמפּאָ. די האַסטיגקייט פון מאָדערנעם לעבען פיהרט צו דעקאַדאַנס, צו איבערספּעציאַליזירונג און צו אונטערגאַנג. די ריבער, זאָגט מוסאָליני, וויל איך דאָס לעבען אין דעם דאָרף מאַכען אַזוי אָנציהענד, אַז די מענשען זאָלען נישט בענקען צי די פערגעניגענס פון דער שטאָט. מיר ווילען אַרויסטראָגען די גייסטיגע קולטור אין דאָרף, מיר ווילען זיי געבען גוטע וועגען און פערבינדונגען, קינאָ און ראַדיאָ, קאָנצערטען און טעאַטער.

בנוגע די פרויען, לייקענט מוסאָליני, אַז ער זאָל אַמאָל זיך האָבען וועגען זיי ציניש אויסגעדריקט, ווי דאָס האָט וועגען איהם דערצעהלט אַן'ענגלישע שריפטשטעלערין. די וועלט וואָלט געווען שרעקליך אָרים, ווען עס וואָלטען נישט געווען קיין פרויען. די פרויען, זיי ברענגען עס אַריין פאַרביגקייט, וואַרימקייט, גוטסקייט און רוהיגקייט אין לעבען פון דעם מאַן. מוסאָליני אַליין איז אַ גרויסער פערעהרער פון פרויען־עלעגאַנץ, און פון שעהנע פאַרבענרייכע פרויען־קליידער האָט ער תמיד אַ גרויסען עסטעטישען געגוס. בלויז מיט זייער אָנבליק שענקען אונז די פרויען אַ גרויסע לעבענספרייד, זאָגט מוסאָליני.

* * *

אין דעמזעלבען נומער „נייע פרייע פרעסע“ פון וואנען מיר האָבען געבראַכט דעם אינטערוויאו מיט מוסאָליניען, געפינט זיך אויך אַ אינטערוויאו מיט דעם בעריהמטען פיהרער פון די אינדישע נאַציאָנאַליסטען און עס איז זעהר אינטערעסאַנט, וואָס עס זאָגט וועגען עהנליכע פראַגען מאַהאַטמאַ גאַנדהי.

מאַהאַטמאַ גאַנדהי איז אַן'אויסגעשפּראָכענער געגנער פון דער מאָדערנער אייראָפּעאישער קולטור, וועו עס קומט צורייד וועגען די דערגרייכונגען אויף דעם געביט פון דער טעכניק, ווערט ער ממש אויפגערעגט.

די מאַשין, זאָגט גאַנדהי, איז דאָס אומגליק פון דער מענשליכער געזעלשאַפט, זי איז אַ שרעקליך בייז, די באַהבען זענען מאַשינען, וועלכע האָבען דער מענשהייט געבראַכט מעהר שאָדען, איידער נוצען. זיי מאַכען מעגליכער פאַר נאַציעס און לענדער זיך געגענזייטיג מעהר צו עקספּלואַטירען. אַ בעווייז דערצו זענען מלחמות. די מענשען רייזען אויך צופיל. בעסער איז, ווען דער מענש זיצט אינדערהיים און ערפילט זיינע פליכטען.

גאַנדהי איז געגען דער פערשקלאַפונג פון דער פרוי. ער האַלט פאַר אַ באַרבאַרישקייט דעם מנהג, וואָס הערשט אין אינדיען, אַז די פרויען זאָלען אַרומגעהן אין גאַס מיט פערדעקטע פּנים'ער, פאַרוואָס, זאָגט ער, זאָל אויך די פרוי נישט האָבען דאָס רעכט צו שעפּען פרישע לופט ? דער מאַן מוז האָבען צו דער פרוי דעמזעלבען צוטרוי, ווי די פרוי צום מאַן. שטערענדיג אין אינדיען דער פרוי זיך פריי צו ענטוויקלען, שטערן מיר אויך דער ענטוויקלונג פון דעם מאַן. דאָס אַלץ איז אַ רעזולטאַט פון אונזער שוואַכקייט, פון אונזער גייסטיגער ענגהאַרציגקייט, פון אונזער אונענטשלאָסענקייט און פון אונזער נויט. מיר דאַרפען די דאָזיגע זיטען מיט אַן'ענערגישען מיטעל אָפּשאַפען.

DR. MED.
A. SZPRYNGIER
אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
נעמט אָן אין דער לעטשניצע „צענטראַלנאַ“
פּיעטריקאָווער 62 פון 3—4 נאָכמיטאָג
און אין דער היים
קילינסקיעגאָ 30, טעל. 27-222
פון 5—7 נאָכמ.

קלאַנג־פילם־טעאַטער
„CASINO“
היינט און פאלג. טעג!
גרעסטער פּוילישער רעדעוו־דיגער קלאַנג־פילם א. נ.
ס'האַרץ אויף דער גאַס
אין די הויפּט־ראָלען:
NORA NEY, ZBYSZKO SAWAN, KAZ. JUNOSZA-STĘPOWSKI.
די אַקציע שפּילט זיך אָפּ גאַגענוואַרטיג. פּראָדוקציע: „Leofilm“—וואַרשאַ.
רעאַליזאַציע: J. Gardan וועררסער: Konrad Tom מוזיק: S.Kataszek
אויסער'ן פּראָגראַם : לאַנד־אַקטואַליטעטען.
אָנהויב פון די סעאַנסען 4.30 נאָכמ. לעצטער סעאַנס 10.15. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג
פריהמאָרגען־פאָרשטעלונגען — פּרייזען פון די פּלעצער 75 גר. און 1 זל.

לאָדז, 10 אפריל 1931

ניער פאלקסבלאט

לאָדז, 10 אפריל 1931

דאס נייע ווארט

וועגן די סיבות פון דעם גרויסן קריזיס

פון ל. מ. בנימיד

אַ נייע, רעוואָלוציאָניזירענד וואָרט איז לעצטענס געזאָגט געוואָרן — אין צוויי אַמעריקאַנער ביכער, וואָס זענען נאָר וואָס ערשינען — וועגן דער איצטיגער עקאָנאָמישער, קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג און וועגן די קריזיסן וועלכע זי דערמעגליכט, צו וועלכע זי פיהרט אויף אַ „נאַטירליכן" אופן.

ניי איז דאָס וואָרט נישט צוליב דעם, וואָס עס זאָגט: אַ גרויסער טייל פון דער וועלט, די ראַדיקאַל־פּראָגרעסיווע וועלט, האָט שוין לאַנג געוואוסט, אַז דער איצטיגער סדר, וועלכער איז בעגרינדעט אויף קאָנקורענץ, איז דער סאַמע גרונד, די הויפּט־אורזאַך פון דער עקאָנאָמישער אומגליקליכקייט און עקאָנאָמישע צרות, פון וועלכע מיר ליידען. ניי איז אָבער דאָס וואָרט, ווייל עס קומט פון דעם קאַפּיטאַליסטישען לאַגער, פון אַ רייהע אינדוסטרי־מאַגנאַטען וואָס זענען אַליין די סאַמע שטיצער פון דער איצטיגער אָרדנונג, אויף יענער זייט אַטלאַנטיק, פון באַנקירען, סטאַטיסטיקער, און עקאָנאָמיסטען, נישט פון דער סאָציאַליסטישער שולע.

די ביידע ווערק קומען אַרויס מיט דעם נייעם וואָרט. דאָס ערשטע — „די דראָהונג פון איבערפּראָדוקציע, איהרע סיבות, איהר גרויס און איהר רפואה", — איז שוין גענוג רעוואָלוציאָניזירענד מיט דעם, וואָס די שרייבער טרעטען אַרויס קעגען דעם אָנגענומענעם שטאַנדפּונקט פון די היינטיגע געזעלשאַפט־פיהרער; אָבער אין דעם דאָזיגן בוך מערקט זיך דאָך אַ שוואַכקייט, אַ פּחדנות, קען מען זאָגען, בנוגע די שלוסען וואָס די מחברים ציהען, אָדער בעסער געזאָגט, בנוגע די שלוסען וואָס די קענען נישט ציהען, וואָס זיי קענען ביי זיך נישט פועל'ן צו ציהען, מחמת זיי זענען דאָך נישט מוטיג גענוג איינצוזעהען, אַז די רפואה צו דעם איצטיגען כאַאָס מוז זיין אַ גאָר גרינדליכע.

דאָס צווייטע בוך אָבער — „די עקאָנאָמישע מאָראַליטעט" פון דעם בעקאַנטען גלח העררי פ. וואַרד — געהט שוין פיל ווייטער. אין דעם ווערק איז דאָס וואָרט נישט נאָר ניי און שטאַרק בנוגע די סיבות פון דעם איצטיגען קריזיס און דער אַלגעמיינער עקאָנאָמיק פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג; אין דעם ווערק איז אויך דער אויספיהר אַ מוטיגער, אַ רעוואָלוציאָנערער. די וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין דעם סימפּאָזיום (אין דעם ערשטען בוך) זענען דאָך סענטימענטאַל. ווען עס האַנדעלט זיך וועגען אַרויסטראָגען אַן'ענדגילטיגען אורטייל איבער דער איצטיגער אָרדנונג; זיי טרייסטען זיך מיט דעם געדאַנק, אַז פּריוואַט־אייגענטום און די איצטיגע סאָציאַלע עטיק האָבען גוטעס אין זיך, וואָס קען אויסגענוצט ווערען פאַר בעסערע צוועקען און אַ בעסערער געזעלשאַפט. דער מחבר פון דעם צווייטען ווערק, האָט אָבער דעם מוט פון זיינע איבערצייגונגען, כאָטש ער איז נישט אַזוי בעוואָפענט מיט ציפערען ווי די ערשטע האָט ער די מאָראַלישע שטאַרקייט אַנצווייזען דעם טויט־אורטייל פון דער איצטיגער געזעלשאַפט, און אָנצווייזען פאַר וואָס ער גיט אַרויס דעם טויט־אורטייל.

*

און וואָס איז אייגענטליך דער גרונד־געדאַנק פון די צוויי ווערק, וואָס קומען פון דעם אַמעריקאַנער קאַפּיטאַליסטישען לאַגער?

דער סימפּאָזיום, וועלכער איז געשריבען פון זיבען לייטענדע געשעפטסלייט, באַנקירען, סטאַטיסטיקער און עקאָנאָמיסטען איז אַן'עפּאָכע־מאַכענד ווערק מיט דעם, וואָס די מחברים טרעטען אַרויס אויף דעם העפטיגסטען אופן געגען דעם פיל־יאָהריגען [illegible] כלל — וועלכער איז לעצטענס אויך אונטערשטראָכען געוואָרען פון דעם אַמעריקאַנער אינזשיניער־פּרעזידענט — אַז „קאָנקורענץ איז נישט נאָר דער גרונד פון בעשיצונג פאַר דעם קאָנסומענט, נאָר איז אויך די סאַמע טרייב־קראַפט פון פּראָגרעס".

קאָנקורענץ לויט דעם שטאַנדפּונקט — און איבערצייגונג — פון די דאָזיגע בעוואוסטע מענער, איז דער אומגליק פון דער איצטיגער געזעלשאַפט; קאָנקורענץ זאָגען זיי, איז דער מיטעל וועלכער פאַרשווענדעט אומזיסטיג די נאַטירליכע רעסורסען פון יעדען לאַנד, די קוילען, די מעטאַלען און דאָס אייל. קאָנקורענץ האָט אַרויפגעלעגט אַ שווערע לאַסט אויף די גרונד־אינדוסטריען און געטריבען צו דעם, אַז אַן'אומגעהייער־איבריגע צאָהל פאַבריקען זענען אויפגעבויט געוואָרען, און דאַרפען אומזיסט אויסגעהאַלטען ווערען: קאָנקורענץ צווינגט כמעט אַ העלפט פון אַלע גרויסע אונטערנעהמונגען זיי זאָלען בעטריבען ווערען נישט קוקענדיג אויף זייערע דעפיציטען. קאָנקורענץ איז די טייוועלשע איראָניע פון דער פאַרצווייפלונג פון מיליאָנען מענשען, וועלכע זענען אַרבייטסלאָז, שפּייזלאָז, קליידערלאָז און היימלאָז און שאַפט דעם אומגלויבליכען פּאַראַדאָקס: „איהר האָט געשאַפען צופיל פון די אַלע זאַכען, פאַר דעם זיינט מוזט איהר אַרומגעהן הונגעריגע און פאַרפרוירענע".

ווען מען האָט אין זינען, אַז אַ טייל פון די, וואָס בעטייליגען זיך אין סימפּאָזיום זענען מענשען ווי די פּרעזידענטען פון דער „נאַשיאָנאַל קאַפּיטאַל אַסאָסיאַישאָן", דער וואָל־ און וויר־אינסטיטוט פון אַמעריקא, דער עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דעם אַמעריקאַנער אינסטיטוט פון שטאָהל־בוי, פאַרוואַלטונגס־דירעקטאָר פון די ראָיאַל־דאַטש־שעל — קאָמפּאַניע, וויצע־פּרעזידענט פון דער גאַראַנטי־טראַסט־קאָמפּאַני און אַנדערע פּרעזידענטען און דירעקטאָרען פון [illegible]

דאָס אין זין קען מען בעגרייפען ווי עפּאָכעמאַכענד עס איז דער אַרויסטריט פון די אַלע וויכטיגע פּערזענליכקייטען און לייטענדע גייסטער פון דער איצטיגער עקאָנאָמישער געזעלשאַפט, כמעט אַלע אַנערקענען זיי — אָפּגעזעהען פון דעם איבעל פון קאָנקורענץ — אַז די קאַפּיטאַליסטישע אָרדנונג איז קראַנק און אַ טייל רעדען דערפון מיט דער זעלבער אָפענקייט און עמפּערונג, ווי אויסגעשפּראָכענע ראַדיקאַלען.

איניגע פון זיי ערלויבען זיך אַפילו צו שילדערען די סימפּטאָמען פון דער איצטיגער קראַנקהייט מיט דער פּינקטליכקייט פון דאָקטוירים, וואָס אונטערזוכען אַ פיזישע קראַנקהייט, איינער, צוויי צווישען זיי דריקען אויך אויס זייער עמפּערונג און ווידערווילען אין זעהר אַ שטאַרקער שפּראַך.

דר. ווירדזשיל דזשאָרדען. דער עקאָנאָמיסט פון דער מעקגראָהיל קאָמפּאַני ערלויבט זיך צו בעמערקען מיט איראָניע, צווישען אַנדערעס: „עס איז שווער צו פערשטעהן ווי אַ טייל ליידען פון דעם, וואָס זיי האָבען צופיל אין אַ וועלט, וואָס עס איז דאָ אַזוי פיל דחקות אומעטום און צו יעדער צייט".

בכלל טראָגט זיך אַרויס אַן'איינדרוק, פון דעם סימפּאָזיום אַז די עקאָנאָמישע עקספּערטען זענען אייניג אין דער פראַגע פון קאָנקורענץ און פּראָפיטען. זיי געפינען, אַז די צייט איז שוין געקומען ווען די געזעלשאַפט דאַרף אויסאַרבייטען אַ סיסטעם פון אַרבייט צוליב פּראָפיט.

וואָס דער סיסטעם זאָל זיין און ווי אַזוי ער זאָל פונקציאָנירען — דאָס רעדען זיי נישט אַרום און אין דעם שפּירט עס זיך, אַז זיי זענען נישט אייניג. אייניג זענען זיי אויך נישט איבער דער פראַגע פון פּריוואַטען אייגענטום; אַ טייל זענען גענייגט אַז דער פּרינציפּ פון פּריוואַט־אייגענטום זאָל מאָדיפיצירט ווערען; אַ טייל ווילען, אַז דאָס זאָל קאָנטראָלירט ווערען פון דעם שטאַאַט; און אַנדערע ווידער, זענען סענטימענטאַל איבער דעם ענין און קענען זיך נישט בכלל מיט איהם ספּראַווען...

וואָס דער סימפּאָזיום לאָזט איבער נישט דערגאַנצט געפינען מיר אין וואַרד'ס בוך: אין דעם גייסטליכענס ווערק — וואָס פּרעטענדירט נישט צו זיין קיין רעוואָלוציאָנער בוך — ווערט שוין דער גאַנצער ענין אַרויסגערעדט נאָך בולטער, נאָך גרינדליכער. דאָס בוך פּערפאָלקאָמט דאָס אַנדערע. עס אונטערשטרייכט די מאָראַלישע צופוילטקייט פון דעם איצטיגען עקאָנאָמישען סדר. עס בעזייטיגט יעדען סענטימענטאַליזם בנוגע דער איצטיגער אָרדנונג, און דעמאָנסטרירט אין די קלאָרסטע דיבורים די היסטאָרישע נויטווענדיגקייט פאַר דעם אונטערגאַנג פון דער איצטיגער עראָבערישער, בעזיצענדער און העכסט־אומגערעכטער געזעלשאַפט.

אַלס ווערק וואָס קומען פון דעם קאַפּיטאַליסטישען לאַגער זענען די ביכער אַ גרויסער אָנזאָג — אַ ניי און רעוואָלוציאָנעריש וואָרט.

דער פערראט

(נאוועלע פון ענגלישן לעבן)

פון דזיינים ראַבינס

די פרוי איז געווען די ערשטע, וואָס האָט פערנומען דעם גערויש פון שליסעל, מיט וועלכען מען האָט אונטען געעפענט דעם טויער. דאָס הויז האָט געהאַט דריי שטאָק. אָבער איהר אויער איז געווען זעהר עמפינדליך פאַר גערוישען. און זי האָט עס דערהערט. איהר מאַן געהאַט זיין אייגענעם שליסעל צום טויער. און דער יונגערמאַן, וואָס איז געווען מיט איהר אין שטוב האָט זי הייס געקושט ער איז געווען אין זיין אָוונד־אַנצוג, האָט געהאַלטען דעם רעגענמאַנטעל אויפ'ן אָרים, זי, אין שוואַרצען קלייד, איז געווען אַ שלאַנק, בלאָנדהאָריג בעשעפעניש. זי האָט זיך בעפרייט פון זיינע קושען, איז געוואָרען דונקעל־רויט, און געהאָרכט מיט שרעק און שפּאַנונג.

— גאָט! — האָט זי קוים געפליסטערט — דאָס איז דזשאָרדזש!?

— דאָס איז אונמעגליך — האָט געענטפערט מאָריס טרעוואָר.

— איך זאָג דיר, אַז דאָס איז ער אַליין — האָט געזאָגט פרוי ווערמינגטאָן, איבעראַנצענדיג אַן'איבערגעשראָקענע און אַן'ערשטוינטע.

— האָסט דאָך געזאָגט, אַז ער וועט נישט זיין אינדערהיים...

— יאָ, — האָט זי אַ קרעכץ געטאָן. — ער האָט מיר געזאָגט, אַז ער פאָהרט געשעפטליך קיין האָלאַנד...

— אַזוי ווי מיר האָבען געכאַפּט ביי דער האַנד, — האָט רוהיג געזאָגט דער יונגערמאַן, — מוזען מיר קוקען דעם אמת גלייך אין די אויגען דו ווייסט, אַז איך האָב דיך ליב, אַליוו, לאָז דיך שיידען פון מאַן און איך וועל מיט דיר חתונה האָבען.

— ניין, — האָט געענטפערט פרוי ווערמינגטאָן, — מיר האָבען נישט קיין גראָשען געלד, איך געהער נישט צו יענע פרויען, וואָס קאָנען לעבען אין אָרימקייט. מיר מוזען תיכף עפּעס בעשליסען. דו מוזט מיך ראַטעווען פון דער לאַגע.

זיי האָבען זיך אָנגעקוקט, זי איז געווען אויסער זיך. ער איז געווען איבעראַשט און פערשעהמט.

אַליוו ווערמינגטאָן איז געווען אַ קלוגע פרוי און האָט פאַר די זעקס יאָהר פון איהר צוזאַמענלעבען מיט דזשאָרדזש'ן גוט געקענט זיין כאַראַקטער און אַלע זיינע געוואוינהייטען. זי האָט געוואוסט, וואָס ער וועט יעצט טאָן, ער וועט אַריינגעהן אין עס־צימער זיך אָנגיסען אַ גלאָז וויסקי מיט סאָדע און פערפיהרען מיט איהר אַ רוהיגען קורצען שמועס. מאָריס דער געליבטער, טאָר דאָס צימער נישט פערלאָזען, אַז נישט וועט זיין אַ סך ערגער: די זאַך וועט אויפגעדעקט ווערען, און אויפפיהרען די בעקאַנטע קאָמעדיע, בעת וועלכער דער אָפּגענאַרטער מאַן געפינט זיין קאָנקורענט אין אַ קאַסטען האָט זי אויך נישט געוואָלט.

זי האָט דעריבער אַזוי געטאָן. זי האָט זיך געלעגט אין בעט, זיך איינגעוויקעלט אין דער קאָלדרע און דאַן צוגעוואָרפען מאָריס'ן אַ טאַשען־טיכעל.

— נעהם דאָס טיכעל — האָט זי געזאָגט, — טונק עס איין אין וואַסער און דערנאָך גיב עס מיר צוריק, נאָר מאַך עס וואָס שנעלער — געדענק אַן באַט און טו אַלץ, וואָס איך זאָג דיר, דאַן וועט אונז גאָרנישט געשעהען.

ער האָט איהר בלינד געפאָלגט. זי האָט זיך געלעגט דאָס נאַסע טיכעל אויפ'ן שטערן.

— דזשאָרדזש האָט דיך קיינמאָל נישט געזעהן, — האָט זי האַסטיג אַ זאָג געטאָן — ער קען דיך נישט. מיר וועלען זאָגען אַז דו ביזט אַ דאָקטאָר. אַז דו הייסט ד"ר ליין. איך בין פּלוצלונג קראַנק געוואָרען עס איז אינמיטען דער נאַכט, די דינסט־מאַדעל שלאָפט, איך וויל קיינעם נישט שטערען — האָב איך דעריבער אָנגעקלונגען צום דאָקטאָר און דו, דאָס הייסט, דער דאָקטאָר, איז געקומען. אויב דו האָסט מיך ליב — טאָ שפּיל מיר צוליב די דאָזיגע ראָלע. דזשאָרדזש איז אַ נאַאיווער מענש. עס וועט איהם גאָרנישט איינפאַלען.

ער האָט אַ שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ צום צייכען אַז ער איז גרייט צו טאָן אַלץ, וואָס זי הייסט. אין האַרצען איז ער געווען געגען דעם אָבער, וואָס קאָן ער טון אויב זי וויל זיך נישט גט'ן מיט'ן מאַן? מען מוז אין אַזאַ פאַל ראַטעווען איהר עהרע.

דזשאָרדזש ווערמינגטאָן איז אַריין אין צימער. ער האָט אַ דערשטוינטער געקוקט אויף דעם עלעגאַנטען העררן אין סמאָקינג. דערנאָך אויף זיין פרוי אין בעט. אַליוו האָט געקרעכצט מיט אָפּנאַרערישער נאַטירליכקייט.

— דזשאָרדזש טייערער! — איך בין אַזוי צופרידען, וואָס דו ביזט צוריקגעקומען איך פיהל מיך שלעכט, זעהר שלעכט, איך האָב אונזער הויז דאָקטאָר מיסטער פּיקסמאַן נישט געקאָנט געפינען געקלונגען און געקלונגען — ער איז נישטאָ, און דאָס איז דאָקטאָר ליין.

ווערמינגטאָן האָט זיך געווענדעט צום יונגענמאַן, און אַ פערוואונדערטער אַ פרעג געטאָן:

— וואָס פעהלט איהר? איך האָף אַז קיין שום ערנסטעס הער דאָקטאָר.

אַ שווייס האָט בעדעקט טרעוואָר'ס שטערן.

— גוטן'אָוונד סער, — האָט ער געזאָגט. — איך פערשטעה אייער זאָרג, אָבער אייער פרוי איז גאַנץ געזונד. עס איז בלויז געווען אָהנמאַכט. זי דאַרף זיך אַביסעל אָפּרוהען.

קוים, קוים האָט ער אַרויסגעבראַכט די ווערטער מוראָ האָבענדיג צו קוקען אין פרוי ווערמינגטאָנס זייט.

אַליוו'ס המצאה האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר געלונגען. מ'האָט נאָך גערעדט אַביסעל וועגען געזונד־זאַכען און טרעוואָר דער פריש־געבאַקענער דאָקטאָר, האָט זיך גענומען געזעגענען.

— אָבער וואָס גיט מען איהר, הער דאָקטאָר? איהר האָט דאָך איהר נישט פערשריבען קיין רעצעפּט!

טרעוואָר איז געוואָרען אַביסעל צומישט אָבער ער האָט זיך באַלד בעהערשט ער האָט אַרויסגענומען פון מאַנטעל־קעשענע אַ פלעשעלע אויף וועלכען עס איז געשטאַנען: אַספּירין. ער האָט געליטען אויף קאָפּ־וועהטאָג האָט ער שטענדיג געהאַט ביי זיך „אַזעלכע זאַכען". מיט אַ וויכטיגער דאָקטאָרשער מינע האָט ער דערלאַנגט דאָס פלעשעלע דעם מיסטער ווערמינגטאָן.

— גיט איהר צו צוויי פון די דאָזיגע פּראָשקעס מיט אַביסעל וואַסער. מאָרגען איינדערפריה וועל איך מיך ווידער אַריינכאַפּען צו זעהן, וואָס אייער פרוי מאַכט...

און מיט שנעלע טריט האָט ער פערלאָזט דאָס הויז...

טרעוואָר האָט אַהיימגעהענדיג געקלערט וועגען דעם, אַז די געשיכטע איז געווען וואָס אַן'אמת, זעהר אַ פריקרע, אָבער אַליוו האָט צוגעטראַכט אַ וואוילע המצאה, אויף אַזוינס איז פעהיג נאָר אַ פרוי.

ער האָט זיך געפיהלט בערוהיגט כאָטש די זאַך האָט איהם וועה געטאָן, ער איז געווען ערשטוינט צו זעהען אַז אין זיין ביבליאָטעק־צימער איז נאָך ליכטיג, זיין פעטער אַרנאָלד בלומפעלד, אַ פּראָפעסאָר פון כעמיע וואָס האָט זיך אָקערשט צוריקגעקעהרט פון אַ רייזע איבער'ן אָריענט, האָט ביי איהם געוואוינט, ער האָט זיך דעריבער משער געווען אַז זיין פעטער האָט זיך אַזוי פערטיפט אין זיינע שטודיעס און עקספּערימענטען, אַז ער האָט פערגעסען אָן שלאָף.

דער פּראָפעסאָר איז איהם אַנטקעגען געקומען. ער האָט אויסגעזעהען פערזאָרגט.

— מאָריס, — האָט ער געזאָגט, — איך האָב אומעטום געקלונגען — ביזט אין ערגעץ נישט געווען. האָסט דאָך געזאָגט, אַז דו געהסט אין קלוב ביזט אָבער דאָרט אויך נישט געוועזען.

טרעוואָר האָט לייכט געשמייכעלט און האָט זיך אָנגעצונדען אַ ציגאַר.

— איך בין, אַנשטאָט צו געהן אין קלוב — געגאַנגען אין טעאַטער. כ'האָב געזעהען אַן'אינטערעסאַנטע פאָרשטעלונג.

און אי־ שטעל דיר פאָר, בין געווען אויסער זיך פאַר אויפרעגונג, — האָט געזאָגט דער פּראָפעסאָר, — האָסטו נישט אַמאָל פון מיין צימער דאָס פלעשעל אויף וועלכען עס שטעהט: „אַספּירין"?

טרעוואָר איז בלייך געוואָרען. די ציגאַר איז איהם שיער נישט אַרויסגעפאַלען פון האַנד.

— יאָ, איך האָב אַזוי געטאָן, פאַרוואָס פרעגסטו? איך טראָג מיט זיך שטענדיג אַספּירין צוליב מיין אָפטען קאָפּ־וועהטאָג איך האָב דאָס פלעשעל אַראָפּגענומען פון דיין קאַמין־געזימס.

— אָבער האָפענטליך האָסטו עס נישט בענוצט. ניין. אויף וויפיל איך זעה און פערשטעה האָסטו עס נישט געטון!

פּראָפ. בלומפעלדס קול האָט געציטערט.

— איך האָב מיך שוין אַליין פערשאָלטען צוליב מיין אָפּגעלאָזענקייט. ווען איך האָב היינט נאָכמיטאָג געמאַכט מיינע כעמישע עקספּערימענטען האָב איך אין אַ לעדיג פלעשעל, וואו ס'איז פריהער געווען אַספּירין, אַריינגעלעגט אַ פּאָר ווייסע טאַבלעטקעס, — „גיגאַטענע" הייסען זיי — סם המות! גיב מיר, אום גאָטעס ווילען, צוריק די [illegible]. מיין געוויסען וואָלט געווען בעלאַסטעט מיט אַ מאָרד... וואָס איז געשעהען, מאָריס? האַלט דיך צו, דו פאַלסט דאָך!

טרעוואָר איז געווען אינגאַנצען צעמישט. דאַן איז ער, אַ טויט־בלייכער צוגעלאָפען צום טעלעפאָן און אָנגערופען אַליוו ווערמינגטאָנס נומער. אַ הייזעריגע געבראָכענע מענער־שטים האָט איהם געענטפערט:

— האַללאָ, האַלאָ! ס'איז דאָקטאָר פּעקסמאַן?

— ניין, ניין, עס רעדט דאָקטאָר ליין! האָט טרעוואָר אויסגעשריגען, — ווי פיהלט זיך מיס ווערמינגטאָן?

— זי איז טויט, — האָט געענטפערט מיסטער ווערמינגטאָן. — איך האָב איהר געגעבען אייערע טאַבלעטקעס און אין פינף מינוט אַרום איז זי געשטאָרבען.

די התגלות פונ'ם בעש"ט הקדוש זצ"ל

א מעשה

פון בן ציון פייגאן

ווען דער בעש"ט הקדוש האט בעקומען א בעפעהל מן השמים, אז די צייט פון זיין „התגלות" האט שוין דערגרייכט איז ער אריינגעפאהרען קיין בראד, איז פערפאהרען אויף אכסניה צום שטאט־גביר און האט זיך אנגעהויבען צו ביסלעך ענטפלעקען: דער גביר, וועלכער איז געווען אנ'אדם גדול בתורה ובמעשים טובים, האט באלד בעמערקט די קדושה זיינע און איז שטארק צוגעבונדען געווארען צו איהם, ז"ל, מיט אהבה אמיתית, „אהבת דוד ויהונתן".

דער גביר האט געהאט אנ'איידעם, א יונגערמאן פון פויזנא, וועלכער האט נישט אפגעטרעטען פונ'ם בעש"ט און אלע מאל האט ער געזעהען מעהר דאס גרויסקייט פון איהם ז"ל און ער איז נתפעל געווארען פונ'ם בעל שם'ס תורה און תפילה, איז ער אויך צוגעבונדען געווארען צום בעש"ט הקדוש מיט א גרויסער אהבה. און דער שווער מיט'ן איידעם האבען געהאט אין שטאט און אין אומגעגענד א גרויסע השפעה צוליב זייער לומדות, און רייכקייט, האט מען זיך צוגעהערט צו זייערע רייד און ס'האבען זיך אנגעהויבען פערזאמלען פיל מענשען ארום בעש"ט, וועלכע זענען געקומען צו הערען זיינע הייליגע דבורים און צו בעטען איהם ער זאל מתפלל זיין פאר זיי צו השי"ת.

און דער בעש"ט ז"ל, האט זיי אנגעהויבען צו לערנען זיין בייעם דרך „בעבודת "ד" און די אמונה אין זיינע רייד זענען אלע מאל שטארקער געווארען און זיין דרך הקודש האט אנגעהויבען אויסגעשפרייט צו ווערען אלע מאל מעהר און מעהרער. ביז דער דרך החסידות פונ'ם בעש"ט איז נתפשט געווארען בכל ארצות תבל, עד היום הזה.

— ווענדעט זיך אמאל דער בעש"ט צום גביר און זאגט איהם: אזוי ווי ער דארף פאהרען קיין „פויזנא" אויף א שבת, וויל ער מיטנעהמען מיט זיך זיין איידעם, ווערט ער פול מיט שמחה. ערשטענס: וועט ער זיין במחיצה אחת מיט'ן בעש"ט הקדוש דעם גאנצען וועג, פון וועלכען ער וועט געוויס זעהן און הערען דברים העומדים ברומו של העולם. צווייטענס: וועט ער זיך זעהן דארטען, אין פויזנא, מיט זיינע עלטערען, מיט זיינע שוועסטער און ברידער, וועלכע ער האט שוין א צייט לאנג נישט געזעהען און נאך וועלכע ער בענקט זעהר.

פאהרען זיי ארויס פון בראד דאנערשטאג בייטאג. דער וועג פון בראד קיין פויזנא האט בעדארפט געדויערען עטליכע טעג, איז דער יונגערמאן זיכער געווען, אז זיי וועלען ערגעץ שבת האלטען אין מיטען וועג, אין א שטעטעל צי אין א דארף ווי באר זיי זענען ארויסגעפאהרען פון בראד, האט דער יונגערמאן געזעהען א וואונדער: דער בעש"ט האט געהייסען דעם בעל עגלה צובינדען די לייצען צום וואגען איהם אליין, דעם בעל עגלה האט ער געהייסען זיך לעגען שלאפען און די פערד האבען אליין געמאכט א קפיצת הדרך מיט אזא שנעלקייט, אז ס'איז שווער געווען משיג צו זיין מיט'ן אויג און לויט דער יונגערמאן האט זיך משער געווען זענען זיי נישט געפאהרען „בדרך המלך" נאר אויף א קרומען, נישט אויסגעטראטענעם וועג.

האט דער יונגערמאן זיך געווענדעט צום בעש"ט: — רבי, מיר בלאנדזשען! האט ער ז"ל געגעבען א שמייכעל און זיך אנגערופען: ס'שטעהט דאך בפירוש א פסוק, אז: „מ"ד צעדי גבר כוננו" ווי אזוי זשע איז מעגליך אז מיר זאלען זיין תועים בלא דרך? גאט ברוך הוא פיהרט אויף דעם וועג וואס ער דארף, בפרט מיר, זענען שלוחי מצוה, וועלען מיר געוויס נישט בלאנדזשען, „שלוחי מצוה אינן נזוקין". מילא, פערשטעהט ער שוין, דער יונגערמאן, עד היכן הדברים מגיעים, זיצט ער און שווייגט. זענען זיי אזוי אפגעפאהרען בין מנחה־צייט. און זענען אנגעקומען אין אנ'ארט וואו ס'איז געווען בעוואקסען מיט הויכען גראז, העכער פון א מענשען הויך. האבען זיך די פערד דארטען אפגעשטעלט און דער בעש"ט הקדוש האט אויפגעוועקט דעם בעל העגלה, איהם געהייסען בעהמען די "כלי" — וועלכע דער בעש"ט האט מיטגענומען אין וועג צו נטילת ידים, — און איהם געהייסען געהן זוכען צווישען גראז א ברונעם וואסער. אנשעפען און זיי ברענגען א טרונק. דער בעל עגלה האט געטון ווי דער בעש"ט האט איהם געהייסען איז ער געגאנגען און געפונען א ברונעם, האט ער אנגעשעפט א כלי וואסער און האט געבראכט צו טראגען צום בעש"ט, דער בעש"ט ז"ל האט זיך פער'מח'ט אין גרויס דבקות אויף עטליכע מינוט, דערנאך האט ער מיט גרויס התלהבות געמאכט א ברכה און געטרונקען אהן א שיער וואסער, אפמאכענדיג מיט דערזעלבער התלהבות די ברכה אחרונה האט ער איבערגעגעבען די כלי מיט וואסער דעם יונגענמאן און איהם געהייסען מאכען די ברכות מיט גרויס כונה.

דער יונגערמאן האט אזוי געטון, און ענדיגענדיג די ברכה „בורא נפשות" האט דער בעש"ט ז"ל ווייטער געהייסען צובינדען די לייצען און דעם בע"ג זיך אוועקלעגען שלאפען און די פערד האבען אנגעהויבען צו פאהרען אליין מאכענדיג א קפיצת הדרך אויף אנ'אומבעקאנטען וועג, זיי האבען אין וואגען זיצענדיג געדאווענט מנחה און מעריב און דער יונגערמאן איז איינגעשלאפען. אויפכאפענדיג זיך איז שוין געווען גרויסער טאג. און ארומקוקענדיג זיך האט ער געזעהען, אז זיי זענען נאך אלץ אויף אנ'אומבעקאנטען וועג, באלד האבען זיך די פערד אפגעשטעלט נעבען א טייכעל, ווענדעט זיך צו איהם דער בעש"ט און זאגט איהם:

— נו, וועלען מיר דא אראפגעהן זיך וואשען די הענד און זיך דא שטעלען דאווענען.

זיי האבען אזוי געטון, אראפגעגאנגען, זיך געוואשען, אפגעדאווענט און ארויסגענומען עסען פון טארבעלע, אפגעגעסען און אפגעבענשט, זענען זיי ארויפגעגאנגען אויפ'ן וואגען און דער בעש"ט האט א זאג געטון — נו, סוסים, געהט אייער וועג און זיי האבען ווידער אמאל אנגעהויבען צו לויפען קפיצת הדרך.

נאך א האלבען טאג זענען זיי אנגעקומען אין אנ'עק דארף און זיך אפגעשטעלט נעבען א חורבה. האט דער יונגערמאן גערעכענט און איז געווען כמעט זיכער, אז זיי וועלען שוין דארטען שבת האלטען, ווייל ס'איז שוין ערב שבת נאך חצות און דער וועג קיין פויזנא איז איהם דא נאך אומבעקאנט. א סימן אז ס'איז נאך ווייט, רופט איהם דער בעש"ט מיט און זיי געהען אריין אין דער חורבה, טרעפען זיי אנ'אלטיטשקען יודען, וועלכער איז פול מיט "צרעת" ר"ל, און די פרוי מיט די קינדער געהען אום קרוע ׳בלואה, און דער אלטיטשקער לויפט אקעגען דעם בעש"ט און שרייט אויס מיט גרויס שמחה: „שלום עליך רבי ומורי"! און דער בעש"ט הקדוש ענטפערט איהם: „עליך שלום מורי ורבי"! און די שמחה צווישען זיי איז זעהר גרויס, זיי זענען באלד אריינגעגאנגען אין א בעזונדער צימער, וואו זיי האבען זיך מתבודד געווען אנ'ערך פון א האלבער שעה, זענען זיי ארויסגעקומען זיך אפגעזעגענט מיט גרויס חדוה און דער בעש"ט האט א וואונק געגעבען דעם יונגענמאן ער זאל מיטגעהן, זיי האבען זיך ארויפגעזעצט אויפ'ן וואגען און די פערד זענען ווידער אמאל געפלויגען איז דער יונגערמאן שויז געווארען אומגעדולדיג און האט אויס געשריען:

— הייליגער רבי! דער שבת קודש איז ממשמש ובא, וואו וועלען מיר האלטען שבת?

— האט איהם דער בעש"ט געענטפערט: — איך האב דאך דיר שוין געזאגט, אז מיר וועלען שבת האלטען אין פויזנא.

א שעה פאר ליכט־בענשען האט דער יונגערמאן, דערזעהען פלוצים, ווי די פערד פאהרען אריין קיין פויזנא. איז ער געווארען מלא שמחה, באלד אבער, איז די פרייד פון איהם פערשוואונדען געווארען, ווייל, ער האט בעמערקט אז די פערד זענען איבערגעפאהרען זיינע עלטערענס הויז, זיך נישט אפשטעלענדיג און זיי זענען פערפאהרען אין דער שולע גאס און די פערד האבען זיך אפגעשטעלט ביי דער איינציגער יודישער שטוב וואס געפינט זיך דארטען ביים יודישען שניידער וועלכען נאר איהם און זיינע ארבייטער איז ערלויבט געווען צו וואוינען אין יענער גאס ווייל קיין גויעשער שניידער איז דארט נישט געווען בנמצא, און אז אזוי א יוד פלעגט דורכגעהן האט מען איהם בעווארפען מיט שטיינער, ביז מ'האט איהם געטויט.

האט דער יונגערמאן אנגעהויבען צו שרייען: — רבי, מען טאר זיך דא נישט אפשטעלען! באלד איז אויך ארויסגעקומען דער שניידער און געשריען: — יודען, אנטלויפט פון דאנען וואס גיכער! ווייל, ד'סטודענטשאף פון דער שולע וועלען אייך באלד בעמערקען און וועלען אייך חו"ש הרגענען.

אבער דער בעש"ט ז"ל האט רוהיג געענטפערט — גאט ברוך הוא איז א שומר ישראל און שלוחי מצוה אינן נזוקין. און ער האט א וואונק געגעבען דעם יונגענמאן ער זאל אראפגעהן מיט איהם אין שטוב אריין.

האבען זיך באלד צונויפגעזאמעלט פיל סטודענטען מיט שטיינער אין די הענד גרייט געווען צו ווארפען אויף זיי. איז דער בעש"ט ז"ל ארויס געגאנגען פון שטוב און א שארפען בליק געטון אויף זיי, איז אנגעפאלען אויף זיי א שרעק, און זיי זענען זיך אלע צולויפען. דער בעל הבית, דער שניידער האט דאס בעמערקט און ער האט פערשטאנען, אז דאס איז א איש קדוש, און דער גאנצער שרעק איז אוועק פון איהם, פרעגט דער בעש"ט דעם שניידער: איז דא פערהאן א מנין ביי אייך מקבל שבת צו זיין בצבור? ענטפערט איהם דער שניידער, אז ער מיט זיינע פועלים זענען אכט, און, ער, דער בעש"ט מיט דעם יונגענמאן זענען משלים דעם מנין. האט זיך דער בעש"ט געשטעלט דאווענען פאר'ן עמוד און דאס דאווענען איז געווען מיט גרויס דבקות, און התלהבות, מ'האט בחוש געזעהען ווי די „שכינה" ריינגעלט איהם ארום.

אין מיטען דאווענען עפענט זיך די טיר און עס קומט אריין דער פראפעסאר אליין. אזוי ווי די סטודענטען האבען איהם איבערגעגעבען אז דער בליק פון א פרעמדען יודען האט אויף זיי אנגעווארפען א פחד, האט ער געקלערט אז דאס איז געוויס א גרויסער מכשף, איז ער אליין געקומען איהם זעהן און זיך איבערצייגען, דער שניידער מיט זיין בני־בית, דערזעהענדיג דעם פראפעסאר דעם גרויסען שונא ישראל, האבען זיי זיך תחילת שטארק דערשראקען, אבער באלד האבען זיי זיך איינגאנצען בערוהיגט, זיי האבען געזעהען ווי דער פראפעסאר האט זיך אוועקגעזעצט אויף א בענקעל אין א זייט, און האט זיך שטארק צוגעהערט צו יעדען ווארט פון תפילה, וואס איז ארויסגעגאנגען פונ'ם בעש"ט מויל. און ווען דער בעש"ט האט געענדיגט דאס דאווענען איז ער, דער פראפעסאר, נאך אלץ געזעסען אויפ'ן זעלבען ארט און נישט אראפגעלאזט קיין אויג פונ'ם בעש"ט אזוי, האט ער אויפמערקזאם אויסגעהערט דעם קידוש און דערנאך די זמירות און די טיפע תורה ביים טיש און צום לעצטען דאס בענשען, דער בעש"ט ז"ל האט די גאנצע צייט זיך אפילו נישט אומגעקוקט אויף איהם. ווען דער בעש"ט איז אוועקגעגאנגען פונ'ם טיש האט דער פראפעסאר זיך אויפגעהויבען פון זיין ארט אוועק צוגעהען, און האט געבעטען דעם שניידער, אז מארגען פריה, ווען מ'וועט זיך שטעלען דאווענען, זאל ער תיכף איהם שיקען מודיע זיין, ווייל ער וויל קומען הערען.

דער שניידער האט געוואוסט, אז דער פראפעסאר איז א גרויסער געלעהרטער אויך אין לשון־קודש און אין תלמוד און אפילו אויך א בקי אין קבלה, אבער ער איז פון תמיד א גרויסער שונא ישראל און ער האט תמיד אויסגענוצט זיינע יודישע ידיעות צום שלעכטען אויף יודען, האט ער זיך געחדושט דער שניידער וואס ער איז יעצט געזעסען די גאנצע צייט און אויסגעהערט פון דעם פרעמדען געטליכען מאן, אלעס געדולדיג און ער וויל נאך אויך מארגען קומען הערען, האט ער שוין פערשטאנען, אז דער יוד איז נישט קיין געוועהנליכער בשר ודם, דאס איז א איש קדוש, האט ער געשוויגען און געווארט צו זעהן די ענדע.

שבת אינדערפריה פאר'ן דאווענען, האט דער געקומען, זיך אוועקגעזעצט אין א זייט און שניידער מודיע געווען דעם פראפעסאר, איז ער ווי־ווי פאריגען אוועגד, זיך גוט צוגעהערט צו די אלע תפילות פונ'ם בעש"ט און דערנאך צו זיינע זמירות, צו זיין תורה און צום בענשען. ד"ה צום „שלש סעודות" ביים מעריב דאווענען און ביי דער הבדלה. די גאנצע צייט האט זיך דער בעש"ט אפילו אויף איהם נישט אומגעקוקט און ער איז געזעסען זיך צוגעהערט צו יעדען ווארט און צוגעקוקט זיך צו יעדער תנועה פונ'ם בעש"ט.

און דער בעש"ט האט דאס דאווענען און די תורה געזאגט מיט אנ'אויסערגעוועהנליך דבקות און התלהבות און ארום איהם האט אפגעשיינט א ליכטיגע זונען־שיין אזוי, אז ס'איז אונמעגליך געווען א קוק צו טוהן אין זיין הייליגער צורה. נאך הבדלה איז זיך דער פראפעסאר אוועקגעגאנגען אהיים נישט רעדענדיג קיין ווארט מיט קיינעם, און דער בעש"ט האט געהייסען דעם בעה"ג שפאנען די פערד, געהייסען דעם יונגענמאן מיטגעהן. ארויפגעגאנגען אויפ'ן וואגען און זיי זענען אפגעפאהרען צוריק קיין בראד, האט שוין דער יונגערמאן מעהר נישט געקאנט שווייגען און זיך אנגערופען: — הייליגער רבי, וואס איז געווען דער תכלית פון מיין נסיעה? איך בין געווען אין איין שטאט מיט מיינע עלטערען און האב אפילו נישט געהאט די מעגליכקייט זיך צו זעהן מיט זיי, כאטש מיין בענקעניש צו זיי איז זעהר גרויס, זאגט מיר כאטש א שמץ, תכלית פון דער נסיעה! האט דער בעש"ט ז"ל, זיך אנגערופען: — גוט, איך וועל דיר מפורש זיין.

אין מיטען א פעלד, האבען אמאל פערבלאנדזשט צוויי יודען, האבען זיי בעפאלען רוצחים וועלכע האבען זיי געטויט און בעגראבען דארטען, און ווייל, אויף יענעם ארט האט צייט בריאת העולם קיין רגל יהודי נישט געטראטען, האבען בעבעך די געהרג'עטע יודען נישט געקאנט בעקומען זייער תיקון צו קומען אין „גן־עדן" אריין. בין איך מיט דיר געקומען אויף יענעם ארט, דארטען א טרונק וואסער געגעבען און דורך אונזער בעריהרען די ערד און דורך די געהעריגע כוונות פון די ברכות וואס מיר האבען געמאכט, האבען מיר געבראכט א תיקון, צו די צוויי נשמות.

דער זקן מצורע, פון דער חורבה, איז משיח בן דוד, וועלכער געפינט זיך אין יעדען דור און ער ווארט אפשר וועט דער דור ראוי זיין, וועט ער זיי אויסלייזען פונ'ם גלות, און ווען דער דור איז נישט ראוי ווערט ער א לוקה בצרעת ר"ל און איז מכפר אויף א העלפט עוונות פונ'ם דור. בין איך געקומען על מנת, מיר זאלען איהם מיטנעהמען מיט אונז אויף שבת קיין פויזנא. האב איך דא בעמערקט, אז ער איז שוין פול מיט צרעת און ער האט בעדארפט טאקע אום שבת נפטר ווערען פון דער וועלט, האב איך איהם שוין איבערגעלאזט, אום נישט צו האבען דורך איהם א פערשטערטען שבת. און וואס איך האב מתקן געווען אין פויזנא. וועסטו בקרב הימים אליין געוואויר ווערען.

ווען זיי זענען זונטאג אווענד אנגעקומען קיין בראד, האט זיך די גאנצע שטאט פערוואונדערט: סטייטש; ס"ה אין דריי טעג, אזא גרויסע רייזע געמאכט הין און צוריק! האט זיי דער יונגערמאן דערצעהלט, וואס ער האט געהערט און האט געזעהן האט מען זיך נאך מעהר געוואונדערט און דער נאמען פון בעש"ט הקדוש האט אנגעהויבען קלינגען און מפורסם ווערען ארום און ארום. און אלע האבען שוין געוואוסט, אז אנ'איש קדוש איז אויפגעשטאנען ביי די יודען, וועלכער וועט ווייזען וואונדער ווי משה רבנו בשעתו.

און דער יונגערמאן איז געזעסען ביי זיין שווער דעם גביר און האט עוסק געווען יומם ולילה אין תורה און אין תפילה. איינמאל זיצענדיג אין מיטען לערנען, קומט איהם ארויף אויף דער מחשבה, אז ער דארף שוין אליין אנהויבען צו טראכטען א תכלית פאר זיך, נעהמען עטליכע אלפים און אנהויבען צו מסחר'ן. פערשטעהט ער, דער יונגערמאן, אז די מחשבה איז נישט לריק. ענדיגט ער דעם שיעור און געהט צו צו זיין שווער און זאגט איהם: אונזערע חכמים ז"ל, האבען געזאגט: „טוב תורה עם דרך ארץ" חיל איך אויך אנהויבען צו האנדלען, איז דאס זיין שווער זעהר געפעלען, האט ער איהם געגעבען עטליכע טויזענד רובל און איהם געלערענט א פרק אין הלכות מסחר און איהם גע'עצה'ט פאהרען קיין דייטשלאנד, דארטען איינצוקויפען מינים סחורות.

איז דער יונגערמאן אוועקגעפאהרען קיין דייטשלאנד, איז איהם דארטען אויסגעקומען צו האלטען שבת, האט ער געפרעגט דעם „בעל אכסניה" צי ס'איז פאראהן ביי זיי אין שטאט א רב א תלמיד חכם, וועט ער זיך דורכגעהן צום טיש הערען דברי תורה. האט איהם דער בעל אכסניה געענטפערט:

— יא, ביי אונז איז פאראהן א רב, א גרויסער תלמיד חכם, ער הייסט „אברהם גר צדק", איז דער יונגערמאן שבת ביי טאג געגאנגען צום רב. ער האט זיך צורעדט מיט איהם אין דברי תורה, האט ער געזעהן, אז ער איז טאקע באמת א גרויסער תלמיד חכם. ער זאגט, תורה פון דברים העומדים ברומו של העולם. טוט איהם גרויס הנאה און ער בלייבט ביי איהם שוין אויך צו שלש סעודות. ווען דער רב האט אנגעהויבען זאגען תורה ביי שלש סעודות, איז דער יונגערמאן שטארק פערוואונדערט געווארען, ווייל, די זעלבע תורה, אות באות, האט דער בעש"ט געזאגט, ביים „שלש סעודות" יענעם שבת אין פויזנא.

ווען דער רב האט געענדיגט די תורה, האט איהם דער יונגערמאן געפרעגט:

— פון וואנען קומט צו אייך אט די תורה, וועלכע דער בעש"ט האט געזאגט ביים שלש סעודות, זייענדיג איינמאל אויף א שבת אין פויזנא?

האט דער רב זיך שטארק איינגעקוקט אינ'ם יונגענמאן און אויסגערופען: — יא, יא, ערשט האב איך אייך דערקאנט. איך האב אייך טאקע געזעהן צוזאמען מיט'ן בעש"ט אין פויזנא, נאך הבדלה וועל איך אייך אלעס דערצעהלען. זיי האבען געענדיגט בענשען, אפגעדאווענט מעריב און נאך הבדלה האט דער רב איהם דערצעהלט, אז דאס איז ער, דער פראפעסאר, וואס איז געזעסען די גאנצע צייט און צוגעהערט די רייד, די תורה און תפילה פונ'ם בעש"ט.

ווען נאר ער האט געהערט דאס ערשטע מאל זיינע ווערטער ז"ל און א קוק געגעבען אין זיין הייליגער צורה, האט ער געפיהלט ווי ער איז נהפך געווארען לאיש אחר. און ער האט בעקומען א גרויס בענקעניש צו בעקעהרען צום יודענטום. און ער האט משתוקק געווען צו הערען וואס מעהר דברי תורה ותפילה ארויסגעהן מפיו הקדוש.

און ווי נאר ער האט געהערט די תורה ביים שלש סעודות, האט ער געפיהלט, אז ער מוז וואס גיכער ווערען א יוד און איז באלד, נאך דעם זעלבען אווענד, אוועק קיין דייטשלאנד, זיך מגייר געווען און איז איצט שוין א שטיקעל צייט רב דא אין שטאט. און ער איז זיך נוהג, אז צו יעדען שלש סעודות זאגט ער איבער די תורה פונ'ם בעש"ט הקדוש. ווען דער יונגערמאן איז דערנאך געקומען צום בעש"ט און האט איהם איבערגעגעבען די גאנצע פאסירונג, האט דער בעש"ט ז"ל געזאגט:

— א גרויסע יודישע נשמה, איז דורך א שפיצעל פון דער סטרא־אחרא ר"ל אריינגעפאלען צו א גוי און איז געווארען א שונא ישראל, האט מען מיך געשיקט מלחמה האלטען מיט דער סטרא־אחרא. דו ביסט מיר געווען א עוזר מן הצד און ב"ה איך האב די גובר געווען און אומגעקעהרט די נשמה צו איהר מקור.

דאס לעבען פון א יודישער אקטריסע

דערצעהלט פון דער בעריהמטער שוישפילערין עמיליע אַדלער.

געשריבען ספעציעל פאַר'ן „נייעם פאלקסבלאַט" פון זלמן זילבערצווייג

דאָס אַלץ איז פאָרגעקומען אין דער שטיל, איך וואָלט געזאָגט אויף שטום־לשון.

דאָס אַליין פאַר זיך איז שוין געווען אַ פאָר־שטעלונג.

אויף דער ביהנע האָבען זיך שטענדיג געפונען נאָר די האַנדלענדע פּערזאָנען אַפילו דער געהילפס רעזשיסער איז אויך געשטאַנען אין אַ זייט.

דערנאָך האָב איך געזעהען די פאָרשטעלונג אַליין. זי האָט געמאַכט אויף מיר אַ שטאַרקען איינדרוק.

זיגע גאָלדשטיין, וועלכע איז דערווייל געגאַנגען אין די אָפּערעטען־טעאַטערס און דאָרט געזעהען קאַלמאַנ'ס „די טשאַרדאַש־פירשטין" איז פון דער אָפּערעטע געוואָרען אַזוי בעגייסטערט אַז זי האָט מיך מיטגענומען, זי זעהן, איך בין געווען נתפעל פון דער מוזיק, און האָב בעשלאָסען אַז מיר מוזען בעקומען די פּיעסע און זי אויפפיהרען ביי אונז. כ'האָב גענומען זוכען די ליברעטאָ, וואו אַ טעאַטער־פערלאַג האָב איך איהם בעזוכט. ערשט אין אַ טעאַטער־קאַפע, וואו אַקטיאָרען קומען זיך צוזאַמען, אַזוי ווי אין ניו־יאָרקער „קאַפע ראָיאַל" האָט מען מיר פאָרגעשטעלט אַ מוזיקער וועלכער האָט מיר פאַר פיר הונדערט קראָנען פערשאַפט די „פּרי־מאַ" פון דער מוזיק. די ליברעטאָ איז אָבער אין ערגעץ נישט געווען צו בעקומען. ענדליך האָט איין פערלאַג גענומען ביי מיר אונזער אַדרעס אין לאָדז און צוגעזאָגט צוצושיקען די ליברעטאָ. און אַזוי איז טאַקע געווען. דער פערלאַג האָט אונז שפּעטער צוגעשיקט די ליברעטאָ פון די „טשאַרדאַש־פירשטין" און אויך פון אַ צווייטער אָפּערעטע „די רויז פון סטאַמבול", וועלכע מיר האָבען אויך געזעהען אין וויען און זי איז אונז זעהר געפעלען.

יוליוס האָט איבערזעצט די אָפּערעטע "די טשאַרדאַש פירשטין" און צוזאַמען מיט ביי־געלמאַנען אָרקעסטרירט די נאָטען לויט דער „פּרימאַ" און אויך אַריינגעשטעלט דעם קופּלעט „זאָג עס שנוקי צו מיר", וואָס איך האָב געהערט זינגען אין פראַנצענסבאַד. אויף אַ קאָנצערט און איהם מיטגעבראַכט מיט מיר.

די אויפפיהרונג פון די „טשאַרדאַש־פירשטין" איז געווען אַן אומגעהויערער דערפאָלג, די טיטעל־ראָל האָט געשפּילט זיגע גאָלדשטיין, וועלכע האָט מיט איינציג יאָהר שפּעטער, ווען מיר זענען געקומען אין אַמעריקא דעבוטירט אין נעשאַנאַל־טעאַטער מיט דערזעלבער פּיעסע אונטער'ן נאָמען „דאָס אונגאַרישע מיידעל".

דער קאַסע־דערפאָלג פון „די טשאַרדאַש־פירשטין" איז אין לאָדז געווען גאָר גרויס. דאָ האָבען זיך געפונען פיל דייטשע מיליטער און ציוויל־בעאַמטע, די זענען געווען שטאַרקע טעאַטער־בעזוכער, אָבער די יודישע פּיעסען מיט קאַפּאָטעס א.ד.גל. זענען פאַר זיי נישט געווען קיין סחורה. די „טשאַרדאַש" האָט אָבער אַפּעלירט צו זיי. אויך די יודישע טעאַטער־בעזוכער האָבען די אָפּערעטע גוט אויפגענומען, די אָפּערעטע איז ביי אונז געוואָרען אַ תושב, מיר האָבען זי געשפּילט אין די צעהנדליגע מאָל און דאָס טעאַטער איז כסדר געווען בעזעצט. אין טעאַטער האָט מען שטענדיג געקאָנט טרעפען זעהר פיל נישט־יודישע בעזוכער.

בכלל האָט זיך דעמאָלט אָנגעהויבען אַ נייע עפּאָכע אין יודישען טעאַטער. מ'האָט כסדר געשפּילט איבערזעצטע אָפּערעטען, וועלכע מ'פלעגט אין אַלגעמיין רופען „אייראָפּעאישע אָפּערעטען". נאָך דער „טשאַרדאַש" האָבען מיר אויפגעפיהרט קאַלמאַנ'ס אָפּערעטע „פירשטין אַלעקסאַנדראַ" דער נאָך אַנדערע און דאַן „די רויז פון סטאַמבול" וואָס איז אויך געווען אַ גרויסער דערפאָלג.

צו דער יודישער ביהנע זענען צוגעצויגען געוואָרען איינציגע אָפּערעטען־שוישפּילערינס פון דער דייטשער ביהנע אין דייטשלאַנד ווי אירענע וועליש, פינע סעדבי, פריצי אַרקאָ א.אַ. מאַנכע פון זיי זענען געווען יודישע, וואָס האָבען קיינמאָל גאָר־נישט געוואוסט פון זייער יודישקייט, אַנדערע זענען טאַקע געווען קריסטען. אַלע האָבען זיי גערעדט אַ שלעכטען יודיש, נאָר זיי זענען אין יענעם מאָמענט געווען נויטיג פאַר דער ביהנע, וואָס האָט פערלוי־רען איהר ספּעציפישען יודישען כאַראַקטער, ווייל מ'האָט זיך אַ סך גערעכענט מיט די דייטשע בעזוכער. אַלע אויבענדערמאָנטע אַקטריסעס זענען אויף דער יודישער ביהנע געווען נאָר צייטווייליגע געסט. מיט'ן מאָמענט ווען דער דייטש האָט פערלאָזען פּוילען און די יודישע ביהנע האָט ווידער בעקומען איהר כאַ־ראַקטער, זענען אַלע די דייטשע און דייטש־יודישע אַקטריסעס פערשוואונדען.

זומער איז נישט קיין גוטע צייט צו שפּילען אין לאָדז, און מיר האָבען דעריבער בעשלאָסען זיך אַ־רומצופאָהרען צום ערשטען מאָל מיט אַ גרויסען [illegible]

ציע האָט אַ חוץ די צרות וואָס זי האָט געבראַכט אָבער אויך געהאַט די מעלה, וואָס זי האָט אָנגע־הויבען צו פערוועלטליכען דאָס אַלטע פערוואָרלאָזטע יודישע שטעטעל. עס איז געוואָרען מעגליך צו שפּילען טעאַטער אין אַזעלכע ערטער וואו פריהער איז געווען אויסגעשלאָסען צו מאַכען פאָרשטעלונ־גען. קופערמאַן האָט אויסגעאַרבייט דעם פּלאַן פון דעם טורנעע. עס זענען אָרגאַניזירט געוואָרען צוויי טרופּעס — איין אָפּערעטישע מיט זיגע גאָלדשטיין און סיעראַצקי אַן דער שפּיץ און איין דראַמאַטישע מיט מיר און מיין מאַן אַן דער שפּיץ. און אַזוי זע־נען מיר טאַקע אַרויסגעפאָהרען. פּאַסירט אָבער אין מיטען אַנ'אומגליק, וואָס האָט שיער נישט צע־שטערט דעם גאַנצען פּלאַן.

שפּילענדיג אין דער שטאָט סובאַלק שפּאַצירט זיך אַזוי אַמאָל סיעראַצקי מיט זיין פרוי איבער דער שטאָט. דאָ קומט זיי אַקעגען אַ העכערער דייטשער מיליטער־מאַן, נעהמט זיך אויפפיהרען חוצפּהדיג און שטופּט אַראָפּ זיגען פון טראָטואַר. דאָס האָט סיעראַצקין שטאַרק פערדראָסען און ער האָט איהם אָפּגעמאָסטען מיט אַזאַ בליק וואָס האָט אַ סך גערעדט, באַלד דערויף האָט סיעראַצקי בעקומען אַ צעטעל אַז ער זאָל זיך שטעלען אין דער קאָמענדאַנטור, ווייל ער האָט בעליידיגט דעם שטאָט־קאָמענדאַנט.

ווי ס'האָט זיך דערנאָך אַרויסגעשטעלט איז אין סובאַלק געווען אַ געזעץ, אַז ווען אַ ציוויל־פּערזאָן געהט אויפ'ן טראָטואַר און ס'קומט איהר אַקעגען אַ דייטשער מיליטער־מאַן דאַרף די פּריוואַט־פּער־זאָן תיכף אַראָפּגעהן פון טראָטואַר אויפ'ן ברוק.

סיעראַצקי האָט זיך פערענטפערט אַז אַלס גאַסט האָט ער נישט געקענט די געזעצען פון סובאַלק, זיגע האָט איינגעלעגט ווערטער, ס'האָט אָבער גאָר־נישט געהאָלפען. — סיעראַצקי האָט געמוזט אָפּ־קומען 16 וואָכען אין אַרעסט.

מיר האָבען דעריבער געמוזט ענדערען אונזע־רע טרופּע און פון איין דראַמאַטישער טרופּע איז געוואָרען צוויי — אין איינע האָט זיך יוליוס גע־שטעלט אין דער שפּיץ און אַרומגעפאָהרען מיט פּשיבישעווסקיס דראַמע „צוליב גליק", און אין דער צווייטער בין איך געשטאַנען אין דער שפּיץ מיט גאַבריעלאַ זאַפּאָלסקאַס פּיעסע „זאַלבעפירט".

דער טורנעע איז געווען אַזוי איינגעאָרדענט, אַז אין יעדער שטאָט פלעגט איין טרופּע שפּילען נאָך דער אַנדערער, מיר פלעגען דעריבער זיך קיינ־מאָל נישט טרעפען אין איין שטאָט.

אונזער טורנעע האָט געטראָגען אַנ'עכט ציגיי־נערישען כאַראַקטער. יעדען טאָג אין אַנ'אַנדערע שטאָט. אָפט פלעגט מען מוזען אַרויספאָהרען באַלד נאָכ'ן שפּילען, כדי אָנצוזאָגען אַ באַהן־פערבינדונג. אָפט פלעגט מען זיך מיילענווייז שלעפּען אויף פוהרליך, און אָט אַזוי פאָהרענדיג פון איין אָרט אין אַנדערען, פלעגט עס טרעפען, אַז אין וועג האָב איך זיך געטראָפען מיט מיין מאַן, ער איז געפאָהרען אין שטעטעל אין וועלכען איך האָב נאָר וואָס גע־שפּילט און איך אין שטעטעל אין וועלכען ער האָט נאָר וואָס געשפּילט. די פוהרלעך פלעגען זיך אָפּ־שטעלען.

— האַלאָ.

— האַלאָ

— וואָס מאַכסטו, ווי זעהען אויס די געשעפ־טען ?

און ווייטער געפאָהרען.

די געשעפטען זענען געווען זעהר גוטע און כאָטש אַזאַ כסדרדיג אַרומפאָהרען שלעפּט אַריין אין אַ סך הוצאות האָבען מיר אָבער גוט פערדינט.

(ווייטער קומט)

די אינערליכע בעהאַנדלונג פון אויסערליכע קראַנקהייטען

מעדיצינישער אַרטיקעל

פון ד"ר ה. רוזשאַנער

ביים היילען פערשידענע קראַנקהייטען שטויסט זיך דער דאָקטאָר אָפט אָן אויף כל'ערליי מניעות וועלכע ענטשטעהען אויפ'ן באָדען פון פערשידענע אַבערגלויבענס, מען מוז אָבער אונטערשטרייכען, אַז עס זענען פערהאַן צווייערליי אַבערגלויבענס: אַזעל־כע וואָס האָבען נישט קיין שום אויסטייטשונג, ווי אויך, אַזעלכע פאַר וועלכע מען קאָן געפינען אַנ'־ערקלערונג אויב נישט אין די געגענווערטיגע מע־דיצינישע אַנשויאונגען איז יעדענפאַלס אין דער מעדיצינישער פערגאַנגענהייט. צו דעם לעצטען מין „זאַבאַבאָנעס" געהערט אויך דער זעהר בעקאַנטער פאָראורטייל, אַז מען טאָר נישט היילען דאָס צוגאָ־סענע קעפּעלע ביים קינד, די געשווירלעך אויפ'ן פנים, ווייל מען ריזיקירט אַריינצוזאָגען עס טיפער אין קערפּער, אין די איינגעווייד, און אויף אַזאַ אופן אַנשטאָט נוצען ברענגען פערשאַפען דעם קינד נאָך שווערערע ליידען.

פערשידענע הויט־קראַנקהייטען איבערהויפּט, ווען זייער זיץ־אָרט געפינט זיך אויפ'ן קעפּעלע פון קינד ווערען פערנאַכלעסיגט נישט נאָר צוליב מאַטעריעלע סיבות (עס פּאַסירט אויך אין גאַנץ פערמעגליכע פאַמיליעס) נאָר פּשוט אויס מורא אַז דער דאָקטאָר זאָל חלילה מיט דער הילף פון זאַלבען אָדער קאָמפּרעסען נישט בעזייטיגען די דאָזיגע הויט־קראַנקהייטען, וועלכע פערשווינדען נישט לויט דער מיינונג פון די מאַמעס פולשטענדיג אונטער דער ווירקונג פון די פעראָרדענטע דורכ'ן דאָקטאָר מיטלען, נאָר פערקירוען דעם דישעל און דרינגען אַריין אין די טיפערע טיילען פון קערפּער. דעריבער טאַקע זעהען מיר אַזעלכע צושפּרייטע און צוגאָסענע אויפ'ן גאַנצען קערפּער, פון קעפּעל ביז צו די פיסלעך, פערשידענאַרטיגע הויט־ליידען, וועלכע שטעלען מיט זיך אָפט פאָר אַ גאַנץ שווע־רע אויפגאַבע צום היילען פאַר'ן דאָקטאָר.

ווען אָבער די ליידען פון קינד פערשטאַרקען זיך, דאָס סוועגדזען הערט נישט אויף, דאָס קינד פערלירט דעם שלאָף און אַפּעטיט, די מוטער — דעסגלייכען, דעמאָלט ערשט, נישט האָבענדיג קיין אַנדער ברירה, ענטשליסט מען זיך צו געהען צום דאָקטאָר און אונטערגעבען זיך זיינע בעשלוסען. איך מוז צוגעבען, אַז דער דאָזיגער "זאַבאַבאָן" איז ביי אונז יודען ספּעציעל שטאַרק פערשפּרייט. מיט וואָס ערקלערט זיך, עס דער דאָזיגער פאָראורטייל? אין דער אַלטער מעדיצין האָט געהערשט די אַזוי־גערופענע הומאָראַל־פּאַטאָלאָגישע טעאָריע, לויט וועלכער פערשידענע קראַנקהייטען פלעגען ענט־שטעהן צוליב גיפטיגע זאַפטען, וואָס פלעגען אַדורכ־פליסען דורכ'ן קערפּער, און די אויסערליכע הויט־קראַנקהייטען פלעגט מען ערקלערען אַלס זעלבסט־שוץ־מיטעל פון גוף, וועלכער בעפרייט זיך אויף אַזאַ אופן פון די דערמאָהנטע גיפטען. דעמאָלט פלעגט מען בעמיהען זיך, צו היילען די פערשי־דענאַרטיגע אויסשלאַגען מיט ענדערען די דיעטע, רייניגען דאָס בלוט ווי אויך, דורך פערשידענע אָפּפיהר־מיטלען, מען פלעגט אָפט זעלטן גער־בעסערען דעם צושטאַנד דורך, פּיאַווקעס, געהאַקטע באַנקעס אָדער דורך געוועהנליך. בלוט־צאַפּען. קיין אויסערליכע מיטלען האָט מען כמעט ווי נישט בע־נוצט. אַזוי האָט אָנגעהאַלטען צעהנדליגער יאָהרען אין די וויענער קליניקען מיט דעם בעריהמטען דערמאַטאָלאָג העברא בראש זענען געקומען צו די איבערצייגונג, דאָס די מעהרסטע הויט־קראַנקהייטען ענטשטעהען צוליב ענדערונגען אין דער הויט גופא און האָבען מיט דעם בלוט און די אַזוי גערופענע אינערליכע זאַפטען אַ גאַנץ קנאַפּע שייכות, דערי־בער דאַרף לויט די בעהויפּטונגען פון העברא און זיין שול די בעהאַנדלונג פון די הויט־קראַנקהייטען זיין דורכאויס, אַ לאָקאַלע, ד.ה. מיט פערשידענע אויסערליכע מיטלען מוז מען זיך בעמיהען צו בע־זייטיגען די ענטשטאַנענע אויסשלאַגען.

אין די לעצטע דרייסיג יאָהר האָט זיך, פיל גע־ענדערט אין דער מעדיצינישער וויסענשאַפט, עס זענען ענטשטאַנען נייע שטראָמען אונטער דעם איינ־פלוס פון דער לעהרע וועגען אינערליכע סעקרע־ציעס אין דער אימוניטעטס־טעאָריע. אויך דאָס ענט־שטעהען פון הויט־קראַנקהייטען בעווייזט זיך אונז אין צוזאַמענהאַנג מיט די דאָזיגע טעאָריעס אין אַ גאַנץ אַנדער ליכט. עס איז פערהאַן נאַטירליך, אַ גאַנצע רייהע פון הויט־קראַנקהייטען, וועלכע האָ־בען נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט וועלכער עס ס'איז אינערליכע אָרגאַנען ווי צ.ב. קרעץ, פּאַוואָוס (פאַרך) זונען־בראַנד א.אַ. די דאָזיגע קראַנקהייטען מוזען זעלבסטפערשטענדליך בעהאַנדעלט ווערען, נאָר אויסערליך. אַנדערש שטעלט זיך פאָר דער ענין וועגען די פערשידענאַרטיגסטע מינים פון עק־זעם, פּרוריט (הויט־סוועדזשען), הויט־טובערקולאָז, א. אַז. וו.

ביים בעהאַנדלען די דאָזיגע קראַנקע מוז מען שטענדיג אין אַכט נעהמען די אינערליכע סיבות, וואָס רופען די אָדער יענע קראַנקהייט אַרויס. מען מוז בעזייטיגען די אינערליכע שטערונגען, דאָס אַליין געניגט אָבער נישט אין געוויסע פאַלען (ווי ביי די דערמאָהנטע קאָפּ־עקזעם פון קינדער) און אַנ'אויסערליכע עקזעם. לאָקאַלע צוועקמעסיגע בע־האַנדלונג איז נויטווענדיג.

צולעצט — עטליכע פאַלען פון דער פּראַק־טיק. אַ יונגע פרוי ליידט שוין עטליכע יאָהר אויף אַ האַנד־עקזעם. עס איז איבעריג צו זאָגען, אַז זי האָט בענוצט גאַנצע פעסער מיט מאַשטשען אָהן שום פערבעסערונג. ענדליך לויט דער פעראָרדנונג פון אַ וואַרשעווער ספּעציאַליסט לאָזט זי זיך, מאַכען אַ רענטגען־בעשטראַלונג, די עקזעם איז פערשוואונדען אָבער מיט עטליכע מאָנאַטען שפּעטער — די זעלבע געשיכטע. אַנ'אונטערזוכונג פון בלוט אויף האַרן־זויער שטעלט פעסט, אַז די דאָזיגע פרוי איז אַן אַ שטאַרקער שטופע אַרטריטיש. אַ ספּעציעלע די־עטע ווי אויך, געוויסע אינערליכע מיטלען ברענגען אַ שנעלע פערבעסערונג, וואָס האַלט אָן ביז איצט.

אַ צווייטע פרוי, פון עטליכע זעכציג יאָהר ליידט העכער אַ יאָהר פון אַ שטאַרקען סוועדזשען ביי די געשלעכטס־אָרגאַנען. זי איז פון אַ קליין שטעטעל און שעהמט זיך, צו לאָזען אונטערזוכען פון אַ דאָקטאָר. זי ווערט מאַגערער, די אַרומיגע ער־קלערען עס אַלס פועל־יוצא פון שלאָפלאָזיגקייט צוליב דעם סוועדזשען. שליסליך ווערט פעסטגע־שטעלט, דאָס זי ליידט אויף אַ צוקער־קראַנקהייט אין אַ שטאַרקער שטופע. די אינסולין־בעהאַנדלונג ווי אויך אַ שטרענגע דיעטע און אַ קוראַציע אין קאַרלסבאַד בעפרייען די ליידענדע פרוי פון איהר פּיין, דאָס סוועדזשען הערט כמעט פולשטענדיג אויף.

שליסליך — אַ יונג מיידעל ליידט אויף געשווי־רען פון ביידע פיס. מאַשטשען קאָמפּרעסען בלייבען אָהן שום ערפאָלג. ענדליך ווייזט זיך אַרויס, אַז דאָס דאָזיגע פריילין ליידט אויף אַ שטאַרקע וואַלע און זייט זיבען יאָהר נעהמט זי איין כסדר בראָם, די געשווירען אויף די פיס זענען פאָלגען פון דער בראָם־קוראַציע. די הויט־קראַנקהייט טראָגט טאַקע צוליב דעם נאָמען בראָמאָ־דערמאַ, מיט'ן אָפּשטעלען פון בראָם פערשווינדען לאַנגזאַם אויך די געשווירען.

איך וואָלט געקאָנט ברענגען נאָך און נאָך ענליכע פאַלען. די טאָג־טעגליכע פּראַקטיק שטעלט צו גענוג מאַטעריאַל. אָבער אויך די אויבען־דער־מאָהנטע וועלען געבען אַ גענוגענדען בעווייז פאַר די נייע אַנשויאונגען אין דער דערמאַטאָלאָגיע (לעה־רע וועגען הויט־קראַנקהייטען) וועלכע דאַרף נישט בעטראַכט ווערען מעהר אַלס אַנ'ענג בעגרענצטער צווייג פון דער מעדיצין נאָר אַלס טייל, וואָס איז ענג פערבונדען מיט אַנדערע צווייגען ווי מיט דער אינערליכער מעדיצין (שטאָף־וועקסעל), גינעקאָלאָ־גיע א. אַז. וו.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאַנאַ 36, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען
נעמט אָן פון 9 – 2 נאָכמ. און פון 5 – 9 אָוונד
פאַר דאַמען בעזונדערע וואַרטע־צימער.

מאשין=לעכער
ווערן אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאָרדמאַן, צעגעלניאַנאַ 29

אַנ'אַנשיקעניש

פון מ. אַלטמאַן

ער האָט זיך צוגעזעצט צו אונזער טישעל מיט דער בעשיינפערליכער כוונה אונז נישט אָפּצולאָזען ביז ער וועט זיך נישט דערשלאָגען קיין ענטפער. מען האָט געזעהען אויף זיין פּנים, אַז ער האָט שוין לאַנג אַרויסגעקוקט אויף דער געלעגענהייט. און ער וועט זי איצט נישט לאָזען פערלוירען. ווער איז ער געווען? עס איז נישט קיין חילוק, ווייל סוף כל סוף האָט ער נישט גערעדט אין נאָמען פון זיין אייגענער פּערזאָן, ער האָט גערעדט אין דער וועלט אַריין פאַר אַלע. ער האָט נישט געמאַכט קיין הקדמות. נאָר גלייך צוגעטרעטען צום ענין, וועלכער האָט איהם אינטערעסירט:

— זאָגט נאָר, איהר האָט געלייענט?

מיינע קאָלעגען האָבען זיך איבערגעקוקט.

מיינע קאָלעגען שרייבער, וואָס בעטראַכטען טאָג־טעגליך די וועלט און איהר סדר, האָבען זיך איבערגעקוקט. יעדער פון אונז, וועלכער האָט איין פאָל פאַר אַלע מאָל בעשלאָסען, אַז די ישועה וועט קומען פון דער סאָציאַלער רעוואָלוציע. האָט אַ קוק געטון מיט אַ בייז ליצנות־פייערל אויף דעם מענשען. עס האָט געהייסען: וואָס נאָך פאַר אַ ספּאָדיק וועט ער אָנדולען?

די איבריגע האָבען בעהאַלטען זייער חוזק, כאָטש געלונגען איז עס זיי נישט, אָבער דער מענש האָט זיך געמאַכט כלא ידע.

ער האָט פּעסט און מאָהבענהיג זיך צוגעשפּאַרט:

— איהר האָט געלייענט?

עס האָט איהם קיינער נישט געענטפערט, און ער האָט ווייטער גערעדט:

— איהר האָט דאָך אַוודאי געלייענט. איהר שרייבט דאָך....

— נו, און אַז מיר שרייבען, מיינט איהר, אַז מיר לייענען?

דאָס האָט געזאָגט דער פון צווישען אונז, וועלכער שרייבט וועגען אַלעמען, וועלכער רעהט געגען אַלעמען, וועלכער זאָגט שטענדיג טריף, אויף דעם, וואָס ער וועט מאָרגען שרייבען כשר. ער איז דער פּאַרעווער טאָפּ מיט אַנ'עטיקעט פון אַ פאַבריק, אַ מענש, וועלכער איז געוואָרען אַ שרייבער איין גאָט ווייסט ווי אַזוי. סיידען צוליב דעם, וואָס אין אַ שעהנעם טאָג האָט מען ערגעץ דערפיהלט אַז עס פעהלט אויס אַ פּאַרעווער טאָפּ מיט אַנ'עטיקעט.

דאָס האָט ער געגעבען דעם חוזק־ענטפער, מסתמא, כדי צו פערדינען זיך אנערקענונג ביים ערשטען, ביי יענעם מיט'ן לצים־פייערל אין די אויגען. פון וועמענס לאָסקע ער הענגט אָפּ. און וועמען ער חנפ'ט ווע זער קען נאָר.

דער פרעמדער מענש איז געבליבען אויף אַ מינוט מבולבל, ער האָט זיך דערויף נישט געריכט.

עס איז איהם אָבער געקומען צו הילף אַ דריטער פון צווישען אונז, אַ באָוועליסט, וועלכער קען דורך און דורך די ערשטע צוויי. קען זיי מיט די מעלות און חסרונות. שפּעט אָפּ בשעת הכושר, כדי זיך צו פערגרינגערען דאָס האַרץ פון אַ מענשען, וועלכער האָט געהאַט ביכולת צו זיין עפּעס מעהר און איז געוואָרען מעהר ווי עפּעס ווינציגער פון דעם, וואָס ער האָט געקענט ווערען. האָט ער דעם פרעמדען מענשען אַרויסגעהאָלפען פון דער שווערער לאַגע מיט אַ פראַגע:

— וואָס האָט איהר געלייענט?

איז דער פרעמדער מענש געקומען צו זיך און געזאָגט:

— איך לייען אַלצדינג, וואָס איהר שרייבט... איך ווייס, מיר דאַכט זיך, אַז אַלצדינג, וואָס איהר שרייבט איז אויף אַ רעכטען אמת...

— וואָס דען איז עס? אויף קאַטאָוועס?

האָט זיך צולאַכט דער שרייבער מיט'ן לצים־פייערל אין די אויגען.

דער פּאַראַווער טאָפּ האָט נאָכגעלאַכט, נאָר דער באָוועליסט איז געבליבען ערנסט ווי געווען. ער האָט געטראַכט צו עפּעס, וואָס האָט וואַהרשיינליך נישט געהאַט קיין שייכות מיט דעם אָרט, וואו ער האָט זיך געפונען. און אפשר איז איהם דער גאַנצער ענין נישט אָנגעגאַנגען.

דער פרעמדער האָט אָנגעוואוירען דעם שטעל זיך אַרומגעקוקט ווי איינער, וואָס זוכט הילף. נאָר אַז די הילף איז נישט געקומען, האָט ער זיך געשטאַרקט און אַרויסשלעפּענדיג דעם בלאַט פון קעשענע, געזאָגט:

— אָבער דאָס האָט איהר דאָך אַוודאי געלייענט...

דער לץ האָט אַ קוק געטון און אין זיינע לויפענדיגע אויגעלעך, וועלכע האָבען מורא זיך אָפּצושטעלען, טאָמער חלילה וועלען זיי מוזען ברענגען זייער באַלעבאָס צו טראַכטען אַביסעל לענגער ווי ער איז געוואוינט אין די אויגעלעך האָט דאָס ווייסטע לצים־פייערל געטון אַ לייכט אויף, אָבער באַלד זיך אויסגעלאָשען. דער ענין איז געווען צו באַנאַל, אַז מען זאָל שפּעטען. דער פּאַראַווער טאָפּ האָט אָנגענומען אַ ראָמאַנטי שען לאַנגווייליגען אויסזעהן. אַ מין שאָטען פונ'ם לץ.

דער באָוועליסט האָט בערוועז גענומען פּויקען מיט די פופציג' גראָשען (פאַר דער קאַפע), איבערן טישעל און אַרויסגעקוקט אין דרויסען, כדי נישט צו בעגעגענען די אויגען פון זיינע צוויי חברים און אפשר אויך כדי נישט צו קוקען אויף דעם פרעמדען.

— נו, וואָס־זשע זאָגט איהר!? איז דער פאַר־שוין צוגעשטאַנען. עפּעס מוזט איהר דאָך זאָגען. עס שטעכט דאָך אויס די אויגען. וואָרום ממה־נפשך, איז די זאַך גאָרנישט ווערט, נאָך וואָס־זשע האָט איהר עס בעשריבען? צו וואָס דאַרף איך עס וויסען, אַז דער און דער, וועמען כ'האָב קיין מאָל אין מיינע אויגען נישט געזעהען, אַ טאַטע פון צוויי קינדער, אַנ'ערליכער אַרבייטער, איז אַרויסגעגאַנגען אין גאַס, פערזעצט דעם מאַנטעל און געקויפט יאָדינע און זיך פער'סמ'ט. צו וואָס, זאָגט מיר, דאַרף איך עס וויסען?

— צו וואָס ער דאַרף עס וויסען!... האָט זיך צולאַכט דער קאָלעגע מיט'ן חוזק־ליכטעל אין די אויגעלעך.

— מען האָט עס דערויף געשריבען, אַז איהר זאָלט עס וויסען!... האָט מסביר געווען דער פּאַרעווער טאָפּ.

— וואָס זאָגט איהר? מען זאָל אַזוינע זאַכען נישט בעשרייבען, האָט געפרעגט בייגעריג דער באָוועליסט.

— יאָ.. איך זאָג נישט ביין.... אָבער נישט נאָר אויף צו לייענען. אויב אויף צו לייענען, איז עס זעהר מיאוס, עקעלהאַפט. איהר פערשטעהט, עס איז אַ חילול השם. וואָרום אָט אַזוי בעשרייבט איהר דאָך אויך ווי אַנ'אײדעם האָט זיך צוקריגט מיט אַ שוויגער און נאָך אַזוינע זאַכען. ווי אַזוי מעג מען דאָס צונויפמישען אזא פאַל, ווען אַ יונגער מענש אַ טאַטע פון קינדער מוז זיך נעהמען דאָס לעבען, ווייל ער קריגט נישט קיין אַרבייט און האָט נישט קיין ברויט פאַר די קינדערלעך וועגען, ווי אַזוי מישט מען דאָס צונויף? מען דאַרף דאָך האָבען גאָט אין האַרצען!...

„גאָט אין האַרצען“... האָט זיך צולאַכט דער רעוואָלוציאָנער, דער לץ.

— גאָט איז אין גרויסען טעמפּעל, נישט אין האַרצען, האָט פערטייטשט דער פּאַרעווער טאָפּ.

— אַ צייטונג מוז געבן פון אַלעמען, האָט רוהיג דערקלערט דער באָוועליסט, אַ צייטונג איז דער שפּיגעל פונ'ם טאָג־לעבען, ווי אַזוי עס לויפט. אַ קריג פון אַנ'אײדעם מיט אַ שוויגער, אַ געשלעג צווישען שקצים, אַ שווערע טראַגעדיע ווי אָט די דאָזיגע וועגען וועלכער איהר רעדט, דאָס איז סאַמע אָדערלעך פונ'ם טעגליכען לעבען. דאָס שפּיגעלט אָפּ די צייטונג. און דער לייענער, וואָס צוליב איהם מאַכט מען די צייטונג, ער בעקומט שוין וואָס איהם געפעהלט. און חוץ דעם איז דאָ אַ לייענער, וועלכער קוקט אין אַלעמען און הערט זיך צו און שאַפט זיך דורך דעם אַ בעגריף פונ'ם לעבען און אַלע זיינע שפּילען....

— הייסט עס, אַז די צייטונג איז נאָר אַ צו־טראָגערין, אַ מין נייעס־ברענגערין, ווי אַ שטייגער אַ שדכנ'טע, אָדער אַ מעקלערקע, אַ רכילה'ניצע? און אויף דערויף עקזיסטירט די זיבעטע מלוכה, די פּרעסע?

דער פרעמדער האָט זיך שוין דאָס מאָל גע־וועגדעט נאָר צום באָוועליסט, ווייל די איבריגע האָבען איהם אינגאַנצען נישט געהערט. עס האָט אָבער קענטיג אַ בריה געטון דער פערגלייך פון דער 7־טער מלוכה מיט אַ שדכנ'טע און זיי האָבען זיך געטון אַ ציבד אָן:

— פאַרוואָס נאָר, ווי אַש דכנ'טע?

די פּרעסע פערגיסטרירט די פאַקטען פונ'ם לעבען, וואָס אָהן דעם וואָלט זיך קייבער אויף זיי נישט אומגעקוקט. און חוץ דעם ווירקען זיי אומדירעקט צום קאָרעגירען דאָס לעבען. אַז איהר ווייסט איך צ. ב. ש. וועגען אַ פאַסירונג, בעהמט איהר נישט ווילענדיג עס צומעסטען צום אייגענעם לעבען, אַנ'אײדעם, וואָס לעבט שלעכט מיט אַנ־אַלטער שוויגער דערזעהט, אַז מען ווערט בעשריי־בען, הויבט ער אָן אויסמיידען לייטיש געלעכטער, דאָס זעלבע מיט אַ שיכור, אָדער בכלל אַנדערע פעהלערהאַפטע מענשען. די צייטונג איז אַ קאָ־רעקטיוו פונ'ם טעגליכען לעבען.

— ווי אַזוי האָט איהר געזאָגט, מאַכט דער פרעמדער, אַ קאָרעקטיוו?

— אַ קאָרעקטיוו... א...

— איך פערשטעה, עס איז אַנ'אינסטרומענט צום פעריכטען פעהלערען און עוולות. אָבער די עוולות פון אייבצעלנע מענשען זענען ערשט קליי־ניגקייטען אין פערגלייך מיט די גרויסע עוולות, וואָס עס בעגעהען די... קאָרעקטיווען! וואָרום, אַז איהר זאָגט, אַז די צייטונג איז אַ פערבעסערונגס־אינסטרומענט, צו פערבעסערען מסתם די געזעל־שאַפט?... איז זי דאָך אַ געזעלשאַפטליכער ענין. איז אָט די געזעלשאַפט, אויף איהר פרעג איך, און אייך פרעג איך אויך, פאַרוואָס קאָרעגירט איהר נישט?

— ווי אַזוי שטעלט איהר עס אייך פאָר? האָט געפרעגט סקעפּטיש דער לץ.

— ווי אַזוי? אָט אַ קלייניגקייט: איהר דרוקט אַלע טאָג בעריכטען וועגען וואוילטעטיגקייט פון פילאַנטראָפּישע געזעלשאַפטען, בעהמט מען ביי יעדען בעריכט און מען שטעלט צו אַזאַ מין פאַקט וואָס דאַרף קאָרעגירען דאָס לעבען. און דער פאַקט זאָל זיין אַ ביישפּיל. זאָל איך גיבען ביישפּילען?

— ס'איז נישט נויטיג האָט געענטפערט דער לץ.

— צו וואָס זאָלט איהר אייך מטריח זיין? האָט צוגעבאָמקעט דער פּאַרעווער טאָפּ.

— בעגרעניצט אייך מיט אייער פאַקט פון היינט, האָט געענטפערט דער באָוועליסט.

— גוט, זאָגט דער פרעמדער. איהר ווייסט דעם פאַקט: אַנ'אַרבייטער פון עטליכע און דריי־סיג יאָהר אַלט, שוין צוויי חדשים אַרבייטסלאָז, האָט נישט מיט וואָס צו צאָהלען פאַר דער דירה, נישטאָ קיין ברויט פאַר דער פאַמיליע, ער איז זיך שוין אָפּגעגאַנגען די פיס בעטענדיג אַרבייט... רעזולטאַט: יאָדינע, זעלבסטמאָרד פון אַנ'ערליכען יונגען אַרבייטס־מענשען... איז פאַרוואָס צ. ב. ש. האָט איהר נישט גע מאַכט אזא מין „קאָרעקטיוו“: אונטער איין קעפּעל מיט אַ גרויסען נאָמען (ווי איהר זענט אייך נוהג אַמאָל) „עפענטליכע אַסיס־טענץ. געז. הילף“ (ער האָט מיט'ן פינגער געמאַכט אויפ'ן טישעל אַ קעפּעל מיט אַ שטריך), און אין איין זייט דעם לעצטען בעריכט וועגען די הכנסות און אַקעגען אין... קאָרעקטיוו אָט־אָ־די ידיעה?...

— און אַזוי מיט די איבריגע כלל־פערזאָרגע־רישע אַנשטאַלטען, זייט ביי זייט מיט זייערע פעט־שמן־זית'דיגע בעריכטען, מיט די טיטלען און שבחים צו די חשוב'ע אײ געעהרטע, גיבען אָט אַן די פאַקטען פונ'ם לויפענדען לעבען.

— וואָס־זשע וואָלט געוואָרען? פרעגט דער פּאַרעווער, איהר וואָלט עפּעס דערמיט געהאָלפען? סיידען דאָס, וואָס די אַנשטאַלטען וואָלטען אויפגע־הערט געבען...

— אַנאָנסען... האָט אויפגעכאַפּט דער פרעמדער

— הע.. איהר מיינט אַנ'אמת. אַז מיר קוקען אינגאַנצען אַרויס אויף זייערע אַנאָנסען? זיי וואָל־טען אויפגעהערט דרוקען בעריכטען און אינגאַנצען אַרויס פונ'ם קאָנטראָל.

— שעהן, זאָגט דער פרעמדער, אָבער דער־לויבט מיר, איהר שטעלט אייך פאָר וואָס אזא זעלבסטמערדער איז [illegible] דורכגעגאַנגען? איהר שטעלט אייך פאָר וויפיל זיך דערבידריגט אָפּ געקלאָפּט די שוועלען, זוכענדיג הילף און רעטונג. ער האָט דאָך געהאַט אַ פרוי מיט צוויי קינדערלעך... און פרעג איך אייך. וואָס איז עס פאַר אַ געזעל־שאַפטליכע הילף, ווען מען קען נישט ראַטעווען אַ מענשען, וואָס וויל אַרבייטען, כדי צו האָבען אַ שטיקעל ברויט פאַר זיך און פאַר קינדער?

— עס איז אַ שווערע פראַגע, האָבען מיר אַלע אין דער שטיל מסכים געווען.

— וועלכע איז אַ שווערע פראַגע? די פראַגע פון געזעלשאַפטליכער הילף, צי ווי אַזוי מען וואָלט געקענט העלפען.

— ביידע שווערע.

— ניין, נישט ביידע זענען שווערע. איינע איז גאַנץ גרינג צו פערענטפערען. מען קען גאַנץ גרינג לעזען די פראַגע פון די אַלע אַרבייטסלאָזע.

— מיר ווייסען! — האָט אויסגעכאַפּט דער לץ.

— איהר ווייסט נישט, — ענטפערט דער פרעמ־דער, — איהר ווילט זאָגען סאָציאַלע רעוואָלוציע.. אַ שעהנעם דאַנק, און ביז דעמאָלט וועט איהר מאַכען אָט די קאָרעקטיווען!? וויפיל אַ שטייגער וועלען אַזוינע אַרבייטער ביז דעמאָלט זיך דאַרפען אויס'סמ'ען?

— וואָס־זשע דען? זאָגען מוסר די גבירים, דער רעגירונג, צו זיי רעדען וועגען יושר? פּרובט איהר...

— איך זאָל פּרובען!... ווי אַזוי אַ שטייגער זאָל איך פּרובען? נו, איך וועל פּרובען. איך וועל טענה'ן דאָס וואָס איך האָב צו אייך גע'טענה'ט און איך האָב נאָר וואָס צו זאָגען, וועט איהר עס דרוקען ביי אייך אין בלאַט?

— פאַרוואָס גאָר ביי אונז אין בלאַט?

— פאַרוואָס נישט ביי אייך?

מיינע קאָלעגען האָבען זיך דערמאָהנט, אַז מען דאַרף געהן אַרבייטען, מיר האָבען זיך ענטשולדיגט און אָפּגעזעגענט.

— אַנ'אַנשיקעניש, טענה'ט דער לץ.

— אַ זלידנע, זאָגט דער פּאַרעווער טאָפּ.

נאָר דער באָוועליסט האָט זיך פערמאַרעט, ער האָט זיך דערמאָהנט, אַז אזא מין אויסגע־טראַכטע, זלידנע דערקוטשעט איהם שוין לאַנג, און ער האָט געהאַט בדעה עס צו בעשרייבען.

Najwytworniejsze WYROBY SKÓRZANE poleca
R. Grabowiecki
Łódź, Piotrkowska 59, tel. 144-83
TOREBKI podług najnowszych modeli paryskich i wiedeńskich w wielkim wyborze.
portfele, teki, nessesery, walizy i t. p.

וויכטיג פאר שניידער־מייסטער
און קאָנפעקציאָנערען!
מיר טיילען מיט, אז אונזער
שניידער־צודאַטען־געשעפט
בעזיצט אויף לאגער צום איצטיגן סעזאָן א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע
פאלטען־פוטערס, סאַטיגען, וואַטעלינען, וויקטאריעס, בעק, ערמעל־פוטער, וולאשאנקא.
אלפּאַגאַס, זיידענע פוטערס, ראַססהאר, קעפּער, קרויזע, מושלין, לייוועגד.
סאמט־קעלנע, ספּעציעל אָפּטיילונג פון דאמען, הערן, קינדער, קנעפּ, גארנע
קומט און איבערצייגט אייך! מיט אכטונג
25 פראָצענט ביליגער
Bazar Krawiecki 8 נאַוואָמיעסקא 8
פראָנט געוועלב
אין הויז ווי עס געפינט זיך דאָס טוך־לאַגער פון ב. מאַראַקא
בעמ.: צוליב'ן איצט הערשענדען קריזיס האָבען מיר רעדוצירט די פּרייזען לויט פריהער מיט 25 פּראָצענט

הומאר **דער קונדס** סאטירע

צוזאמענגעשטעלט דורך א. שארפצינגעל

פאָליטיק פון וואָך

ענגלאַנד רופט דייטשלאַנד אויף א קאָנפע-רענץ, טשיקאַווע צו וויסען וואָס אַזוינס מען וועט דאָס רעדען אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ?

בריאַן וועט אויך אַהינקומען, הייסט עס, אַז פראַנקרייך וועט אויך זיין פערטרעטען, ווערט דאָך דאָס שוין זיין אַ ענגליש, דייטש-פראַנצויזישע קאָנ-פערענץ, וואָס וועט אויסקוקען ווי אַ מין „דריי-בונד".

מיר פון אונזער זייט וועלען זיך בעמיהען אַז אויך דער „קונדס" זאָל דאָרט זיין פערטרעטען. וועט שוין ווערען אַ מין „פירבונד" און מיר וועלען זיך בעמיהען, אַז די קאָנפערענץ זאָל ענט-שפּרעכען אונזער כאַראַקטער.

נישט לאַנג

— ווי לאַנג האַלט דיין ווייב איהרע דינסטען?

— ביז זיי הויבען אָן רחמנות האָבען אויף מיר.

אַזאַ אומגליק

קלמן — מיין ווייב האָט אַ פאַסקודנעם זכרון.

זלמן — זי פערגעסט אַלעס?

קלמן — ניין, זי געדענקט אַלעס.

א גוטע פראַגע

— איך האָב קיינמאָל נישט געהאַט דאָס פער-גניגען צו זעהן דיין ווייב.

— טאָ ווי אַזוי ווייסטו, אַז דאָס וואָלט געווען אַ פערגעניגען.

ער איז גערעכט

— אייערע חובות קענט איהר נישט בעצאָהלען און איהר זיצט יעדען טאָג אין אַ רעסטאָראַן און טרינקט דעם בעסטען וויין, האָט איהר דען גאָר קיין מורא נישט, אַז איהר וועט זיך אַמאָל דאָרט טרעפען מיט איינעם פון אייערע בעלי-חובות?

— ניין, זיי קענען זיך נישט ערלויבען צו טרינקען וויין, זיי זענען גרויסע קבצנים.

אַנ׳איידעם זוכט זיין שווער

דער „קונדס" האָט בעקומען אַ בריף פון אַנ׳איידעם, וועלכער שרייבט, אַז ער איז קראַנק שוין מעהרערע וואָכען, בעת אַ קאָנסיליום איז זיין שווער נעלם געוואָרען פון שטוב און ער ווייסט נישט וואו ער איז אַהינגעקומען. סמנים: אַ הויכער, קליינע אויערען און אָהן אַ האַרץ.

אַ גוטער מענש

קלמן: — וואו לויפסטו אַזוי?

זלמן: — איך לויף, נישט צו דערלאָזען צו אַ געשלעג צווישען צוויי פערהייראַטע מענער.

קלמן: — פיין! דו ביזט זעהר אַ גוטער מענש. ווער זענען די צוויי מענער?

זלמן: — איינער פון זיי בין איך.

א גוטע עצה

בערל: איין טאָג געווין איך אין קאָרטען און דעם צווייטען פערליר איך.

שמערל: טאָ שפּיל יעדען צווייטען טאָג.

אַמעריקאַנעריש

דער קליינער האַרי איז אַהיימגעקומען פון שולע מיט אַ העפט, וואָס איז פול מיט טינט-פלעקען.

— טאַטעשי איך בין נישט שולדיג — פערענט-פערט ער זיך — נעבען מיר איז געזעסען אַ בעגערל און ס׳איז איהם געגאַנגען בלוט פון דער נאָז.

ער איז אויך גערעכט...

— און דו שעהמסט זיך גאָרנישט. בעגעלע, — מוסר׳ט אַ טאַטע זיין יונגעלע — צו שלאָגען דעם דאָזיגען יונגעלע? דו ביזט דאָך עלטער פון איהם?

— טאַטעשי, דו ביזט דאָך עלטער פון מיר און פונדעסטוועגען שלאָגסטו מיך.

נאָך ערגער

— נו, ווי האָסטו געטראָפען מיט דיין ווייב?

— ס׳וואָלט געווען זעהר גוט, נאָר איין צרה: יעדע ווילע דערמאָהנט זי איהר פריהערדיגען מאַן.

— דאָס מאַכט נאָך נישט אויס. ביי מיר איז נאָך ערגער. מיינע רעדט אָהן אויפהער וועגען איהר צוקונפטיגען מאַן.

אנהויב פון זומער-סעזאָן

נאָר אויף דעם געביט הערשט אַנ׳אויפלעבונג אין אָנהויב פון „זומער-סעזאָן"...

וואסער, מעהל, פייער און בעקער

(פאַבעל) פון ה. י. פאַרבער

א בעקער האָט דאָס ברויט פערקנאָטען,
און זיך בעמיהענדיג ס׳זאָל געראָטען,
איז ער געשטאַנען אָנגעבויגען,
און געמאָסטען און געוואויגען
וואסער, מעהל,
אין אויף שנעל
געקנאָטען קרעפטיג מיט די הענט,
קוקענדיג דערביי צום פייער, ווי עס ברענט,

ווי ער שטעהט אַזוי און קנעט,
הערט ער עפּעס מאָדנע רייד:
דאָס וואסער מיט׳ן מעהל,
דיסקוטירען וועמעס טייל
האָט מעהר ווערט.
— ווען איך וואָלט אויפגעהערט
צו עקזיסטירען,
(הערט ער דאָס וואסער פילאָזאָפירען)
וואָלט קיין ברויט נישט געווען:
מעגסט דיר זיין, שעהן
ווייס און פיין געמאָהלען,
און מעג מען טייער פאר דיר צאָהלען,
ווען איך פעהל,
בלייבסטו נאָר אַ קופּע מעהל...

זעהר שעהן...
דו אליין,
קענסט דאָך אויך קיין ברויט נישט ווערען.
וואָס-זשע לאָזטו מיך דאָ הערען? ...
אין אַ נויט,
קען מען אָהן דיר אויכעט מאַכען ברויט:
מיט אַנ׳אַנדער פליסיגקייט,
קען עס ווערען צוגעגרייט.
מען מאַכט געבעקס דאָך אַזוי פיין
וואו עס קומט קיין טראָפען וואסער נישט אַריין.

— אייער רעדען האָט אַ טעם...
האָט פייער-פלאַם,
(פונ׳ם אויוועז אויסגעשאָסען מיט אַ קנאַק)
אַז איך באַק,
און מאַך עס גוט צום עסען,
זאָלט איהר נישט פערגעסען! ...
שעהן —
וואָלט איהר אויסגעזעהן
אָהן מיר, אַזוי,
בלייך און רוי,
נישט דעם, וואָס הויבט אָן,
קומט דער אויבענאָן...
נאָר דעם לעצטען אליין,
וואָס לאָזט די ארבייט גוט און שעהן.

— ווערט פערשטומט!
קיינעם פון אייך קומט
דער אויבענאַן...
(האָט מיט אַ וואַזשנעם טאָן
דער בעקער אָנגעהויבען
און זיין קול אליך העכער אויפגעהויבען)
איהר ווייסט פאַרוואָס?
ווייל איך בין באַלעבאָס! ...
און פון וואסער און פון מעהל
ווערט דאָס ברויט אויף מיין בעפעהל.
אָהן מיר —
גיט איהר זיך נישט קיין ריהר...
און דו פייער,
ביסט אַ גרויסער שרייער
און מאַכסט אַ רעש —
איך מאַך פון דיר אַש...
מיר אליין, ווי איהר קוקט מיך אָן —
קומט דער אויבענאָן!...

— יאָ (האָבען אויף קול
געענטפערט אַלע מיט אַמאָל)
פאַר דיין רעדען שעהן,
קומט דיר אליין,
דער אויבענאָן...
ווייל, וואָס קענען מיר דיר טון?
כאָטש מיר טוען גוטס,
אָהן אייגעננוץ...
און דו, חכם וואָס דו ביסט —
טוסטו שוין גאָרנישט אומזיסט...

- - - - - - - - - - - - - - - -

אַזוי איז שוין פון אייביג אָן;
יעדער וויל דעם אויבענאָן...

נאַכט-לעבען אין א קליין שטעטעל

צו אַ ניו-יאָרקער איינוואוינער איז געקומען צוגאַסט זיינער אַ פריינד, וועלכער האָט געוואוינט אין אַ קליין שטעטעל ערגיץ אין זידען; האָט דער ניו-יאָרקער אַרומגעפיהרט זיין פריינד איבער בראָד-וויי. האָט מיט איהם פערבראַכט אין אַ טעאַטער ביי אַ פאָאשטעלונג; דערנאָך אין אַ קאַבאַרעט, צווישען פריילעכער קאָמפּאַניע. און דער קליין-שטעטעלדיגער האָט זיך גאָרנישט געקאָנט אָפּוואונ-דערען פון דעם ניו-יאָרקער לוסטיגען נאַכט-לעבען.

— זאָג מיר נאָר, אין דעם שטעטעלע, וואו דו געפינסט זיך, איז עפּעס דאָ אַ נאַכט-לעבען.

— יאָ, אַמאָל, ווען עס מאַכט זיך, — האָט געענטפערט דער קליין-שטעטעלדיגער גאַסט.

— וואָס הייסט ביי דיר: „אַמאָל, ווען עס מאַכט זיך"? האָט דער ניו-יאָרקער איבערגעפרעגט און דער גאַסט האָט דערקלערט, וואָס ער מיינט:

— מיר האָבען דאָרט אַ פעראיין, וואו די מעהרסטע פון אונז זענען מיטגלידער; און אַמאָל ווען אַ מיטגליד שטאַרבט פערברענגען מיר מיט דעמטוויטען אַ גאַנצע נאַכט.

א משוגענער איינפאל

די באַלעבאַטים האָבען אַמאָל פרייטאָג נאָכן דאַווענען געכאַפּט אַ שמועס מכח פיש אויף שבת דערווייל איז צוגעקומען דער משוגענער פון שטעטעל און געפרעגט אַזאַ קשיא:

— נאָך וואָס דאַרף מען כאַפּען פיש פון טייך און נאָכהער זיי קאָכען אין וואסער, אַ מעהר קען מען דאָך גלייך אונטערלעגען פייער אונטער׳ן טייך, וועט זיין געקאָכטע פיש?

— אדרבא. זאָג צו דעם עפּעס אַ תירוץ! — האָבען זיך אַלע צו איהם געווענדעט.

— גאָר פשוט, עס וועט זיין צופיל יויך, — האָט ער זיי געענטפערט.

ווען אַ זכן פיהלט אַ ציינ-וועהטאָג

— ווען פיהלט צייהן-וועהטאָג אַנ׳אַלטער מאַן וואָס האָט שוין נישט קיין צייהן אין מויל?

— ווען אַ הונד גיט איהם אַ ביס.

עס לייגט זיך אויפ׳ן שכל

— דו ווייסט פאַרוואָס גאָט האָט בעשאַפען אדמ׳ען פריהער פאַר חוה׳ן?

— פאַרוואָס?

— צו געבען איהם אַ מעגליכקייט כאָטש אַ פאָר ווערטער אַרויסרעדען.

דער פאַטער העלפט איהר אַרויס

— זאָג מיר נאָר, בעני, וואָס מאַכט מען אַזאַ צימעס פון דזשעני׳ס זינגען. עני האָט אַ פיל רייכערע שטימע, און מען מאַכט פון איהר קיין וועזען נישט.

— דזשעני האָט אָבער אַ רייכערען פאָטער..

ער האָט זיך דערמאָהנט

פרוי: — ענדליך ביזטו געקומען. איך האָב שוין געמיינט, אַז דו האָסט, שפּאַצירענדיג אין פּאַרק, איינגענצען פערגעסען, אַז דו האָסט אַ ווייב.

מאַן: — איך האָב שוין באַלד טאַקע געהאַט פערגעסען, אָבער איך האָב דאָך דערזעהן אַ צי.. האָב איך זיך גלייך דערמאָהנט אָן דיר.

ער איז גוט פאַרזיכטיג אין זיינע רייד

ער: — איהר ווייסט, מאַדמאָזעל, איך פיהל זיך מיט אייך אַזוי גאָהענט, אַז מיר דוכט זיך, דאָס איך קען אייך מיין גאַנץ לעבען

זי: — פעררעדט זיך נישט צופיל. איך וויל, אַז איהר זאָלט פערשטעהן, אַז איך בין נישט אַזוי אַלט ווי איהר מיינט.

ער האָט נישט, וואָס מורא צו האָבען

— אַ ציגיינערקע האָט מיר אויסגעוואָרפען אין גאָרטען, האָט זי מיר געזאָגט, אַז איך וועל אַריינפאַלען אין טורמע, ווייל איך פערטשוועליע פרעמד געלד.

— לאַך זיך אויס פון די זאַבאַבאָנעס. וועלכער משוגענער וועט עס דיר פערטרויען געלד?

אין טעאַטער

אַקטיאָר (דראַמאַטיש) — ארבייט! ארבייט. מיין גאַנץ לעבען האָב איך געאַרבייט! זי האָט אָבער אַוועקגענומען מיין ענערגיע, געטויטעט מיין יוגענד און וואו, אָה וואו, איז די פרוכט פון מיין ארבייט?

מאַן (פון דער גאַלעריע, וואַרפענדיג איהם אַ פוילען עפּעל) — אָט קומט זי, די פרוכט!

יאָ, נאָר...

— זיי אַזוי גוט און גיב מיר דעם אַדרעס פון דיין שניידער.

— איך וועל עס דיר געבען. אָבער מיט איין באַדינג: דו זאָלסט איהם נישט געבען מיין אַדרעס.

אַ גוטע עצה

— נו, זי האָט אָנגענומען דיין הייראַטס-פאָר-שלאָג?

— איהר האַרץ איז האַרט ווי גלאָז. מען קען מיט גאָרנישט מאַכען קיין איינדרוק.

— מיט אַ דימענטעל האָסטו שוין געפרובירט?

V KLASA.

Dwudziesty drugi dzień ciągnienia.

Nieurzędowa.

10,000 zł. na nr.: 203946.

5.000 zł. na nr.: 13433

Po 3.000 zł. na nr.: 35811 45423 47071 69877 105508 152156 172726 180139 188512.

Po 2,000 zł. na nr.: 23203 48668 54157 64131 70939 76068 124550 125542 127598 138289 143239 146008 204563.

Po 1.000 zł. na nr.: 61 7240 13134 13845 29814 33676 44876 48597 56343 62665 64960 68516 76255 80017 82937 90903 91294 98870 109752 118828 124034 141865 186865 188009 189552 196448 205302 207649.

Po 500 zł. na nr.: 2448 2751 3213 5280 6225 6574 7068 8325 9334 17004 17170 18564 20155 20872 23306 23445 25528 32412 32661 35051 35777 38168 39806 40168 40375 43909 44972 47080 47842 50734 50894 55179 55828 56705 58980 61890 61908 62848 64061 65720 67073 68480 71062 73569 74571 76319 78293 80059 80948 81829 82725 86027 87117 89326 93258 94709 96949 97058 97289 99051 99529 100710 101632 102296 104016 106966 107242 108655 110935 114263 115020 116756 116847 119671 122865 126864 127686 127970 129061 129447 132503 134644 134688 143811 144102 144147 145032 146266 148617 149101 156762 158093 158180 150019 150277 152870 156150 159694 160089 161528 161975 162663 163982 164477 164961 167974 168730 170016 170113 170809 172854 179880 180447 180979 181031 181908 181941 182766 183787 185019 185087 188028 188080 189289 189535 190921 191929 192021 193156 193551 194121 195169 195913 197981 199531 200677 202623 205569 206625 207183 209221 209459.

Po 250 zł. wygrały numery następujące:

67 444 542 73 712 24 55 878 1089 182 279 88 728 862 65 67 2054 101 12 278 518 830 39 935 65 3056 127 90 254 323 68 466 83 548 70 89 690 869 904 30 4031 124 33 99 238 94 340 42 49 449 851 87 88 971 5012 107 229 66 92 324 77 469 517 629 977 6377 480 501 97 601 83 725 33 49 65 81 836 990 7077 218 74 76 98 305 524 710 871 900 8112 442 542 95 789 9045 77 89 199 215 42 50 377 419 594 673 742 801 15 57.

10012 95 256 90 313 477 547 650 724 884 956 11038 66 212 45 73 95 208 35 36 85 355 509 605 62 769 84 896 12025 112 48 252 322 38 431 45 561 639 66 83 98 781 967 76 13013 49 141 53 60 68 276 344 519 22 36 97 789 97 925 69 73 14018 79 185 229 64 378 495 513 650 866 15011 126 56 228 353 438 504 80 618 55 68 75 870 948 16039 85 316 31 43 418 68 91 686 721 849 17066 104 7 241 432 606 22 81 790 18004 98 117 74 211 396 437 43 50 52 533 919 19001 19 41 97 170 215 62 355 442 86 636 71 725 75 809 969.

20008 26 62 70 92 193 252 57 330 35 694 898 925 21169 272 370 401 9 62 687 724 22022 72 110 275 311 516 688 715 47 71 817 942 49 23109 292 99 309 87 503 16 99 637 90 842 908 25 40 82 24072 138 53 85 235 71 307 507 68 77 665 802 96 902 25054 65 151 80 225 40 97 331 450 507 24 642 751 97 26142 67 202 69 70 362 76 531 666 95 745 72 884 942 27097 127 35 332 72 85 594 659 927 64 28065 194 203 64 444 83 645 58 728 48 90 872 948 29085 105 13 43 47 393 400 37 76 708 9 53 874 970 87.

30016 47 87 173 228 79 317 499 512 47 635 55 814 38 990 31104 46 66 86 99 246 323 417 56 673 727 33 50 760 925 72 95 32058 145 213 16 38 345 68 70 488 614 45 761 92 958 74 97 33128 32 75 263 65 355 626 908 34153 57 266 82 376 436 595 623 83 800 927 35025 162 200 32 91 355 80 94 426 68 506 23 43 632 739 897 990 36177 224 399 494 719 35 89 893 37116 278 95 635 728 47 67 76 815 38206 63 305 62 592 94 758 832 54 71 963 39083 240 307 96 449 60 63 547 642 737 822 25 88 927 89

40055 251 356 556 647 94 743 840 919 79 41087 185 87 251 52 802 921 96 42008 94 284 583 96 621 801 34 82 84 43138 51 99 203 25 27 53 84 86 427 33 772 809 76 928 44038 102 62 86 233 76 94 348 514 52 601 774 837 83 966 45189 202 13 77 93 433 91 98 543 65 649 57 776 870 955 46083 105 257 482 504 621 37 68 805 955 62 88 93 47049 75 92 189 282 342 83 91 406 39 521 688 883 913 82 92 48002 70 119 99 321 30 406 81 685 729 43 52 816 61 82 85 49088 176 273 319 411 30 698.

50258 312 534 95 674 709 966 51026 55 105 22 422 662 729 52003 39 57 492 631 73 701 838 46 70 981 53028 152 239 47 300 34 44 49 461 75 568 614 52 67 746 88 867 900 28 54064 87 95 208 74 92 433 35 502 635 748 55021 111 26 218 324 406 60 61 85 540 622 59 809 15 30 972 56007 15 38 20 414 652 67 721 86 823 918 57116 212 345 82 427 703 6 41 885 58015 55 93 111 395 422 38 39 63 577 720 24 865 59040 47 202 91 356 788 984.

60034 93 323 71 424 43 602 65 61039 70 120 245 330 410 17 88 502 3 20 829 965 91 62043 50 136 39 51 243 393 458 89 572 75 726 35 884 940 63007 12 19 81 302 71 404 516 708 33 835 54 70 64072 235 351 599 701 10 50 898 906 52 65093 65 200 6 86 300 59 526 34 653 779 805 40 72 912 43 55 66203 16 85 330 45 47 98 598 749 58 806 31 69 91 921 43 75 67201 78 451 537 888 68050 98 334 441 97 535 37 801 23 85 994 69022 91 120 258 71 388 589 684 722 60 804 42 900.

70225 52 317 490 530 660 811 80 71005 27 43 50 263 93 383 518 57 78 631 45 741 56 92 888 923 37 52 88 72009 17 37 91 95 250 71 396 475 545 600 57 824 41 69 901 64 97 73121 218 96 519 603 24 810 79 959 74005 19 79 82 279 654 95 701 2 79 825 75004 47 52 129 202 16 70 436 620 66 86 732 74 76079 84 101 28 225 498 554 630 802 5 52 940 77120 37 288 93 341 427 29 595 608 747 847 904 98 78002 14 99 295 480 596 652 709 60 72 829 911 31 79034 288 350 419 21 503 675 774 835 37 80 954 69

80115 221 25 63 394 97 525 657 95 845 89 936 40 86 81119 44 91 397 461 556 645 98 805 23 65 82061 235 44 78 99 406 25 94 801 23 901 2 71 83001 16 114 263 428 56 532 639 724 84004 22 71 75 111 41 83 89 217 26 35 68 86 445 46 83 96 535 603 96 715 22 981 85020 52 70 75 224 349 433 607 85 817 97 86041 178 235 89 335 575 684 784 815 29 44 903 51 87040 274 436 629 712 92 872 97 926 88004 48 68 87 126 85 206 500 769 839 80 89144 86 205 372 406 10 89 508 667 96 98 868 924 25 .

90014 75 95 353 413 53 95 654 730 812 16 91118 240 337 54 434 47 618 90 759 864 934 44 92058 201 91 415 54 651 793 860 83 93035 55 81 110 32 293 340 44 64 415 38 93 521 22 53 628 51 75 86 92 822 48 961 94117 238 304 18 22 74 491 508 18 33 80 82 734 45 57 855 968 95018 222 29 46 374 91 94 438 68 87 89 733 72 844 47 977 81 96145 67 98 279 91 306 562 726 62 85 91 812 90 97036 46 83 173 320 29 433 51 85 504 38 59 691 719 21 98022 89 129 222 30 351 61 416 49 53 74 911 99006 69 85 126 214 57 312 48 69 94 494 519 605 35 58 772 833 62 947 53.

100051 184 226 32 83 303 28 67 424 899 960 101073 138 240 67 97 301 437 73 521 53 644 75 707 82 91 852 974 102087 157 203 381 456 616 48 50 801 21 947 66 103248 55 314 51 55 97 506 21 650 744 859 95 937 45 98 104013 91 195 318 435 60 80 516 42 86 608 731 49 821 29 991 105063 127 66 68 525 641 57 64 756 851 90 982 106018 83 139 273 75 401 5 699 775 107005 13 290 380 81 96 561 65 635 44 706 94 943 108026 52 108 36 80 287 322 57 452 654 778 833 109000 131 98 208 17 39 445 73 514 51 53 57 627 57 708 880 85 966.

110095 125 267 302 410 550 611 62 68 750 851 94 111102 40 83 326 55 451 554 647 83 792 98 957 112145 76 363 451 93 504 631 46 838 113022 68 125 84 280 302 86 442 549 776 811 34 50 911 53 114027 107 68 327 405 33 52 70 570 635 46 764 95 983 96 115021 56 71 131 78 97 242 74 343 473 500 53 800 16 36 927 56 116057 215 17 35 328 469 577 691 895 947 117015 18 165 246 52 302 604 5 69 700 31 43 915 118054 68 165 253 58 347 425 658 61 97 705 903 25 119003 10 206 82 344 494 785 98.

120009 42 193 232 333 44 428 49 78 68 756 952 121149 382 84 96 478 507 12 72 77 785 122009 35 195 237 313 583 718 40 44 123056 124 75 292 318 58 476 539 57 663 807 14 58 922 124076 115 88 265 377 524 35 63 645 781 841 82 932 41 93 125003 49 101 29 68 265 89 327 665 722 893 936 126005 81 259 303 75 493 674 76 91 900 30 127004 91 184 240 300 74 82 98 405 45 638 80 702 9 29 811 903 128004 33 184 92 238 47 351 435 531 36 804 35 63 71 86 94 983 129077 111 232 369 558 678 817 929.

130102 201 14 322 524 25 131032 85 11 202 13 29 301 85 62 68 400 25 28 93 831 95 958 132041 42 140 45 159 89 309 490 655 82 945 133049 341 435 44 645 770 904 25 134012 113 25 93 336 54 459 517 26 793 834 903 51 135052 120 235 52 338 98 605 80 833 915 63 89 98 136256 76 301 10 60 526 817 59 137049 64 66 165 89 329 48 489 638 753 817 138054 135 85 228 387 412 520 27 66 699 740 83 802 42 993 139001 137 218 671 700 17 23 841 64 89 993.

140077 90 98 207 24 48 323 434 549 649 781 93 872 926 141159 67 298 508 622 798 818 142006 115 22 495 515 626 797 890 97 994 143023 38 42 64 102 518 41 647 53 77 96 755 70 806 30 144026 50 82 201 45 64 365 417 534 57 716 29 93 888 926 37 38 73 145086 267 313 57 427 31 73 658 86 740 98 835 903 9 76 146072 354 93 655 59 723 53 147186 313 17 70 460 616 92 148324 29 41 70 416 65 544 745 99 895 149222 41 331 38 48 422 547 52 725 65 94 836 931 71.

150013 64 102 34 88 231 65 369 24 26 69 80 720 849 151133 316 423 502 645 704 57 950 65 152078 122 432 508 668 733 53 811 60 909 55 153031 119 38 53 86 230 492 538 790 912 24 41 61 74 154007 113 26 61 488 714 50 155007 38 82 153 239 66 492 605 32 700 69 876 94 909 156071 78 106 211 47 310 482 83 744 975 157004 101 269 315 65 438 592 701 22 966 84 158192 250 384 400 77 595 603 831 159055 301 400 10 575 692 879 945.

160016 44 59 157 299 383 459 93 734 43 852 94 930 161011 233 63 442 592 97 622 56 758 967 162046 49 257 74 372 537 82 718 43 981 163148 95 225 44 360 66 95 403 55 529 36 658 74 789 164082 157 62 428 51 618 745 47 838 95 934 41 54 165041 154 207 43 336 41 47 76 459 96 621 78 722 26 92 166133 255 64 76 423 557 85 88 604 95 727 29 31 78 830 167240 353 94 452 60 561 78 646 701 845 69 89 978 168039 76 94 256 78 81 96 347 77 402 7 522 53 633 63 64 74 716 834 82 922 169129 154 284 86 371 78 458 75 527 651 54 744 835 86 980 92.

170275 77 317 511 636 93 850 922 87 171045 126 60 96 707 16 20 810 27 929 91 172102 7 82 456 506 87 93 609 93 782 962 84 173011 43 126 36 245 339 44 459 546 902 174076 369 75 653 777 175020 36 196 205 23 82 374 446 533 47 740 90 812 22 965 176137 66 221 336 71 404 599 603 58 709 44 89 98 808 21 932 44 57 71 177007 20 131 65 369 423 524 31 659 66 819 56 955 61 178132 292 318 459 507 842 179457 722 23 896 982.

180058 119 38 39 217 20 424 77 547 94 620 885 181141 287 345 401 99 543 72 678 99 962 81 182022 120 69 79 85 92 250 593 705 46 888 901 183010 39 142 258 386 410 536 627 707 48 846 53 970 184036 47 245 417 71 86 548 855 87 99 185017 95 366 467 515 71 85 692 50 983 98 186000 28 178 237 343 53 413 57 80 523 664 770 86 87 860 929 56 187064 99 230 40 571 85 693 802 15 941 84 85 88 188209 41 68 323 445 72 81 501 795 817 39 40 51 61 189086 87 366 565 745.

190113 409 77 543 88 643 85 751 81 877 191049 379 427 525 72 77 673 827 87 939 45 48 91 192089 147 232 58 61 353 650 72 83 809 940 62 193165 74 295 98 346 671 761 827 42 902 79 83 194085 87 105 22 94 230 83 92 316 19 53 405 38 87 660 940 57 75 195368 507 609 71 726 34 809 196020 88 237 404 500 83 91 611 771 806 68 99 927 29 197024 60 124 263 393 466 583 94 738 63 73 877 88 927 32 73 198020 206 351 58 99 401 682 97 746 830 47 964 199000 146 518 95 878.

200185 289 315 30 404 564 659 710 79 802 71 201136 419 90 513 609 40 50 710 68 99 904 5 71 77 90 202094 56 242 58 316 34 49 537 54 725 32 61 862 203197 285 86 332 69 404 14 45 58 82 589 607 13 788 851 204206 425 80 621 78 773 874 205004 53 404 88 563 636 806 17 925 206092 102 52 339 563 745 59 99 879 207100 63 309 15 28 33 465 561 520 778 925 208100 27 29 321 22 414 63 553 33 729 911 209043 123 67 330 40 51 489 554 77 601 95 735 870 73 935.

——o::o——

V KLASA.

Dwudziesty trzeci dzień ciągnienia.

Nieurzędowa.

Po 5,000 zł. na nr.: 67578 160581.

Po 3.000 zł. na nr.: 85640 171106.

Po 2.000 zł. na nr.: 5658 19605 24572 26462 41600 48424 57992 61916 79776 86518 87269 88576 88617 88892 100611 104691 105719 105960 135884 161255 168725 182773.

Po 1,000 zł. na nr.: 6753 12127 12621 20805 30434 34825 43404 49836 51437 57028 81238 101716 130062 130938 138705 142178 163526 164790 173642 176058 177273 190365 191030 203356.

Po 500 zł. na nr.: 97 196 587 5397 6585 7799 7828 8534 9009 9299 10957 14575 15036 16218 16824 17180 18426 18617 26932 29527 35323 36027 36885 38914 40940 42541 45125 51087 53815 54165 57496 57529 58400 59368 60875 61204 65442 66486 67896 70590 71553 71559 72518 74244 77009 80524 81387 82502 83981 84455 85229 85692 86131 86320 86362 93596 94627 96072 98261 100018 100771 101187 101489 101991 105187 106229 106945 108336 108354 108768 109637 110761 110826 111460 111918 112112 113527 114648 115159 116286 116606 117263 117568 119185 120480 122389 122854 123412 124998 126361 127535 130893 131628 132014 132284 132645 134310 134801 135403 136085 136627 137568 138505 142785 146073 148177 150702 152035 152497 153428 153607 153630 155298 155864 157584 157856 158555 159381 161907 163865 166825 168945 170821 172937 173091 173982 174109 175698 175918 177588 181427 181535 183857 184830 185100 186300 187215 187784 189628 191660 191841 193276 193417 198084 189607 202555 202714 204463 205354 206673 207839 209880.

Po 250 zł. wygrały następujące numery:

45 105 6 217 19 356 510 36 782 96 853 906 57 1015 25 355 78 89 716 879 943 58 2010 449 79 85 561 647 80 766 861 65 910 68 3128 236 59 96 311 52 58 60 597 615 67 74 876 4193 252 366 425 559 645 75 5109 283 86 331 477 94 540 618 64 737 829 53 59 79 92 938 6010 29 57 166 85 264 358 437 788 878 956 83 7004 42 277 334 38 68 404 571 86 605 8 11 22 52 795 8017 161 227 447 567 734 961 9013 28 36 40 70 97 111 244 45 317 41 61 62 411 63 579 641.

10255 72 308 86 450 591 798 813 61 11064 217 60 84 97 426 602 31 731 66 70 913 30 87 12030 191 271 409 29 93 515 64 76 81 604 16 58 816 19 60 978 13008 434 511 41 91 646 59 734 891 972 14224 361 92 402 88 512 20 772 804 36 993 15224 79 321 482 507 45 55 608 19 38 53 71 896 984 16001 4 38 265 515 67 749 17198 665 800 17 67 915 89 18063 83 137 276 317 30 556 95 695 770 91 812 33 982 19053 55 426 520 859 905 17 34 92.

20075 81 149 299 356 502 86 633 701 81 98 808 21079 91 107 449 504 766 990 91 96 22016 261 394 493 564 662 753 63 95 907 56 23141 238 96 431 513 633 72 769 78 89 846 76 915 34 24003 13 46 125 398 430 580 86 686 761 62 879 97 25025 259 94 614 785 839 917 26033 73 88 195 314 69 436 596 619 28 32 70 708 29 76 811 85 947 27061 155 221 400 54 66 67 77 523 53 613 753 59 905 94 28186 95 376 77 552 72 709 871 83 994 29016 321 675 717 21 821 928 66.

30065 111 329 74 95 507 868 89 928 31012 135 63 222 367 88 589 637 65 700 4 95 833 60 969 78 32087 383 94 485 559 61 664 74 715 46 75 80 83 846 934 95 33050 111 13 54 57 250 353 83 90 96 494 644 724 94 910 34065 163 67 428 76 554 621 43 707 805 74 84 985 89 35012 122 76 203 7 33 89 348 88 486 540 61 609 57 75 733 50 70 805 57 69 918 36152 63 203 81 88 324 57 61 527 59 626 62 710 27 84 940 88 37002 7 15 49 130 33 379 76 433 66 85 503 23 91 771 890 929 38063 165 96 253 351 64 583 645 723 86 39068 236 377 448

40025 50 83 218 57 326 67 518 26 63 65 633 876 906 65 41152 66 225 323 33 435 542 86 790 983 42023 42 239 384 457 95 508 72 686 737 871 903 43083 95 133 59 63 204 74 318 27 405 39 85 536 56 76 97 671 738 937 44129 48 201 57 95 385 650 45059 57 206 72 309 33 53 436 636 47 59 895 923 46025 77 134 43 83 290 381 455 57 602 700 869 905 38 97 47304 435 504 62 641 48128 300 80 93 456 534 686 711 12 28 903 74 49012 96 113 233 583 680 731 834 41 83 995 96.

50086 117 639 739 57 969 51012 27 162 67 72 81 300 24 45 58 408 54 522 71 81 624 855 65 93 900 11 42 52027 132 60 236 44 49 312 48 409 29 73 555 86 60 37 50 868 923 53140 93 411 686 700 33 805 10 21 54041 183 355 405 32 54 549 83 641 70 713 854 62 923 24 69 55251 437 807 52 66 97 984 56062 318 77 435 539 83 84 645 715 941 57192 244 321 63 77 434 605 747 48 880 939 58013 44 101 48 93 253 307 31 64 446 635 91 704 12 52 876 59064 121 237 84 308 71 445 60 651 68 725 41 79.

60055 74 208 26 97 410 14 54 315 46 815 97 907 29 85 61056 266 479 565 649 70 79 852 62168 211 28 56 95 364 535 59 700 857 63000 25 78 85 395 503 761 868 64270 97 345 54 68 403 6 55 602 716 921 65069 134 375 421 25 76 505 724 855 66005 24 172 73 238 316 85 429 75 625 67015 112 41 73 354 445 64 589 644 94 99 731 839 83 985 68107 243 305 12 57 527 46 98 603 779 94 846 942 69018 27 139 350 487 548 74 706 70.

70092 290 42 97 304 93 524 61 602 37 773 809 11 12 25 70 919 74 71069 203 8 9 412 19 36 523 941 72141 226 301 67 492 530 48 56 614 67 80 729 875 925 73049 113 89 93 275 359 91 571 723 99 840 84 74047 83 88 162 298 439 54 518 47 62 72 692 739 99 803 911 24 69 79 96 75215 304 17 47 51 87 452 669 852 991 76008 189 97 636 831 84 88 99 931 77081 181 340 62 504 51 52 614 18 768 989 94 78007 66 211 57 67 72 98 371 402 16 78 88 812 79134 39 224 300 1 422 555 697 851 73.

80027 107 8 387 464 761 69 856 59 95 995 81016 145 237 352 409 99 534 630 766 860 57 99 82237 39 317 18 71 404 8 82 626 37 46 82 94 785 909 55 83194 340 409 546 607 821 55 816 18 77 89 84041 56 54 105 63 283 478 527 616 22 61 748 817 91 85004 420 91 508 649 76 96 848 86051 212 359 47 84 414 73 594 636 75 843 917 87009 131 33 57 270 539 605 24 706 88040 347 83 90 579 759 814 987 88 89 98 89080 110 98 237 46 345 81 425 506 30 80 629 91 764 830 86 978.

90019 131 236 77 400 528 45 603 13 944 91003 7 61 110 235 325 68 405 532 70 81 603 15 17 23 735 862 67 907 92159 11 211 465 513 89 705 91 97 968 84 93 93073 107 86 39 82 294 306 423 65 581 654 714 26 30 33 806 16 19 44 73 997 94105 214 74 431 81 602 7 13 24 52 917 21 52 95017 52 93 214 309 15 59 81 509 13 51 78 675 806 914 78 96010 43 112 230 436 51 20 23 835 928 58 97064 205 31 76 318 36 421 753 74 91 812 24 70 72 75 941 98011 49 253 306 450 609 701 985 99032 95 117 32 78 235 78 321 35 68 74 435 86 523 32 83 92 608 839 59 979 81.

100117 65 377 417 35 608 10 101046 94 124 50 292 485 89 648 773 102065 406 58 98 530 75 712 59 832 54 935 56 61 67 99 103038 92 270 370 71 429 512 71 613 760 848 949 104095 341 466 568 87 681 82 99 867 79 98 105003 52 132 241 58 63 339 50 424 40 518 71 685 829 106047 75 116 266 84 307 37 568 783 825 48 88 91 902 44 70 107000 224 69 494 752 84 30 42 77 108010 34 92 166 79 218 329 649 75 85 109144 88 279 483 90 607 28 82 790 803 73 954 56 71.

110059 57 62 129 74 219 21 386 496 530 37 53 61 703 801 21 27 111002 12 50 81 147 35 93 208 313 424 67 611 790 811 15 66 112160 486 544 96 696 784 113001 199 288 333 84 428 37 81 585 681 743 846 74 966 114049 51 82 285 441 556 76 652 115035 69 60 61 147 57 219 94 313 89 412 505 27 67 610 81 995 116053 107 69 87 98 265 68 300 403 7 825 60 117026 78 92 117 79 286 317 81 447 517 19 50 616 20 764 844 53 916 23 78 91 118055 150 57 308 80 431 664 69 736 55 68 86 969 119014 27 34 138 461 516 21 43 87 818 75

120075 89 121 273 430 527 35 53 61 64 65 85 824 75 98 969 121178 92 326 411 29 502 13 51 55 610 799 838 122080 94 164 72 92 541 51 634 787 867 938 123187 209 361 424 548 96 665 97 721 89 890 960 124022 263 365 441 605 24 740 804 72 125127 33 91 286 351 450 579 94 625 703 23 847 126173 85 321 63 402 85 584 649 67 765 899 127009 172 380 441 51 61 65 537 50 687 762 90 898 128088 139 63 229 30 90 390 464 580 750 58 897 98 923 129073 82 156 515 42 43 675 987.

130077 178 200 31 63 334 661 68 858 83 921 28 131072 75 159 211 57 92 635 750 942 82 132193 213 351 61 444 52 83 612 84 864 925 94 133104 5 23 51 233 89 346 414 564 713 94 833 942 134029 40 87 121 33 48 85 242 325 26 34 74 462 75 546 630 39 846 928 32 97 135004 86 102 3 203 8 339 43 442 48 584 89 631 723 31 864 66 98 901 22 136063 223 64 424 38 531 49 650 700 952 137425 41 56 97 565 74 94 676 762 73 138049 84 139 77 291 362 472 574 681 719 82 826 43 51 950 86 139284 341 519 34 35 60 658 86 872 926 39.

140070 285 352 433 542 86 707 44 48 838 943 141080 86 104 19 74 313 401 89 628 773 79 93 910 30 98 142035 72 88 131 48 63 260 66 333 445 524 608 17 52 776 932 143056 90 137 77 275 96 387 433 667 94 766 144015 64 88 124 66 215 29 41 65 80 405 10 558 753 827 94 145089 125 222 77 652 93 715 49 146109 12 251 593 675 744 77 92 865 922 147123 70 217 428 50 632 95 81 992 148105 25 33 302 11 420 79 516 82 675 706 829 45 149157 214 425 59 90 503 616 842 48 52 82 84 909.

150608 11 35 228 88 471 504 67 98 718 59 801 909 65 151045 260 63 315 31 42 65 335 643 73 772 825 50 35 921 152011 207 62 64 70 91 361 717 58 78 914 153170 233 35 341 446 633 46 714 46 821 904 70 154103 358 440 500 17 46 605 769 848 99 928 155088 141 69 91 292 456 50 652 800 2 53 81 156098 146 327 43 608 942 157132 50 254 381 482 813 84 88 158001 53 84 140 322 33 54 561 61 23 36 786 941 159076 157 84 240 97 358 526 51 652 58 915 19 29.

160402 12 37 521 609 79 844 947 90 161181 357 62 476 587 847 162094 129 221 86 303 14 34 83 97 419 59 86 96 503 65 615 36 813 39 926 73 163467 507 14 16 61 94 820 955 164036 84 165 279 307 54 468 78 84 509 677 80 741 921 23 165000 174 279 97 365 597 759 890 988 166011 26 147 374 405 555 673 744 85 88 841 59 902 19 167086 104 352 769 840 43 91 931 43 168000 62 88 106 69 232 385 426 532 686 820 88 912 87 169020 39 49 142 233 43 300 22 86 674 81 788 869.

170114 80 350 97 439 62 69 71 97 574 610 171012 56 123 86 225 53 79 427 40 520 665 745 820 172006 16 149 253 319 32 37 86 498 636 53 54 80 845 945 173071 133 49 417 69 533 649 785 948 174134 230 351 89 954 61 72 175043 142 70 260 63 330 494 550 663 744 834 919 58 95 176017 49 119 15 322 82 735 967 177006 53 110 202 404 86 530 658 88 789 836 178036 144 334 458 74 650 743 64 860 62 923 179122 29 231 327 34 584 615 719 73 835 37 38 935

180017 51 54 99 141 74 95 268 350 766 181134 86 368 432 501 621 79 83 730 88 804 31 35 42 49 979 94 182087 133 240 310 67 510 692 709 21 801 72 183057 108 66 345 430 724 38 830 98 184175 213 71 355 83 92 468 85 88 554 86 630 71 816 97 988 185013 32 33 75 85 412 507 67 637 39 86 929 186152 302 26 34 536 628 71 84 88 729 818 35 187121 56 77 326 547 83 602 188091 118 272 335 426 63 582 95 626 98 767 871 189004 17 102 48 70 233 302 420 74 82 610 62 711 57 811 25.

190224 52 58 63 585 624 722 82 83 939 191077 140 57 73 86 234 47 68 89 322 96 460 71 86 88 536 61 635 76 192214 42 74 406 81 522 740 899 968 193007 55 100 288 368 539 62 618 50 66 797 993 194034 173 357 94 510 44 680 718 64 877 925 195076 177 91 269 311 46 465 540 647 46 56 990 196045 124 51 332 69 844 197176 317 97 502 38 703 881 198068 118 86 211 62 503 84 95 629 776 812 199041 180 202 57 67 79 90 320 82 99 508 68 651 55 96 812 62 960.

200248 79 389 457 601 46 85 774 800 05 07 74 960 201039 42 64 110 3 65 216 7 33 53 765 812 79 202130 271 75 304 24 460 510 71 622 59 82 84 85 796 871 992 203044 101 40 46 257 93 311 514 23 40 628 743 877 204138 83 84 212 46 427 56 69 573 615 35 45 748 839 955 94 205086 149 70 202 432 605 32 746 859 982 206132 258 64 83 405 37 65 523 34 52 613 95 207006 15 71 78 273 83 335 698 786 800 05 41 969 73 208332 35 35 67 433 69 529 640 757 900 75 209119 29 65 82 302 646 710 51 96 965 97.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

פרייטאג 10 כג ניסן תרצ״א

אפריל
זון-אויפגאנג 5.03
זון-אונטערגאנג 6.21
ליכט-צינדען: 6,06

קאנטראלירט אייער וואל-רעכט
נאך 2 טעג געבליבען אויף נאכצוזעהן די וועה ער רשימות איז דער קהלה

די וואהל-קאמיסיע ביי דער ציוניסטישער אר-גאניזאציע מאכט באכאמאל אויפמערקזאם, אז זונ-טאג דעם 12 ה. ח. ענדיגט זיך דער טערמין וואס איז בעשטימט געווארען אויף נאכצוקאנטראלירען די וועהלער ליסטעס אין דער קהלה, ווי ווייט וויכ-טיג עס איז דאס נאכקאנטראלירן, קאן דינען דער פאקט, וועגען וועלכען מיר האבען שוין געשריבען אז מאסען וועהלער, וואס צאהלען שוין יאהרענ-לאנג עטאט האבען זיך אייגענטליך אויטאמאטיש געדארפט געפינען אין די רשימות זענען אדורכגע-לאזט געווארען.

אלזא, נאך היינט ביז 5 א זייגער נאכמיטאג און זונטאג אין משך פון א גאנצען טאג דארף יע-דער יוד ארויפגעהן אין גמינע לאקאל און נאכ-זעהן צי ער איז איינגעשריבען אין די וועהלער ליסטען אין געגנפאל מוז מען גלייך רעקלאמירען און פערלאנגען איינטראגען אין די רשימות. נאך דעם אויבען דערמאנטען טערמין וועלען קיין שום רעקלאמאציעס נישט העלפען און די וועלכע זענען נישט איינגעשריבע אין די וועהלער רשימות, וועלען פערלירען דאס וואהל-רעכט צו דער קהלה. דעריבער דארף קיינער נישט פערנאכלעסיגען זיין פליכט און נישט פערזוימען דעם טערמין. מען דארף אויך נישט ווארטען ביז׳ן לעצטען טאג, ווייל דאמאלס וועט וואהרשיינליך זיין א געדראנג ביים קאנטראלירען די ליסטען.

ערב דעם פאבאר
די לעצטע צוגאב-קאמיסיע

די צוגאב-קאמיסיע פאר די פאבאראוועצעס פון 1909 אוו עלטערע, וועלכע האבען נישט רע-גולירט זייער מיליטער-פליכט און זיך נישט גע-שטעלט פאר די קאמיסיעס, וועט פארקומען מאנ-טאג דעם 13 ד. ח. אין דעם בנין פון פ. ק. או. לאדז – שטאט 1 (ניי-טארגאווא 18) פאר פאבא-ראוועצ׳ס, וואס וואוינען אין שטח פון דער טע טיגקייט פון פ.ק.או לאדז – שטאט 1 (אויפ׳ן שטח פון די קאמיסאריאטען: 2, 3, 5, 7, 9 און 11).

דאס וועט זיין די לעצטע צוגאב-קאמיסיע פאר׳ן פאבאר וועלכער וועט זיך אנהויבען דעם 2 מאי ה. י.

קיין צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר׳ן שטח פון פאוויאט וועט שוין דעם 28 ד. ח. נישט זיין.

דער שטאטישער ביודזשעט
איז נישט בעשטעטיגט געווארען דורכ׳ן אינערן-מיניסטעריום

לויט ווי מיר דערוויסען זיך, האט דאס אינערן-מיניסטעריום נישט בעשטעטיגט דעם שטא-טישען ביודזשעט אויף 1931/32.

דאס מיניסטעריום האט אויסגעשטראכען א גאנצע רייה הכנסה-פאזיציעס, וועלכע עס האט אנערקענט פאר נישט רעאל, און געשטראכען און פערקלענערט א רייה פאזיציעס אין די הוצאות.

איצט וועט דער ביודזשעט אויפסניי איבער-געשיקט ווערען צו מאכען די געהעריגע ענדערונ-גען, און פארשטעלען איהם דעם שטאט-ראט צום בעשטעטיגען.

זעלבסטמארד פון א יונגענמאן

(2) נעכטען איז בעגאנגען זעלבסטמארד דורך דערשיסען זיך דער 19-יאהריגער יאזשי קעמפע, (אין גימנאזיום אויף סקא-ופקי גאס). דער אנגעקומענער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט פעזטגעשטעלט זיין טויט. דעם זעלבסטמארד איז דער יונגערמאן בעגאנגען מחמת ארבייטסלאזיג-קייט.

דעם הויפט-געווינס

האט דער, וועער פוז 15. מערץ ביז׳ן 30. אפריל קויפט

א מענער-הוט ביי מ. קאפעלושניק
קאנסטאנטינער 8

ווייל נאר איז דעם אנגעגעבענעם טערמין זענען די פרייזען רעדוצירט מיט 30 פראצענט.

אײלט אײך צו און נוצט אויס די געלעגנהייט!

23-טע מלוכה-לאטעריע
5-טע קלאס. — 24-טער ציהונגס-טאג

Po 5.000 zł. na nr.: 36186 68645 176167.

Po 3.000 zł. na nr.: 28121 76221 76700 144152 156077 160096 185964.

Po 2.000 zł. na nr.: 1866 16649 30095 39950 45699 55018 93109 96593 117660 155692 163496 175396 178164 190430 190948 203053 204513.

Po 1.000 zł. na nr.: 7685 14045 14845 15102 15365 25326 26317 34241 36871 44895 52420 56261 62941 67270 67664 85396 86324 89233 94770 102546 111711 113227 119377 121307 126056 132168 144418 146775 151610 158475 160195 162264 163278 172409 205378 206880.

Po 500 zł. na nr.: 586 2568 4452 5180 5277 6007 6791 6812 8312 10981 11840 11861 13015 13024 14627 15367 15868 17111 19717 21177 21505 28644 28660 30553 32611 36682 37541 37932 38187 39503 39842 41401 44682 46581 51510 56886 57330 57940 58230 58834 61122 62787 63242 63257 64939 72784 74473 76114 80167 83365 83400 83927 85734 85738 87968 88256 90522 91236 91958 92340 92354 94143 95439 95549 97165 97632 102388 102878 104538 105413 108488 111093 112429 118938 119811 121133 121926 122003 128361 131256 133814 134063 134199 134532 135838 136078 141582 142899 142955 144392 144936 145007 145811 146585 148666 149127 149577 149649 150077 150500 150686 152923 155736 156846 158517 159111 159515 159819 160122 162068 162299 166205 169006 170543 172111 173294 173323 173495 174872 175970 177365 178053 179255 180718 184851 187902 189042 189279 191813 194489 195547 198728 199484 199617 204725 206074 206732 209174.

Po 250 zł. wygrały numery następujące:

39 375 528 88 746 843 72 86 91 99 920 1075 139 97 300 21 93 446 88 682 775 834 945 2137 356 79 410 42 590 705 896 909 3000 16 88 218 78 93 364 439 502 86 4002 9 38 46 268 87 445 5200 413 58 529 732 34 854 992 6025 72 206 15 44 319 26 69 453 76 684 709 32 50 90 813 32 972 7315 20 474 513 25 33 630 40 48 77 798 863 64 68 952 8015 18 285 99 336 81 411 66 621 956 9087 182 603 8 724 64 829 49 76 94 905 30 43.

10014 15 252 71 80 317 425 502 30 794 829 72 82 990 93 11069 87 115 225 33 48 324 494 638 713 23 24 25 814 80 944 12023 124 72 232 317 77 411 504 60 648 701 14 45 54 881 907 13071 81 122 365 702 74 875 85 94 928 87 14013 152 241 46 54 303 484 557 636 54 773 903 85 15119 28 54 68 78 299 334 90 423 568 83 622 58 65 93 778 881 16101 241 381 92 482 682 731 80 93 893 96 922 43 48 17002 70 176 295 330 85 479 97 675 955 18007 73 154 62 98 383 84 420 543 642 859 19070 148 219 590 625 52 961.

20035 57 67 88 89 141 90 275 323 40 82 580 623 49 98 823 27 21013 63 77 140 551 752 854 931 42 22018 67 171 232 352 60 411 23 505 9 612 20 96 847 52 23067 113 316 45 49 60 77 601 703 871 87 957 70 24190 265 414 15 26 669 711 54 931 63 25090 141 77 83 241 85 436 542 87 806 54 919 78 26022 98 389 406 509 59 84 779 976 93 96 27037 54 226 29 59 72 92 485 576 612 22 28 832 930 51 28080 82 120 212 92 94 389 440 596 810 972 29027 240 56 340 690 775 805 9 50 905 60 96.

30358 511 740 45 78 813 50 31006 45 138 289 358 414 536 45 702 10 65 85 809 20 92 929 32074 122 214 90 329 88 91 96 513 40 41 657 721 22 33110 216 49 385 418 29 48 69 515 643 91 838 954 90 34012 117 49 85 336 421 654 701 33 58 93 855 86 933 35133 42 73 258 75 336 74 90 456 528 31 35 693 702 74 827 36039 141 592 663 721 865 902 16 71 37270 82 90 322 406 508 745 88 814 60 70 914 89 38068 110 18 29 33 95 207 94 418 26 37 531 636 49 829 951 39041 306 430 512 29 633 744 62 831 942.

40000 22 94 179 205 67 452 624 701 10 841 920 41039 71 92 164 89 209 653 64 734 36 40 850 906 42167 301 084 517 663 711 58 81 825 31 43125 53 242 533 703 16 58 71 879 952 98 44026 48 165 87 234 341 472 505 688 736 39 45006 88 110 70 229 32 596 610 48 58 717 32 76 98 800 15 39 46054 79 129 330 94 407 8 84 545 664 759 801 90 918 47016 84 86 113 51 57 87 246 83 356 407 710 91 818 956 48042 118 53 62 203 99 373 464 91 551 62 615 59 99 757 58 65 843 916 29 49037 73 163 75 381 455 78 82 615 733 64 843 74.

50073 211 22 69 396 499 517 50 600 11 98 737 829 32 927 51090 234 366 75 456 658 837 938 46 52080 184 351 508 64 90 736 51 807 914 53131 54 309 543 841 53 931 69 54120 44 311 69 459 74 626 93 99 716 90 844 53 63 55007 33 471 509 41 87 666 97 56116 326 499 534 59 674 796 858 930 45 64 57171 281 343 473 76 516 88 774 942 58043 160 238 529 773 78 89 808 996 59004 49 174 301 44 405 538 870 905 43.

60112 94 207 354 72 412 537 608 712 14 20 79 979 61025 212 346 61 505 9 22 684 720 833 89 925 86 62147 72 218 353 470 626 39 795 63131 275 319 26 55 63 539 649 864 69 995 64142 428 38 94 523 47 642 877 922 65040 136 76 346 502 620 721 955 76 66136 223 340 60 71 416 64 610 81 98 907 54 67109 217 307 496 925 68137 306 409 96 553 68 610 22 27 29 700 84 930 69041 55 225 402 15 22 528 735 51 98 812 59 90 988.

70042 221 16 55 316 38 429 64 523 725 43 902 72 71029 35 189 528 734 62 812 904 29 72171 453 521 627 701 43 908 73033 103 69 258 65 93 315 614 736 858 60 76 911 85 74056 114 246 356 565 670 717 894 94 461 75069 207 99 333 45 63 74 77 89 93 597 794 802 56 922 60 76033 274 84 398 525 59 78 708 54 832 960 77092 384 517 762 80 97 812 50 921 40 71 78011 54 100 67 323 60 614 720 945 974 79389 473 583 806 933.

80121 29 54 66 76 261 67 317 42 415 63 514 94 685 91 81003 154 297 322 452 516 17 614 84 745 61 71 913 82019 189 279 397 442 580 83 639 90 722 51 817 78 83004 512 94 608 45 769 828 47 75 83 962 74 84000 240 322 413 34 95 578 613 820 80 905 21 28 64 85108 223 72 558 613 777 90 824 71 974 86083 174 280 664 864 921 87118 19 233 317 22 28 435 618 772 856 88183 234 364 456 501 47 98 739 88 861 974 89131 207 89 309 446 71 501 68 648 94 806 44 56 955.

90168 387 410 585 811 960 89 91064 68 105 9 40 83 274 92 319 484 701 890 92033 74 122 27 54 203 37 314 481 551 832 74 93093 225 39 62 378 435 673 722 94035 42 63 263 315 94 453 506 51 90 823 904 95128 257 64 72 73 341 523 81 682 88 725 85 87 97 927 96035 84 160 292 378 432 81 575 650 73 712 18 840 961 71 97265 370 72 425 506 27 602 60 787 97 849 962 73 98012 82 86 228 89 301 22 460 512 96 729 47 58 77 99075 109 60 77 229 43 44 491 98 603 14 47 49 65 73 700 819 59 67.

100260 365 422 98 548 93 651 77 785 844 56 984 101095 117 258 347 463 79 511 610 703 29 71 845 78 943 102015 79 98 303 15 20 451 74 506 55 81 647 805 61 67 910 103025 82 143 47 304 9 19 422 87 525 43 877 907 40 104043 47 63 73 165 324 462 549 770 822 93 922 29 105088 121 30 60 235 354 64 93 509 21 44 625 37 728 838 97 998 106070 103 76 77 370 83 400 518 631 832 107031 102 19 78 289 327 33 469 509 657 92 786 866 900 69 108095 100 63 96 205 407 570 660 702 16 24 53 851 926 109036 258 374 521 31 62 86 638 88 703 44 82 828 946 48.

110006 29 85 248 360 463 617 81 82 773 861 62 942 71 87 111011 18 88 130 97 385 436 97 553 78 613 21 787 903 16 21 64 90 112030 78 209 39 55 59 381 559 664 734 60 899 986 94 113003 176 305 17 47 71 89 426 531 43 86 695 99 771 845 76 958 114070 121 29 63 74 208 345 98 492 566 611 95 718 69 70 115013 63 90 95 132 337 569 600 753 98 817 93 998 116038 102 51 58 84 295 355 98 420 513 768 89 806 34 980 117175 232 301 424 52 64 505 9 14 21 92 623 49 65 747 53 90 872 927 65 118079 236 403 560 652 735 119036 135 81 240 66 370 400 616 743 855 62 940.

120032 59 183 281 327 466 552 645 69 715 92 94 859 121001 65 185 233 60 300 3 51 461 508 81 710 18 94 825 59 986 122060 170 75 333 70 485 754 74 897 924 98 123180 239 309 405 73 523 621 932 68 73 124047 53 97 165 260 83 343 443 611 715 865 67 977 125081 123 25 45 387 510 96 99 601 17 744 910 126257 334 38 56 530 32 642 770 960 89 127087 189 263 438 510 46 74 965 77 128014 179 80 225 86 99 308 27 39 446 540 749 53 814 44 68 95 129013 35 43 100 42 74 366 402 3 84 523 610 33 76 717 53 82 846 982.

130038 64 88 89 187 377 603 38 708 44 853 973 90 131105 7 33 327 507 786 89 809 44 79 914 132052 78 159 249 82 375 410 26 59 67 525 33 41 671 715 52 85 854 85 133023 28 32 94 274 88 99 390 93 406 551 719 88 847 981 134038 60 65 127 94 308 450 535 48 715 808 98 135050 208 367 542 692 795 912 74 136004 187 235 78 314 524 33 632 851 63 137017 155 230 31 330 31 91 406 502 30 663 707 81 807 62 925 138051 63 83 310 32 93 465 61 60 726 68 871 913 61 95 139202 63 458 606 736 900 12

140004 23 91 97 142 93 205 475 501 10 33 63 638 71 760 75 974 141109 58 83 92 409 543 605 29 942 48 64 99 142053 64 65 95 134 340 454 71 525 655 703 143118 84 258 411 12 25 36 43 80 514 68 704 28 75 814 77 982 96 144094 135 64 291 373 74 477 536 660 61 86 995 145090 105 201 301 589 612 97 934 71 146025 228 470 72 559 616 910 12 29 147235 44 364 453 662 94 709 22 832 148043 51 131 85 327 52 77 424 536 810 973 149036 50 142 233 497 520 67 89 99 620 57 795 97 854 78 945 82.

150530 47 53 635 728 804 151052 208 417 65 72 506 667 703 58 60 877 946 152449 58 592 755 868 927 28 43 59 59 153189 91 93 314 86 654 91 865 946 154000 53 150 370 95 548 90 689 99 781 85 803 59 72 76 993 155001 225 309 52 404 05 23 84 512 27 51 68 82 727 42 46 95 806 912 13 29 156301 36 570 716 88 835 55 157047 123 41 279 335 63 558 705 59 90 978 158077 96 99 269 97 323 34 58 77 97 503 606 29 61 778 87 159023 233 80 578 680 739 76 77 890 974.

160147 420 49 61 508 47 62 70 73 82 83 704 42 815 75 82 952 78 161048 49 87 106 453 64 674 778 79 866 938 85 162070 103 71 466 77 82 512 775 907 36 67 163019 222 70 401 719 975 91 164000 03 11 113 23 85 211 26 367 471 703 48 96 885 195011 28 107 08 47 272 389 469 644 45 67 714 25 58 75 83 879 911 166072 123 41 354 418 56 58 87 513 16 667 68 740 862 911 167044 101 70 281 328 451 638 70 74 832 73 168036 259 66 316 420 82 615 59 773 96 800 38 55 84 903 49 79 169071 104 37 68 79 310 412 92 502 24 32 93 909 35.

170047 85 120 37 260 92 374 423 506 78 608 799 870 997 171045 190 218 49 82 378 478 509 13 98 684 874 172045 49 96 116 211 340 55 410 70 630 735 50 72 813 926 34 173030 90 124 28 247 379 494 506 88 621 79 824 950 174029 165 282 97 309 92 446 51 84 619 29 852 175039 177 216 36 88 91 364 539 99 646 47 86 888 979 84 176248 362 401 150 228 35 63 71 430 38 514 99 729 897 911 96 178018 32 73 105 49 504 55 772 872 928 37 179031 173 389 764 870.

180121 331 56 58 467 89 609 27 836 909 181108 210 95 318 40 412 26 52 58 65 541 677 182081 88 142 62 214 90 397 484 509 15 40 698 935 183072 299 311 52 73 94 454 87 582 88 714 802 31 86 184141 214 33 87 491 534 827 45 52 78 185085 122 208 367 523 29 49 889 99 901 66 186110 22 243 54 99 501 20 720 187003 149 305 549 627 855 996 188161 243 334 85 559 641 65 77 733 85 832 64 913 189074 83 179 286 87 98 379 456 512 48 706 85 903.

190021 133 315 55 487 95 645 74 734 940 42 52 191000 44 258 316 30 40 93 431 506 33 600 706 34 810 968 192067 269 408 52 599 866 93 193043 161 244 301 17 19 85 495 510 87 96 634 750 907 41 69 194010 103 45 261 580 607 13 17 35 917 66 80 195145 154 336 602 763 911 95 196073 93 293 99 353 509 668 713 26 76 90 834 36 62 86 88 915 28 47 71 197096 220 50 81 302 55 683 88 813 43 954 74 87 198070 74 94 145 268 76 340 547 654 841 43 995 199107 26 46 222 306 408 67 565 83 86 605 740 93 99 864 973.

200109 98 239 326 602 705 28 41 45 836 904 88 201072 140 63 465 678 720 867 202057 140 211 48 419 543 748 876 89 993 203072 159 310 425 574 655 999 204038 44 121 35 225 429 538 608 29 81 823 954 205031 269 403 85 566 890 934 206282 320 502 663 844 207022 59 95 103 343 427 514 704 704 75 915 208258 92 341 76 598 678 81 711 39 814 87 970 209033 92 130 66 76 290 97 333 737 72 867 97 90T6 49.

—::-::—

עפענטליכע ווענדונג -צו- אלע בעזיצער פון אפגעטראגענע מענער-היט!

אויב איהר ווילט אייער געלד נישט ארויס-ווארפען אין גאס, טא ניט אייערע
היטען צו פאסאנירן
נאר אין
היטען-געשעפט מ. קאפעלושניק
8 קאנסטאנטינער 8

טויזענדער קונדען
האבען זיך איבערצייגט, אז א פאסאנירטער הוט פון מ. קאפעלושניק, קאנסטאנטינער 8 ווע״ט הן אין צוזאטע, און הן אין דער ארבייט ערשטקלאסיג אויסגעפערטיגט

בעשטעטיגט ד״ר וויעלינסקי׳ס ארויסטריט פון פ. פ. ס.

ער בלייבט אבער וויצע־פרעזידענט פון מאגיסטראט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין אונזער פרב יו״ט נומער איז פארגעקומען א זיצונג פון עקזעקוטיוו פון א. ק. ר., פ. פ. ס. שפעטער איז אויך פארגעקומען א פלענום־זיצונג פון א. ק. ר. די זיצונג האט בעשלאסען צו פערעפענטליכען א קאמוניקאט וועגען דעם קאנפליקט מיט וויצע־פרעזידענט וועלינסקי, דער קאמוניקאט שטעלט פעסט, אז אויף ד״ר וועלינסקי איז נישט געמאכט געווארען קיין שום „באנדיטען־אנפאל", אז ד״ר וועלינסקי האט אויף דער זיצונג נישט בעקומען קיין שום האריך־אנפאל, און אז ער האט אליין פערלאזט די סיצונג איידער ס'איז בעהאנדעלט געווארען דער פונקט פון טאג־ארדנונג וועגען זיין טעטיגקייט, ווייל נאך איידער ס'איז נאך בעהאנדעלט געווארען די פראגע, האט ד״ר וועלינסקי פערלאזט די זיצונג, ערקלערענדיג, אז ער טרעט ארויס פון דער פארטיי.

דער א. ק. ר. שטעלט פעסט, אז ד״ר וועלינסקי האט מיט זיין האנדלונג און ערקלערונגען זיך געשטעלט אויסער די רייהען פון דער פארטיי און איז אריבער איבער דער פראגע פון זיין ארויסטריט צו דער טאג־ארדנונג.

וועגען דעם עצם קאנפליקט גיט מען איבער נאך פאלגענדע פרטים: בעת דער זיצונג פון עקזעקוטיוו פון א. ק. ר. ווען ס'האט געזאלט בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען דער טעטיגקייט פון ד״ר וועלינסקי אין מאגיסטראט, האט ד״ר וועלינסקי שארף אנגעגריפען דעם לאווניק פורטאל און די ה״ה איינבינקעל און וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי, וועלכע זענען איהם נישט געבליבען שולדיג, בפרט לאווניק פורטאל, וועלכען מ'האט געמוזט „בערוהיגען". ד״ר וועלינסקי האט באלד פערלאזט די זיצונג, די זיצונג איז פארגעקומען ווייטער און ס'איז בעשלאסען געווארען די פראגע איבערצוגעבען דעם פלענום פון א. ק. ר. אבער אויף מארגען איז שוין אין דער פרעסע ערשינען ד״ר וועלינסקיס בריף.

וועגען דעם קאנפליקט צווישען איהם מיט די פארטיי חברים האט ד״ר וועלינסקי פאר א זשורנאליסט איבערגעגעבען פאלגענדעס: נאך דער זיצונג ארום האלב 12 ביינאכט זענען צו איהם געקומען 2 מיטגלידער פון דער עקזעקוטיוו און איהם מיטגעטיילט, אז ער ווערט בעשולדיגט, דאס ער זאל האבען פערקלאגט פאר דער מאכט דריי בעאמטע, און א לאווניק, וועלכער איז אויך א בעאמטער, אז זיי האבען בעקומען אוואנסען, הגם זיי האבען נישט געהאט קיין ענטשפרעכענדע קוואליפיקאציעס.

ווייטער דערצעהלט ד״ר וועלינסקי אז צום מאגיסטראט האבען זיך געווענדעט אייניגע פערזאנען מיט פאראוואורפען געגען צוויי מאגיסטראט־מיטגלידער, וועלכע זאלען האבען בעגאנגען מיסברויכען. ער האט געפאדערט אז די דערמאנטע מיטגלידער זאלען זיך ריינוואשען פון די געמאכטע פאראוואורפען אבער טראץ אלע פאדערונגען איז דער ענין נישט ערלעדיגט געווארען. אין א ווייטערדיגען געשפרעך האט ד״ר וועלינסקי ערקלערט, אז די בעהויפטונגען אין קאמוניקאט פון א. ק. ר. זענען נישט ריכטיג: ד״ר וועלינסקי גיט איבער, אז ער האט פערלאנגט פון לייטער פון דער פערזאנאל־אפטיילונג אין מאגיסטראט די פערזאנאל־אקטען פון לאווניק פורטאל, איינבינקעל און 2 בעאמטע וועלכע זענען אוואנסירט געווארען בעת זיין קראנקהייט, די אוואנסען פון לאווניק פורטאל און איינבינקעל זענען קוועסטיאנירט געווארען דורכ'ן מאגיסטראט. לאווניק פורטאל איז געווען א מאגיסטראט־בעאמטער. ווען ער איז געווען ערוועהלט געווארען אלס לאווניק, האט ער בעקומען אורלויב, לעצטענס האט ער אוואנסירט אויף א שטופע אזוי ארום וואלט ארויסגעקומען אז פערלאזענדיג דעם אמט פון לאווניק וואלט ער געווארען צוריק בעאמטער פון דריטער שטופע — מיט א שטופע העכער ווי ער איז געווען בעקומענדיג דעם אורלויב. ה' איינבינקעל איז א בעאמטער פון 4. קאטעגאריע ער פערנעמט אבער אן אמט פון 3. שטופע.

בעת דער לוסטראציע, וועלכע ס'האט אדורכגעפיהרט בשעתו גאטשעלניק קאזלאווסקי פון וואיעוואודזטווע, איז געגען מאגיסטראט געמאכט געווארען אן אנקלאגע פאר אויסשטעלען עמעריטור־צייגנישען (דאס איז געווען אין דער צייט ווען ד״ר וועלינסקי איז געווען קראנק). ד״ר וועלינסקי האלט פאר מעגליך אז דער אנגריף געגען איהם איז געמאכט געווארען צוליב דעם וואס ער האט זיך פעראינטערעסירט מיט די ענינים פון עמעריטור־צייגנישען און אוואנסען. ווייטער דערצעהלט ד״ר וועלינסקי אז אין אייניגע מאגיסטראט אפטיילונגען זענען אויף זיין און פרעזידענט זשעמיענצקיס פעראדנונג אדורכגעפיהרט געווארען לוסטראציעס, אין אייז. אפטיילונג איז נאך אנא לוסטראציע, וועלכע איז אדורכגעפיהרט געווארען דורך א בעאמטען און א ראטמאן בידע נישט קיין פ. פ. ס. צוגעשטעלט געווארען א פראטאקאל פון 80—90 זייטלעך מאשינשריפט. ביז איצט איז דער מאטעריאל פון דער לוסטראציע נישט באבקאנטראלירט געווארען, הגם ער איז זעהר וויכטיג, אבער דער שעף פון דער אפטיילונג האט אינצווישען צוויי מאל אוואנסירט.

פון זיין אמט אלס וויצע־פרעזידענט וועט ד״ר וועלינסקי נישט רעזיגנירען, אגב שטעלט ער פעסט. אז, ווי ס'זעהט אויס, וועלען די פ. פ. ס. זיך צו זיין טעטיגקייט אין מאגיסטראט פערהאלטען זאכליך, אזוי איז עס געווען אויף דער מיטוואכדיגער זיצונג פון מאגיסטראט מיט זיין פארשלאג וועגען דער 13. פענסיע פאר די אנגעשטעלטע.

מיטוואך אין אוונט איז פארגעקומען א צווייטען־ראיאן־קאנפערענץ פון פ. פ. ס. אין דער דאזיגער קאנפערענץ האט זיך בעטייליגט דעפ. פוזשאק פון ווארשא, עס איז בעשלאסען געווארען נעמען צו קענטניש ד״ר וועלינסקיס ארויסטריט פון דער פארטיי. די קאנפערענץ טאדעלט זיין ארויסטריט אין דער פרעסע און דריקט איהם אויס אונצוטרוי אלס וויצע פרעזידענט פון לאדז. די קאנפערענץ האט אויך איבערגעגעבען דער פ. פ. ס. פראקציע אין שטאט־ראט, אז זי זאל ציהען קאנסעקווענצען בנוגע צו ד״ר וועלינסקי.

בנוגע דעם קאנפליקט האט וויצע פרעזידענט ראפאלסקי ערקלערט: דעם ענין מיט וויצע פרעזידענט וועלינסקי האלטען מיר פאר ערלעדיגט. דער בעשלוס פון די ענטשפרעכענדע פארטיי־אינסטאנצען איז קלאר. די בעציהונג אין מאגיסטראט צו ד״ר וועלינסקי וועט זיין א ריין זאכליכע. ד״ר וועלינסקי איז פעראנטווארטליך פאר זיין אפטיילונג צוגלייך מיט אלע אנדערע מיטגלידער פון מאגיסטראט. מיר וועלען זיך בעציהען ריין זאכליך".

ערקלערונג פון שטאט־פרעזידענט זשעמיענצקי

צו דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט"
הי.

אין צוזאמענהאנג מיט זיין ארויסטריט פון פ. פ. ס. האט דער וויצע־פרעזידענט וועלינסקי בערירט אין דער פרעסע אייניגע ענינים אין צוזאמענהאנג מיט דער שטאט־פערוואלטונג, איך האלט זיך דעריבער פערפליכטעט וועגען דעם אויפקלערען די עפענטליכע מיינונג, דאס קען איך אויספיהרען אין פערלויף פון עטליכע טעג, ווייל איך וויל זיך שטיצען אויף גענויע קאנטראלירטע פאקטען און דאקומענטען, וואס וועט ביי מיר פערלאנגען א שפאר ביסעל צייט. כ'מוז אבער ווי אמשנעלסטען ערקלערען וועגען די „צוויי לאווניקעס" וועגען וועלכע ס'שרייבט באכאנאנד און רעדט וויצע־פרעזידענט וועלינסקי, אמת, וויצע־פרעזידענט וועלינסקי האט מיר מיטגעטיילט וועגען קלאגען בנוגע צוויי לאווניקעס די דאזיגע קלאגען האבען מיר פריהער קאנטראלירט צוזאמען מיט וויצע־פרעזידענט וועלינסקי, שפעטער האט זיי קאנטראלירט ד״ר וועלינסקי, בעת ער האט אמטירט אלס פרעזידענט, ווען איך בין געווען אין אורלויב. ענדליך האב איך זיי קאנטראלירט ווען איך בין געקומען פון אורלויב.

איך האב פון די קלאגען נישט ארויסגעצויגען קיין שום אזעלכעס, וואס זאל קענען דיבען אלס גרונט צו מאכען וועלכע ס'איז פאראוואורפען אימיצען פון די לאווניקעס.

דאס זעלבע האט אויך וואהרשיינליך נישט געפינען קיין גרונט צו דעם אויך וויצע פרעזידענט וועלינסקי וויבאלד:

1) בעת זיין אמטירען אלס שטאט־פרעזידענט האט ער נישט געשטעלט זיי קיין שום פאראוואורפען און האט אויך נישט ארויסגעצויגען קיין שום אנדערע קאנסעקווענצען און 2) אויך איצט בעהויפטעט ער אין דער פרעסע אז קיין פאראוואורפען מאכט ער נישט די דאזיגע לאווניקעס.

ווייטער ערקלער איך, אז טראץ דעם וואס ד״ר וועלינסקי שרייבט, האט ער מיך נישט אויפגעפאדערט בעת זיין קראנקהייט וועגען די דאזיגע פאראוואורפען אין קלאגען, אזעלכע אויפפאדערונגען וואלט איך געהאלטען פאר פולשטענדיג איבריג! איך האב א רוהיג געוויסען און די געזעלשאפטליכע אינטערעסען וואס זענען מיר אנפערטרויט היט איך ווי ס'דארף צו זיין.

פרעזידענט פון דער שטאט לאדז
בר. זשעמיענצקי.

CYRK Staniewskich
היינט 1 פארש. 8.30 אוו.
שבת, זונטאג 2 פארשט.
4 נאכמיטאג און 8.30 אווענד
גרויסער אונגעוועהנליכער פראגראם!
אכטונג: שבת אויף דער נאכמיטאג־פארשטעלונג זענען די פרייזען פערקלענערט ביז א העלפט.

אגנבה אין „ארט"

אין דער נאכט פון 6. אויפ'ן 7. ד. ח. האבען זיך גנבים אריינבעקומען אין לאקאל פון דער געזעלשאפט „ארט" אין לאדז און צוגענומען א יודישע שרייבמאשין אין קליינעם פארמאט פון דער פירמע „קאראנא".

די יודישע געזעלשאפט, אלע יודישע אינסטיטוציעס אין לאדז, ווארשא און אויף דער פראווינץ צו וועלכע די גנבים וועלען זיך ווענדען וועגען פערקויפען די דערמאנטע שרייב מאשין ווערען דערמיט געווארענט זי נישט צו קויפען, נאר תיכף מודיע צו זיין דער געזעלשאפט „ארט" אין לאדז, וואולטשאנסקא 27, טעלעפאן 23־111.

אלע יודישע צייטונגען ווערען געבעטען די דאזיגע נאטיץ איבערצודרוקען.

היינט א אפצייכנונג־טאג

לטובת די ארבייט. קינדערהיימען ביים מעדעם קוראטאריום

היינט קומט פאר א אפצייכען־טאג לטובות די ארבייטער־ק.־היימען ביים מעדעם קוראטאריום. די קינדערהיימען זענען מוסטער־אינסטיטוציעס פאר קינדער־דערציהונג, ווי דאס ארבייטער־קינד דערציהט זיך אין א פרייער וועלטליכער און פרייליכער אטמאספער.

ווענען ס'זענען טייער אזעלכע דערציהונגס־אינסטיטוציעס — דארף די היינטיגע אפצייכנונג אונטערשטיצען. די קינדער־היימען געפינען זיך אויף לאגעוויניצקא 25 און סיוואלסקע 11.

פלענום פון לאדזער קרייז פון וועלט פערבאנד מכבי

זונטאג דעם 12־טען ד. ח. 5 א זייגער נ. מ. קומט פאר א אלגעמיינע פערזאמלונג פון וועלט־פערבאנד מכבי־קרייז לאדז, מיט'ן אנטייל פון דעלעגאטען פון אלע קלובען אין לאדז און אויף דער פראווינץ וועלכע געהערען צום וועלט־פערבאנד „מכבי" אין לאדזער קרייז, עס וועט ווערען געוועהלט א פרישע עקזעקוטיווע.

עס איז ווערט אויפמערקזאם צו מאכען אז דער וועלט־פערבאנד „מכבי" שטעהט יעצט פאר א וויכטיגער אויפגאבע, ווי צוגרייטען זיך צו דער „מכביה" וועלכע קומט פאר אין תל אביב אין 1932 יאהר.

ווער ווייסט?

ס'איז אוועקגעקומען די 70־יאהריגע פרוי שרה דאנציגער, די פרוי איז נישט נארמאל זי געהט אנגעטון א סאמעטען קלייד, טראגט לאטשען אויף די פיס זי איז פון נידריגען וואוקס און טראגט א שייטעל, ווער ס'ווייסט וועגען איהר ווערט געבעטען אפצופיהרען זי אבער מיטצוטיילען ביי דענציגער פאדזשעטשנא 14.

ר. איזראעל.

אויף זינדיגע וועגען

סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

59)

דאס געזונד ווערען פון ראמען איז געגאנגען לאנגזאם, אבער נארמאל און זיכער, מיט יעדען טאג איז זי געווארען שטארקער און געזונדער, אבער איהר זכרון האט נאך אלץ נישט געארבייט ווי ס'געהער צו זיין, ס'זענען געווען מאמענטען ווען דאקטאר סאפיר האט גערעכענט, אז ראמע וועט בלייבען ביי א פסיכישען פעהלער, וואס געשעהט געוועהנליך נאך אזעלכע קראנקהייטען. ס'האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז ראמע איז פולשטענדיג געזונד געווארען און איז געבליבען ביים פולען געזונדען פערשטאנד.

קאמיסאר דארנסקי איז נאכגעקומען דעם פערלאנג פון דאקטאר סאפיר און אוועקגענומען די וואך פון ראמעס בעט, דער פאליציאנט האט זיך געפינען אין קארידאר נעבען ראמע'ס טיר.

אייגציגווייז האט זיך ראמע אנגעהויבען צו דערמאהנען וואס איז פארגעקומען דירעקט פאר איהר קראנקהייט. ס'איז אויך נישט געווען קיין עצה צו פערהוילען פאר איהר דעם טויט פון איהר פאטער און זי האט זיך דערוואוסט וועגען דעם טאקע פון דאקטאר סאפיר אליין דער דאקטאר האט אבער ראמען נישט דערצעהלט ביי וועלכע אומשטענדען איהר פאטער איז געשטארבען און געפיהרט דאס געשפרעך אזוי, אז ראמע זאל מיינען, אז די סיבה פון סאמועל גוטמאנס פליצלונגדיגען טאט איז געווען דאס איבערנעהמען זיך מיט דער שווערער קראנקהייט פון זיין איינציגער געליבטער טאכטער.

— דאקטאר, ליבער דאקטאר סאפיר, האט ראמע געזאגט, איך ווייס, אז נישט צוליב מיין קראנקהייט איז מיין פאטער געשטארבען, איהר ווייסט גארנישט וואס ביי אונז אין הויז האט זיך אפגעשפילט, וואס פארא טראגעדיעס ס'זענען פארגעקומען.

— און וואס וועלען נאך פארקומען, האט דאקטאר סאפיר געטראכט, מורא האבענדיג דעם דאזיגען געדאנק הויך ארויסצוזאגען.

— איהר האט א טעות, האט דער דאקטאר געזאגט, דאס אלץ וואס איהר האט געטראכט און נעהאלטען פאר אמת האט זיך ארויסגעוויזען פאר א הונדערט פראצענטיגען ליגען, אייער פאטער איז נישט בעגאנגען קיין שום חטא, איך ווייס דאך, אז איהר האט אין זינען א גנבה פון דאקומענטען און א מארד, וועלכער איז דעמאלט פארגעקומען.

— הער דאקטאר, האט ראמע געזאגט, איהר ווילט מיך בערוהיגען, אבער ס'איז דאס אלץ אמת וואס איהר זאגט.

— אויף מיין ווארט, אז דאס איז אמת, דער גנב פון די דאקומענטען זיצט שוין אין טורמע און די גאנצע געשיכטע איז שוין כמעט ווי אויפגעקלעהרט.

— ארימער פאטער מיינער, האט ראמע געזאגט, ווי שווער האב איך דיך חושד געווען און ווי שווער האב איך צוליב דעם געליטען, וואס קומט ארויס, אז ס'איז שוין צו שפעט, מיין פאטער לעבט נישט מעהר.

אבער, ליבער דאקטאר, איך וועל אייך בעטען א טובה, האט ראמע ווייטער געזאגט, און איך פערלאנג, אז איהר זאלט מיין בקשה ערפילען, איך פיהל זיך שוין גענוג שטארק, אז איך זאל וועגען אלעם רעדען און פון אלץ וויסען.

— וועגען וואס געהט אייך, האט דער דאקטאר געפרעגט.

— איך וויל וויסען וואס טוט זיך מיט אונזער שאפער יאקוב און מיט דעם מיידעל מאניע, וועלכע זענען ארעסטירט געווארען בעת אין קארידאר נעבען מיין צימער איז ערמארדעט געווארען דער עקעלהאפטער פערשוין אינזשינער מערטענס.

— זייער אינשולדיג, ליבע פרוילין ראמע, איז שוין פולשטענדיג בעוויזען געווארען.

— הער דאקטאר איהר זאגט מיר לויטער פרעהליכע בשורות, איהר ווילט געוויס וויקען דערויף, אז איך זאל וואס גיכער געזונד ווערען.

— ניין, פרוילין ראמע, איהר זענט מיין פריינד און איך וואלט אייך בשום אופן אין אזעלכע ענגעלעגנהייטען קיין ליגען נישט געזאגט.

— צי זענען זיי שוין אויף דער פריי?

— ניין, די פאליציי האלט זיי נאך ביז די אויספארשונג וועט איינגאנצען פערענדיגט ווערען.

ראמע זענען געקומען אין די געדאנקען פערשידענע עראינערונ'ען, איהר ליבע צו יאקוב'ן האט זיך ווידער ערוועקט מיט דער גאנצער קראפט פון איהר אויפגעפרישטער און ניי־געבוירענער יוגענד, זי האט אין די געדאנקען יאקוב'ן ארומגענומען זיך געטוליעט צו איהם, איהם געקושט, געהאלזט. אזוי ווי אין יענער נאכט, אין דער נאכט פון דער שרעקליכער טראגעדיע. זי האט צוגעמאכט די אויגען און געטרוימט וועגען דעם, אז איצט קען נארנישט מעהר שטעהן אין וועג פאר זייער אייביגען צוזאמענבונד און צוזאמענלעבען, אז איצט זענען פאר איהר פריי אלע וועגען פון ליבע, פון אמת'ער ריינער ליבע און פון א גליקליכער צוקונפט.

— און מאניע? האט זי זיך פלוצלונג דערמאהנט. צי וועט יאקוב זי וועלען אדער קענען פערגעסען און אוועקשטויסען פון זיך... זי האט שוין געוואוסט אויף דער ערשטער נייער בעגעגעניש מיט יאקובען.

קאפיטעל 25

שוועסטער און ברודער

דער אויספארשונגס־ריכטער זשארסקי איז געזעסען ביי זיך אין קאבינעט און אדורכגעבלעטערט די אקטען פון דער סענסאציאנעלער געשיכטע, וועלכע ער האט שוין געהאלטען ביים ליקווידירען די קאנפראנטאציע צווישען דעם „תליון" און מאניען האבען גארנישט מעהר צוגעגעבען צו דעם גאנצען ענין, מאניע האט צוריקגעצויגען אלץ וואס זי האט געזאגט ביי דער ערשטער אויספארשונג. ווען זי האט זיך מודה געווען אין ערמארדען דעם אינזשיניער ראבערט מערטענס, זי האט אפען ערקלעהרט, אז זי האט דאס געטון, כדי צו בעפרייען יאקובן פון דעם חשד, זי האט ווייטער נישט געפרובט אפצושפארען, אז ביי דעם אינצידענט און דער שענק פון ווארשאווער יאס האט זי צוגענומען ביים „תליון" די דאקומענטען און זיי איבערגעגעבען יאקוב'ן, וועלכען זי האלט פאר איהר רעטער, פאר איהר גואל, פאר דעם, וועלכער האט זי געראטעוועט פון חרפה און שאנד, פון אויסגעלאסענעם לעבען צו ריינע ערליכע ארבייט אין לעבען, איהרע אינערליכע ליבע־געפיהלען צו יאקוב'ן האט זי בעהאלטען אין זיך, זי איז נישט געווען דרייסט זיי ארויסצוזאגען, זי האט זיך נישט געקענט פארשטעלען אן ערנסטע בעציהונג פון יאקוב'ן צו איהרע ליבעס־ערקלעהרונג, הגם יאקוב האט איהר געענטפערט מיט אזוי פיל געגענזייטיגקייט און אויפריכטיגקייט.

דער אויספארשונגס־ריכטער האט נאך אבער אלץ אינטערעסירט דער ענין וועגען דעם, ווער ס'האט געהאט א אינטערעס צו בעשטעלען די גנבה ביים „תליון". ווי מען דער גענויער אויספארשונגס־ריכטער האט נישט געזאלט אויסרעכענען האט ער עס דער „תליון" אפגעלייקנט. דער ריכטער האט איהם געוויזען די פאטאגראפיעס פון מערטענס'ן, גוטמאנען, אלע דירעקטארען פון „כעמיפאל". דער „תליון" האט געלייקנט. ס'איז אויך נישט געווען קיין גרונד דעם „תליון" נישט צו גלויבען, ווייל ער האט אלץ דערצעהלט מיט דער גרעסטער אויפריכטיגקייט און פסיכאלאגיש האט דער ריכטער געוואוסט, אז ער זאגט נישט קיין איין ווארט ליגען.

(המשך קומט).

א פלינקער לאדזער באנדיט

וואס פיהרט א דאפעלט לעבען

בשיתו איז לאדז און די לאדזער סביבה טעראריזירט געווארען דורך א יונגע באנדיט מאר-יאן אורבאנעק, וועלכער איז איינגאנצען 24 יאהר אלט, דער דאזיגער חביה-מאן האט געהאט אין זיין רשות א אויסגעצייכנעט-ארגאניזירטע און דיס-ציפלינירטע באנדיטען באנדע, וואס האט געפיהרט א שטארקע טעטיגקייט, און גלייכצייטיג איז ער געווען אנ'אנשטענדיגער עלעגאנטער גאסט אין די לאדזער פערוויילונגס-לאקאלען דאנסינגס וכדומה, וואו ער האט פיגורירט אלס ראמולאנד פיליפ-טשאק.

ער האט געארבייט מעשים און פאליציי האט זיך בשום אופן נישט געקאנט מיט איהם אנ'עצה געבען. ער איז שטענדיג געווען דער גע-וואונער אינ'ם קאמף לעצטענס האט זיך אבער פאליציי דערוואוסט, אז ער געפינט זיך אין וויי-הערוואג און געפינט זיך פון צייט צו צייט אין גדיניע.

האט מען איהם דארט טאקי אויסגעפונען אין א פערברעכערישער פארט-קנייפע, און מיט מזל ארעסטירט.

אז מען איז איהם אבער געגאנגען אפפיה-רען אין לאדז, און מען האט איהם געפיהרט א געשמידעטען אין דער באהן, האט ער לע'ם ביד-גאשטש א זעץ געטון דעם פאליציאנט, וואס האט איהם געהיט, מיט די געשמידעטע הענד איבער'ן קאפ, און איז אנטלאפען.

איצט — „זוך דעם ווינט אין פעלד".

טראגישער זעלבסטמארד

פון א לעהרער — א דיכטער

נעהערנעכטען האט זיך אין פאניאטאווסקי'ס פארק אריינגעשאסען א קויל אין קאפ אריין דער פאביאניצער לעהרער און שריפטשטעלער, דער 36-יאהריגער וולאדיסלאוו גאליס. די לעצטע יאה-רען האט ער זיך זעהר געמאטערט, מחמת ער האט נישט געהאט אויף חיונה פאר ווייב און קינדער. ער האט זיך דעריבער געפרובט אויס-העלפען מיט עפענען א קאלאניאל-געשעפט אין פאביאניץ, אבער אזוי ווי ער איז געווען זעהר א קנאפער סוחר, איז איהם נאך ערגער געווארען, און די בעלי-חובות האבען איהם אזוי לאנג גע-פייניגט, ביז ער האט בעשלאסען צו בעגעהן זיין טראגישען שריט.

זיין צושטאנד איז א לעבענס-געפעהרליכער.

די לויה פון ד"ר יוזעף זאקס

דינסטאג בייטאג איז פארגעקומען די לויה פון ד"ר י. זאקס. אינם הספד שטיב אויפ'ן יודישען בית עולם האבען דעם פערשטארבענעם מספיד גע-ווען ד"ר ברוידע, מוריצי זאקס (אין נאמען פון סוחרים פעראיין) וויצע-פרעזעס פיילער (אין נאמען פון דער האנדעלס-קאמער) אינזש. זיידעמאן (פון דער סוחרים צענטראלע אין ווארשא) דירעקטאר היימא (סוחרים פעראיין פיעטרקאווער 73) אדוו. פיאטר קאהן (טעכניקער פעראיין) און ד"ר שווייג (לאדזשע בני ביית) דער חזן אלטערמא און דער כאר אונטער דער לייטונג פון דיריגענט מ. דאר-גוזשאנסקי האבען געזונגען איינעגע קאפיטלען תהילים און געמאכט אנ'„אל מלא רחמים".

אויף דער לויה צווישען דעם גרויסען עולם מלוים זענען אנוועזענד געווען דעלעגאציעס פון 60 פירמען און אינסטיטוציעס, וואו דער פער-שטארבענער איז געווען טעטיג. דעם פערשטאר-בענעם האט מען מקבר געווען אין פאמיליען קבר לעבען זיין פאטער.

יודיש פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17 טעל. 193-03

מיט'ן אנטייל פון דער סובּרעטין רעגינא בוימאן.

היינט, פרייטאג, דעם 10 טען, מארגן שבת, דעם 11-טען, 9 אווענד

די שיינע קאמ. פרעהליכע אפערעטע / נייע געזאנגען / נייע אויפפיהרונג / שיינע טענץ!

די שלאגער-פיעסע, וועלכע איז אין לאדז געשפילט געווארען מיט'ן גרעסטען ערפאלג

דאס חזנ'דל

אין 3 אקטען פון י. שטיינבערג.

ראל „חזנדל"— רעגינא בוימאן.

מארגן, שבת, 4 נאכמיטאג און זונטאג, דעם 12-טען, 9 אווענד

פאפולערע פרייזען פון 80 גראשען ביז 2.50 זל.

די שטארק אויסגענומענע פיעסע, וועלכע איז גאנץ יום-טוב געשפילט געווארען אין פאלקס טעאטער מיט א ריזען-ערפאלג

שיינע געזאנגס-נומערן! פיל קאמישע סצענעס! נייע טענץ!

20 נומערן געזאנג | די יודישע חתונה | 20 נומערן געזאנג

אין 3 אקטען מיט עפילאג פון ליליען. מוזיק פון אלשאנעצקי.

אין 3. אקט קומט פאר אנ'אמעריקאנער נאכט-קאבארעט, אויסגעפיהרט דורכ'ן ארטיסטען-אנסאמבל. טענץ אויסגעפ. דורכ'ן נעגער-טענצער דזשאן דזשאנסאן.

ס'נעמט אנטייל פרויען: בעזמאן, בוימאן, ל. גאלדשטיין, ח. מאכאראווסקא, פאדערמאן, ראזענציווייג. מענער: אריעל, באלבירסקי, גאלדבערג, דראנאוו, טופמאן, נייהויז, מאכאראווסקי, פאלאנסקי, פאסטעל. לייטער: ח. אריעל. סופלער: וו. נייהויז. אדמיניסטר.: נ. גאלדשטיין.

בעמ.: פארשטעל. לטובת אינסטיטוציעס און פעריינען ווערען פערקויפט צו צוגענגליכע פרייזען

אנאנס! די נאהענטסטע פרעמיערע „פאריזער אונטערוועלט"

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פאלקס-טעאטער. — דער זאל איז גוט בעהייצט.

א פשוט מיטעל געגען רויטע הענד

די באמת ארבייטסזאמע בעלי-הבית'טעס ליידען אפט צוליב די רויטע און אויפגעשפרונגענע הענד, פארוואס דאס אייגענטליך? יעדער מאנספערשוין האט ליבער צו קוקען אויף ווייסע און געפלעגטע הענד, ס'ווערט דעריבער רעקאמענדירט אנצורייבען די הענד נאכ'ן וואשען מיט עטליכע טראפען פון ציטרין-זאפט און אויף בייגאכט מיט לאנאלין אדער גליצערין און אויב מ'דארף אנטון אויף בייגאכט הענטשקעס. אזא פלעגונג קאסט קוים עטליכע גרא-שענס. די הויפט-זאך איז: בענוצען נאר גוטע ריינע זייף צ. ב. אראמאטישע זייף „Kołłontaj" (שוק-מארקע א וואש-ברעטעל), וואס ענטהאלט גלי-צערין און איז הויפטזעכליך דעליקאט.

דרייסטער באנדיטען-אנפאל

(2) נעכטען אין אווענד, ווען דער 34 יאה-ריגער זיגמונט קאשעלאק איז געפאהרען מיט'ן דאמבראווער וואלד קיין לאדז, זענען פון הינטער די בוימער ארויס בעפאלען 4 בעוואפנטע באנ-דיטען, איהם מורדערליך צושלאגען און צוגע-רויבט 45 זלאטעס.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: ק. לייגוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלי-נארסקא 1), וו. דאנילעץ (פיעטרקאווער 127), א. פערלמאן (ציגעל-גאס 64), י. צימער (וואל-טשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (אפיורקאווסקא 27).

פון „אהל יעקב"

שביעי של פסח האט דער בעוואוסטער מטיף ה' א. לובאשיצקי געהאלטען זעהר א געלונגענע רעדע אויף ד. ט.: „עמוד הענן ועמוד האש". ווי אלע זיינע רעדעס איז אויך די היינטיגע רעדע גע-ווען פול מיט וויסען און בקיאות און איבערגעלאזען זעהר א גוטען איינדרוק.

„קייטען פון געזעץ"

היינט אין „פילהארמאניע"

היינט ווערט אויפגעפיהרט צום ערשטען מאל אין לאדז דורך ש. קוטנער די פיעסע פון אמעריקא-נער יודישען לעבען, פון א. גייסלער „די קייטען פון געזעץ" אין וועלכער ס'בעטייליגען זיך די בעסטע כוחות פון „פילהארמאניע"-אנסאמבל.

„די וועלט וויל מיר זאל'ען זיין יודען"

ווי מ'טיילט אונז מיט וועט אין די נאהענטסטע טעג פארקומען אין לאקאל פון „הזמיר" א זעהר אינטערעסאנטע פארלעזונג פון דער בעקאנטער יו-דישער שריפטשטעלערין רחל פייגענבערג אויף דער טעמא: „די וועלט וויל, אז מיר זאלען זיין יודען".

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג פרייטאג, דעם 10-טען אפריל

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק-ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" — פון דעם זעלבען טאג. —

ביי דיקלייביקייט

מאכט דער קרעמסיגער געברויך פון נאטירליכען ביטער וואסער די דארם-טעטיקייט Franciszka Józefa קרעפטיג און מאכט דעם קערגער שלאנק. צו בעקומען אין אלע אפטייקן און מקלאר-געשעפטען.

ציווילשטאנד אמט אויף זאוואדזקא 11

פון מארגען אן וועט דער ציווילשטאנד אמט ביים מאגיסטראט אריבערגעטראגען ווערען אויף זאוואדזקא 11 3 שטאק פראנט.

פון אוזדראווסקא

מיטוואך דעם 15 3 א זייגער נאכמ. וועט מע איינשרייבען אין „אוזדראווסקא" קאנדידאטען צום צווייטען מענער סעזאן. די קאנדידאטען דארפען קומען אין קאנצעלאריע ציגעל-גאס 57 און מיט-ברענגען א פאס.

א פארלעזונג איז ראדיא וועגען לעגיאן א.ג. בערעק יאסעלעוויץ

מארגען שבת 3.20 א זייגער נאכמיטאג וועט דער קאמענדאנט פון לעגיאן א. נ. פון בערעק יא-סעלעוויטש ה' מייזלער האלטען א פארלעזונג דורכן ראדיא אין פויליש וועגען די צילען און אויפגא-בען פון לעגיאן.

פון „ארדט"

עס ווערט שוין געשפילט די לעצטע טעג

נאך 3 טאג, און דער „ארדט" שיידט זיך מיט לאדז — ער פאהרט אוועק אויף זיין גרויסען פריהלינג און זומער-טורנעע.

דער סעזאן ווערט פערענדיגט מיט'ן גלענ-צענדען פראגראם א. ג. „מיר געזעגענען זיך".

היינט, פרייטאג ווערט געשפילט איין מאל — 9.45 און מארגען, שבת, 3 מאל — 4, 8 און 10 א זייגער.

מעלדונג

יודישער פאלקס-אוניווערזיטעט אין לאדז. שיענקיע-וויטשא 3/5 אין זאל פון „התאחדות"

שבת דעם 11 אפריל 8,30 אין אווענד אר-דענט איין דער יודישער פאלקס-אוניווערזיטעט אין זאל פון „התאחדות", א פרץ אווענד מיט'ן אנטייל ח"ח סטוד. י. פרישמאן, ל. רסין.

ווי כטיג נייעס!

פערקויף

פון פערשידענע בוימוואלענע רעשטלען פאפעלין, באטיסט, לייווענד, מושלין, נאנסוג א. או. וו. אויף מעטער און אויף וואג צו קאנקורענץ-פרייזען

מ. לאנדסבערג

לאדז, ציגעל-גאס 59, פראנט, 1. שט.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20

לייטונג: א. בעזמאן.

די בעסטע ארטיסטישע כוחות שפילען אין „פילהארמאניע".

גאסטראלען פון די בעוואוסטע ארטיסטן

פראניע ווינטער און שלמה קוטנער

אויפטריט פון געזאנג-ליבהאבער מ. טרילינג און פאט-קאמיקער י. גרינשפאן

היינט פרייטאג, דעם 10-טען, 9 אווענד, מארגן שבת, ד. 11-טען, 4 נאכמיטאג, מאנטאג, ד. 13-טען, 9 אווענד פרעמיערע! צום 1. מאל אין לאדז! פרעמיערע!

די סענסאציאנעלע פיעסע, — דער שלאגער פון די ניו-יארקער יודישע טעאטערן. שפאנענדער אינהאלט. איבעראשענדע סצענעס

די קייטען פון געזעץ

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון א גייסלער.

אין די הויפט-ראלען: „איווא" — פ. ווינטער; כתריאל פיקעלצוויטש — ש. קוטנער.

די פיעסע בעהאנדעלט איינע פון די אינטערעסאנטסטע פראבלעמען פון יודישען לעבען אין אמעריקא. 1000-טער מאל ארויכגעגאנגען ביי אויספערקויפטע הייזער, בעסטע אכרופן אין דער גאנצער אמעריק. פרעסע

די גרעסטע סענסאציע! די בעסטע אפערעטע! די שענסטע אריענטאלישע טענץ!

מארגן, שבת, דעם 11-טען, 9 אווענד, זונטאג, דעם 12-טען אפריל, 9 אווענד

דער שלאגער פון סעזאן! גרויסער ערפאלג! יעדע נאכט אויספערקויפט!

שטורמישע אוואציעס אין טעאטער!

די פערסישע כלה

אין 3 אקטען. טעקסט און מוזיק פון ק. ברוידא, אראנזשירט ל. זעלמאן.

הויפט-ראלען: אסטירא—פ. ווינטער; דוד—ש. קוטנער; פערעק—מ. טרילינג; מאקס—י. גרינשפאן

פערסישע קאסטיומען / פערסישע מוזיק / פערסישע טענץ / פערסישע מנהגים

ספעצ. גאנץ נייע דעקאראציעס פון מאלער: ב. וויטקאווסקי. רעזשי: ש. קוטנער.

פערגרעסערטער כאר און ארקעסטער אונטער לייטונג פון דיר. לעאו זעלמאן.

אין די פאָרשטעלונגען בעטייליגען זיך: פרויען: פ. ווינטער, ל. ראזענבערג, ר. לובארטאוו-סקא נ. סיבירצעווא, ג. וויינשטאק. מענער: ש. קוטנער, מיכל טרילינג יעקב גרינשפאן ד. האמבורגער, נ. רייכטנבערג, ש. בליאכער, א. בלאט, ק. גוטמאן. א א. ביל. טן אין פילהארמאניע.

1-טער קלאנג-קינא-טעאטער אין לאדז

„SPLENDID"

20 נארוטאוויטשא 20

גארנישט

קען איינהאלטען דעם טריומ-פאלען ערפאלג פונ'ם פילם

„מאראקא"

וועלכער געהט שוין די 5-טע וואך

לעצטע 3 טעג!

דעמאנסטרירען מיר אונאבראפליך די פרייזען פון די פלעצער: 1, 1.50, 2, 2.50

אנהויב 4 נאכמ., שבת דעם 11-טען און זונטאג דעם 12-טען אנהויב 12 בייטאג.

פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער פון 12 ביז 3 נאכמיטאג 75 גר. 1 און 1.25

דער „פוילישער שטערן" (5

סענסאציאנעלער ראמאן פון דעם וועלט-קריג

זעלבסטפארשטענדליך, — האט מערי געענטפערט — אבער איהר ווייסט דאך: זינט עס האבען זיך אנגעהויבען די נאכט בעזוכען פון די צעפעלינען, איז לאנדאן געווארען א נישט - זיכער ארט...

— א, איך האב נישט קיין מורא פאר די צעפעלינען!.. איך בין אייך זעהר און זעהר דאנקבאר, טייערע! — האט נור-על-דין אויסגערופען — מיין שאכטעלע וועט ביי אייך בעסער אפגעהיט ווערען, ווי ביי מיר! אט זעהט איך וועל עס איינוויקלען אין פאפיר, פערזיגלען, און איהר וועט עס מיטנעהמען מיט זיך אהיים... אלזא, געמאכט?

זי האט שנעל ארויסגערוקט א שיפלעדעל, געפונען פאפיר און טריפוואקס, געמאכט א פאקעטעל און פערזיגעלט איהם מיט איהר רינג.

מערי האט נישט געהאט בעוויזען צוצוגעהמען דאס פאקעטעל, ווי מען האט אנגעקלאפט אין טיר.

דאס צימער מיידעל, וואס האט שטיל צוזאמענגעלייגט די קליידער אין צווייטען עק גארדעראב, איז אוועק עפענען די טיר.

— אלזא, איך בעט אייך' היט אפ די זאך — האט נערוועז איבערגעחזרט די טענצערין — איהר וועט עס גוט אפהיטען, ביז איך...

זי האט זיך פונאנדערגעלאכט און דרך-אגבדיג צוגעגעבען:

— ס'איז א משפחה-מתנה, פערשטעהט איהר...

אין דער טיר האט זיך דערהערט שטרענג-קול, און נור-על-דין האט א ציטער געטון.

— דאס איז דער קאפיטאן! — האט געמאלדען דאס צימער-מיידעל. — ער זאגט, אז מיסטער קוויטמאן רופט דאס פריילין.

די טענצערין האט פעסט א דריק געטון מערי'ס האנד און ארויסגעשעפטשעט:

— צום ווידערזעהן, טייערע, מיר וועלען זיך נאך זעהן. איהר וועט דאך מיך בעזוכען... אבער ווי גאט איז אייך ליב, זאגט נישט, דערצעהלט קיינעם נישט וועגען דעם! (זי האט אנגעוויזען מיט די אויגען אויף דעם האנד-בייטעל, וואו מערי האט אריינגעלייגט דעם פאקעטעל) דאס וועט בלייבען אייער געהיימניש. זאגט איהר מיר עס צו?

— זעלבסטפארשטענדליך, זאג איך צו! — האט מערי פערוואונדערט געענטפערט.

— — — — — — — — —

אויפ'ן צווייטען טאג האלב נייון אינדערפריה איז הארי אקוויט געזעסען אין דעם אויפנאהמס-צימער פון דעם לייטער פון געהיימען דעפארטאמענט.

זיין נייגעריגקייט האט געקעמפט אין איהם מיט דעם געפיהל פון פערדרוס, מחמת דאס קלינגען פון טעלעפאן האט איהם איבערגעוועקט אכט א זייגער אינדערפריה, אפגעריסען איהם פון וואַרימען געלעגער, פון פעסטען שלאף, פון וועלכען ער האט אין דער פולער מאס הנאה געהאט נאך די לאנגע, שווערע חדשים פון אקאפעס-לעבען.

א פערשלאפענער האט ער געהאט געענטפערט, אז ער האט בעשטימט צו זיין אין קריגסמיניסטעריום צעהן א זייגער, אבער א טרוקענער, שניידיגער קול האט איהם אויפגעפאדערט, אז ער זאל זיך תיכף אנטון און קומען צום לייטער.

אקעוויט איז געקומען אין מיניסטעריום, נישט בעווייזענדיג עפיס איבערצובייסען, און צו אפראזירען זיך.

„צו וועלכען טייוועל דארף עס איהם אזוי דרינגענד צו האבען דער לייטער פון געהיימען דעפארטאמענט"? — האט הארי געטראכט, שפרייזענדיג הין-און-צוריק איבער'ן פוסטען אויפנאהמס-צימער.

א שטימע האט איבערגעשלאגען זיינע נערוועזע געדאנקען:

— ביטע, מיסטער אקעוויט.

(פארטזעצונג קומט).

א יונגער

פון אנשטענדיגע עלטערן, וועלכער זאל אויך קענען לעזען און שרייבען, קען זיך זאפארט מעלדען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט".

די ביליגסטע הוועלע פון מאדערנע
מענער-
קאפעלושען

פון 6.75 זל. אן איז ביי

שווארצבערג פיעטריקאווער 50 (אין הויף)

אויסוואהל פון אלערליי פארבען און פאסאנען.

בעמערקונג: רעפעראטורען ווערען פינקטליך און פאכמעניש אויסגעפיהרט

השבת אבדה

געכטען אין אווענד האב איך אין „ארקע" פערלוירען א פארטמאנעט מיט געלד און פערשידענע דאקומענטען אויפ'ן נאמען פון זלמן ב"ך קארנטאן, קאמיעננא 18. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען די דאקומענטען אפצוגעבען אויפ'ן אויבען אנגעוויזענעם אדרעס און דאס געלד זיך געהמען אלס בעלוינונג.

35.000 זל.

אויפ'ן ערשטען נומער היפאטעק ווערט 80.000 זל. זוך איך אויף גינסטיגע בעדינגונגען.

טעלעפאן 126-04. 9ZZ

WYSTAWA PRAC DZIECI

od lat 4—7

Przedszkola przy Gimnazjum

Klary Wolfsonowej

POMORSKA 18

otwarta do niedzieli wł. codziennie od 11—1 i od 4—6. Wejście bezpłatne.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych **przeprowadził** się na ul. **Piotrkowskiej 70** róg Traugutta). Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp od 6 do 8^{30} wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג-ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאווניע פון זעמפליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וואלטעקס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

זגערזשער, 15 טעל. 113-47.

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד.

Doktór KLINGER

ספעציאל-ארצט פאר ווענער שע, הויט- און האר-קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 26"

DR. MED.

Grzegorz Rosenberg

ספעציאל-ארצט פאר מאגען, קישקע, לעבער און אינערליכע קראנקהייטען

גדאנסקא 44, טעל. 224-44

נעמט אן פון 5.30—7 אוו. זונטאג און י"ט פון 10—12

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען-אינסטיטוט

און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2

ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7

ד"ר יוססמאן נערוועזע קראנקה. פון 12—2

ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—3 און 4—6

ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון $1-11\frac{1}{2}$

ד"ר האנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערען-קר. פון 10—11, 2—3 און פון 6—7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2

ד"ר נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9—1

ד"ר א. גראדזענשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-פונגדהיילונג, בעלייכטונג, קאראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, א"ע מעכאנישע אנאליזען, אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין). — די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג. וואוינען אין שפאט

א קוואליפיצירטער
נייהער

צו א קאמאשען-שטעפער ווערט געזוכט פון זאפארט שטענדיגע ארבייט און רעעלע אויסצאהלונג

ש. סקורעצקי

ב. יאסעלעוויטשא 20

— א —
קעטלערין

אויף א 16-ער און א 22-גער קעטל-מאשין און א זיימערין צו זאקען קענען זיך מעלדען

וואסכאדניא 7

ביי זאלצבערג.

א קוואליפיצירטע
וועש-נייהערין

וואס פערשטעהט מאנטיט און א קוואליפיצירטע שטיקערין קענען זיך מעלדען

נאווא-צעגעלנ. 24 וו. 27

א קוואליפיצירטע
נייהערין

און א נייהערין אויף א גומי-מאשין און א אויספערטיגערין צו טריקאוועש ווערט פון זאפארט געזוכט ביי קושינסקי

נאוואמיעסקא 21.

אשטוב מיט א קוך

און אנ'ענצעל צימער צו פערדינגען פראנציסקאנער 30. זוניגע וואוינונג מיט אלע בעקוועמליכקייטען פון באלד זיך צו ריינציהען. צו ערפאהרען ביים ווירט. 2197

שטאפערינס
און נופערינס

ווערען געזוכט. צו ערפאהרען ביי ראבינאוויטש

צעגעלניאנא 25

(פריהער 61) 1-טען איינגאנג רעכטס 3. שטאק

צוליב אבריזע

וויל איך פערקויפען א ביר-האלע און קאוויארניע נעבען דער פעטריקאווער גאס. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 209

W. Iwanczyk

השבת אבדה

דינסטאג דעם 7-טען ד.ח. האב איך פערלוירען 2 וועקסלען יעדער צו 100 זל. אויסגעשטעלט פער ד. זוססמאן לאדז, גלובנא A 62 זשירעט י. קראנהויז צאהלבאר 15.7.31 און 8.8.31 די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אבצוגעבען צו ח. געפנער פעלטרניאנא 4

שניידער-געזעלען

צו קינדער-אנציגלעך ווי אויך א האנד-נייהערין און לערן-יונגלעך באלד געצאלט קענען זיך מעלדען ביי קראסהארן

זאוואדזקא 6, קווער אפיצינע 3 שטאק. 2281

צו די ה"ה גנבים!

ס'איז ביי מיר ארויסגעגנב'ט געווארען מאנטאג ביינאכט א פארטפעל מיט 40 זל. געלד און 200 זל., א וועקסעל און פערש. דאקומענטען צח. שנר. א מיליטער-ביל'עט אויפ'ן נאמען אברהם ווערטהיים, ווי אויך א פראטעסט אויף 50 זל. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבען געגען בעלוינונג צו ווערטהיים, נאווא-צעגעל ניאנא 26. דיסקרעציע גאראנטירט.

1000-טער זל.

קען יעדערער פערדינען דורך א לייכטע כעמישע פאבריקאציע. פראקטישע רעצעפטען אין יודישער שפראך. פראספעקטען ווערען ארויסגעשיקט ביי'ן איינגעבן 50 גר. פאסט-מארקעס. אדרעס:

Biuro Ogłoszeń L. Jutana, Wilno dla D-ra chemji.

לעהרערין

גוטע פעדאגאגין ערטיילט אינטעריכט פאר ערוואקסענע אין פוילישע, יודישע און דייטשע שפראך צו ביליגע פרייזען

לאסמאן בושע'נער 15

א לעהרער

מיט רעגירונגס-רעכט 16 יאהר פראקטיקירט, ערטיילט לעקציעס פאר שילער און דערוואקסענע: פויליש, דייטש, פראנצויזיש, מאטעמאטיק און בוכהאלטעריע.

שיף, שוו. יאקובא 12

רעכטע אפיצינע 1 שטאק 2 וו 9

DR. MED.

Z. Datyner

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר בלאזען נירען און אורין-קראנקהייטען

Piamowicza 2

(Olginska) Telef. 148-95

נעמט אן פון 9—10 פארם. און פון 6—8 אווענד

Dr MED.

J. PIK

ul. Żeromskiego 36

ביים גרינעם מארק

טעל, 50=175

נערוון און אינערל. קראנק

ספעצ. פון סיפיליס-נערוון

נעהמט אן פון $5\frac{1}{2}$—7. אוו

ENGLISH

פאר אנפענגער און פארגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פעדאגאג. — אדרעסען אין אדמיניסטר. פאר "Mir".

D·RA KOWENA

BARDZO DUŻO OSÓB POLEPSZYŁO SWOJE ZDROWIE I TAKOWE UTRZYMUJE PRZEZ UŻYWANIE PARYSKICH PIGUŁEK PRZECZYSZCZAJĄCYCH

(Dr. CAUVIN)

OCZYSZCZAJĄ KREW I REGULUJĄ CZYNNOŚCI KISZEK · ZAWSZE PRZYNOSZĄ ULGĘ

PIGUŁKI KOWENA

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH APTEKACH

OSTRZEGA SIĘ PRZED NAŚLADOWNICTWEM

Dr. med. H. Karaś

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

זגערזשער 16

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

Dr. med. H. Gutsztadt

אקושער-גיניקאלאג

Zachodnia 62 (Cagielniana 23) tel. 129-52

נעמט אן פון 5 ביז 7 אווענד.

Dr. med. Ignacy MARGOLIS

okulista

האט זיך איבערגעצויגען אויף

אל. קאשטשושקי 9, טעל: 165-17

נעמט אן פון 1—2 און פון 5—7 אווענד

Dr. med. N. ROZEN

צאהן-כירורג

קראנקהייטען פון ציהן, דויאגנאזע, גימען א.א.וו. ציהן-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.

אנדזשעיא 7, טעל. 216-57.

עמפפאנגס-שעהן' פון 3—7 נאכם.

Dr.

HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

נאווראט 2 טעל. 79-89.

נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אוונד. פאר פרויען ספעציעל פון 4—5 נאכמיט. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

DR. MED.

Haltrecht

ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,

נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכם. און פון 6 ביז 9 אוונד. זונטאג פון 9 ביז 1 בטאג.

פיעטריקאווער 10

נעמט אן אין לעטשניצע „סאניטאס" ציגעל-גאס 29 פון 2 ביז 3 נאכם.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן פון 2—3 נאכם. און פון $7\frac{1}{2}$—9 אווענד.

בוכהאלטעריע

איינפאכע און דאפעלטע איטאליענישע און אמעריקאנישע

ווי אויך מאשין-שרייבען און רעכנען לערן איך אויס גרינדליך פאר 30 זל. מאשין-שרייבען דורך 3 וואכען 6 זל. קיליגטיקע 50 קווער-אפיצינע, 1-טער שטאק מיר ערמעלען אויך קארעספאנדענץ האנדעלס-אריטמעטיק און סטענאגראפיע

יודישער אונפארטייאיש-ווירטשאפטליכער בלאק צו די וואהלען צו דער יודישער קהלה

בעט אלע סימפאטיקער, אז אויב זיי האבען נישט די מעגליכקייט פערזענליך נאכצוקוקען אין לאקאל פון דער גמינע (פלאץ וואלנאשטשי 6), צי זיי זענען אריינגעטראגען אין די וועהלער-ליסטעס, זיי זאלען איפגעבען זייערע אדרעסען דעם בלאק טעלעפאניש (№ 215-15) אדער מינדליך מאניושקי 3 אין דער סעקרעטאריאט פיהרט אריך דאס נאכזוכען.

וועהלער, פערגעסט נישט וועגען אייערע פליכטען און נוצט אויס אייערע רעכט!

1292 דער ענטגילטיגער טערמין פון רעקלאמאציעס פון די אויסגעמיטענע אין דער ליסטע, ענדיגט זיך דעם 12-טען ד. ח.

באר „ALA ASCHINGIER“ פיעטריקאווער 30, טעל. 205-91 באר

מאכט בעקאנט, אז נאך א גרינדליכען רעמאנט עמפפעהלט ער קאנאפקעס, סאלאטקעס און אנדערע מאכלים זאווי די בעקאנטע מיט זייער גוסטיקייט און קוואליטעט

צום פרייז מיטאגען 1.65 זל.

Kino-Teatr Spółdzielnia
40 Sienkiewicza 40

אונגעוועהנליכע רייכע מוזיק-בעגלייטונג אונטער דער לייטונג פון ה' צ. קאנטאר.

היינט און פאלג. טעג!!! גרויסער דאפעלטער פראגראם!

1) מעכטיגער פילם א. נ.

צווידעוועטע סטיכיע

אין די הויפט ראלען: VILMA BANKY RONALD COLMAN

2) „דאס געהיימניש פון פאסט-העסטעל“

אין די הויפט-ראלען: MARJA BOGDA, JERZY MARR, JÓZEF WĘGRZYN

אנהויב פון די סעאנסען אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאכמ., שבת, זונטאג און יום-טוב—2 א זייגער בייטאג. אויפ'ן ערשטען סעאנס זענען די פרייזען פון אלע פלעצער צו 40 גר. און 60 גר.

קלאנג-קינא-טעאטער ODEON
2 פשויאזד 2.

צום ערשטען מאל אין לאדז! סענסאציאנעלער פילם אונטער'ן נאמען: צום ערשטען מאל אין לאדז!

דאס געהיימניש פון שיף-קאיוטע

ריהרענדע געשיכטע פון א דרייסט מיידעל, וואס איז בעשולדיגט אין א שווער פערברעכען.—אין די הויפט ראלען: George O'Brien, Nora Lane, Farrel Mac Donald | אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע!

היינט פרעמיערע! פון גרויסען קלאנג-פילם-מייסטערווערק

דאס מעדעל פון מאנפארנאס

— אין די הויפטראלען: LAWRANCE i WALTER PETRIE — וועט זינגען זעלנערישע לידער.

אנהויב 4.30 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב 1 א זייגער בייטאג.

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע: „טאנץ פון פערשידענע פעלקער“ און א וואכען-איבערזיכט נומער 3 Metro-Goldwin-Meyer

קינא-טעאטער BAJKA

רוג בושעזשינער, פראנטשישקאנער 31 צופאהר מיט די טראמוואיען 1, 6 און 14.

פערגרעסערטער ארקעסטער מיט א ספעציעלע צוגעפאסטער מוזיק אונטער דער לייטונג פון ה' ש. בייגעלמאן.

די לעצטע טעג! קומט בעוואונדערן דאס גרויסע היסטארישע בילד! די לעצטע טעג!

נח'ס תבה

ס'ווערט דעמאנסטרירט דער גרעסטער שלאגער — פון אלע צייטען —

אין דער הויפטראלע: George O'brien STEFAN JARACZ

אויסער'ן פראגראם: דאס גרויסע הערליכע בילד „באהן-וועכטער 24“

אין דער הויפטראלע: דער קינסטלער פון די פוילישע טעאטערס

קינא ERA פריהער פלארא
זאווישא 22 (באלוט)

פערשטארקטער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' עסטרייכער.

אנהויב 5 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב 2 בייטאג — דער זאל איז גוט בעהייצט.

„תקיעת-כף“

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג פון פובליקום! צוליב'ן אונגעהויערן ערפאלג די לעצטע צוויי טעג! נור היינט פרייטאג און מארגען שבת

פון זונטאג גרויסער דאפעלטער פראגראם:

I פרויען אויף א גליטשיגען וועג — אין דער הויפטראלע IGO SYM

II „זינדיגע ליבע“ — אין דער הויפטראלע JADWIGA SMOSARSKA

קינא טעאטער PRZEDWIOŚNIE
זשעראמסקיעגא 74/76.
(רוג קאפערניקא)
צופאהר מיט די טראמוואיען 5, 6, 8, 9, 10.

אנהויב טעגליך 4 נ"מ. שבת און זונטאג 2 בייטאג. לעצטער סעאנס 10 אוו.

היינט און פאלג. טעג! גרויסער דאפעל-פראגראם!

יוגענד אויפ'ן שיידע-וועג

דראמע פון סעקסועלע ליידענשאפטען פון דער געגענווארטיגער יוגענד. — אין דער הויפטראלע TONI VAN EYCK

גורל (Przeznaczenie)

ריהרענדע לעבענס-דראמע, געשאפען אויפ'ן גרונד פון אמת'ע פאסירונגען לויט L. BELMONT — אין דער הויפטראלע ANNA OLIDA

סימפ. ארקעסטער אונטער לייטונג פון א. טשודנאוו קי. פרייזען פון די פלעצער 60 גר., 90 גר. און 1.25 זל. אויפ'ן 1-טען סעאנס זענען אלע פלעצער צו 60 גר. הנחה-בילעטען זענען שבת, זונטאג און יום-טוב אונגילטיג. נעקסטער פראגראם: ליבע און עקספרעס אוי „הולטיי“

קלאנג-פילם-טעאטער „MIMOZA“
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער יום-טוב-פראגראם!

דער קעניג פון די בעטלער

אין די הויפטראלען: DENIS KING JANET Mc DONALD

אויסערדעם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

קינא-טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט צום לעצטן מאל „פרויען נישט צום חתונה האבען“

מארגען גרויסער יום-טוב-פראגראם! גרויסער יודישער פילם!

צוויי וועלטען

אין די הויפטראלן: אברהם מארעווסקי און HENNY PORTEN

עס נעהמט אנטייל א סינאגאגאלער כאר וואס וועט אויס-פיהרען יודישע לידער און חסידישע נגונים.

אויסער'ן פראגראם: „דאס הארץ פון א מוטער“.

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב—12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

Dr. Z. Rakowski

פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה 9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81. פארקבשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין „דעמשיצע זכרונש" 17 פון 10—11 און פון 2—3

אויף נאוואמיעסקא 24 אין אייעקציגעבען אהאלב געוועלב בסך טרייסטער נאוואמיעסקא 24

DR. MED. H. LUBICZ

אם. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32 עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40	"	"	60—	"	4 "
נאכ'ן טעקסט—12	"	"	18—	"	8 "

נור א מילימעטער-שורה אייער דער שפאלט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. טעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.